

To'on yó'o kían nì taa San Mateo, ña ká'an sa'a Jesús

Nə yó'o kúú nə ve'e Jesús

¹ Ña yó'o kúú tuti noo tándaa yíko kuu ndidaá ñayuu nì sa kuu nə ve'e Jesucristo, nə nì kii tein nə ve'e rey David, ta rey David nì kii tein nə ve'e Abraham. ² Chì de'e Abraham ñoo nì sa kuu Isaac, ta de'e Isaac nì sa kuu Jacob, ta de'e Jacob nì sa kuu Judá xí'ín dao ka ñani ra. ³ Ta de'e Judá xí'ín iin ñá'a naní Tamar nì sa kuu Fares xí'ín Zara, ta de'e Fares nì sa kuu Esrom, ta de'e Esrom nì sa kuu Aram, ⁴ ta de'e Aram nì sa kuu Aminadab, ta de'e Aminadab nì sa kuu Naasón, ta de'e Naasón nì sa kuu Salmón, ⁵ ta de'e Salmón xí'ín Rahab nì sa kuu Booz, ta de'e Booz xí'ín Rut nì sa kuu Obed, ta de'e Obed nì sa kuu Isaí. ⁶ Ta de'e Isaí nì sa kuu David, nə nì sa kuu rey noó nə Israel, ta de'e rey David nì sa kuu Salomón, ta naná Salomón nì sa kuu ñadi'í Urías.

⁷ Ta de'e Salomón nì sa kuu Roboam, ta de'e Roboam nì sa kuu Abías, ta de'e Abías nì sa kuu Asa, ⁸ ta de'e Asa nì sa kuu Josafat, ta de'e Josafat nì sa kuu Joram, ta de'e Joram nì sa kuu Uzías, ⁹ ta de'e Uzías nì sa kuu Jotam, ta de'e Jotam nì sa kuu Acáz, ta de'e Acáz nì sa kuu Ezequías, ¹⁰ ta de'e Ezequías nì sa kuu Manasés, ta de'e Manasés nì sa kuu Amón, ta de'e Amón nì sa kuu Josías, ¹¹ ta de'e Josías nì sa kuu Jeconías xí'ín dao ka ñani ra tá tiempo nì kuei nə ñoo Israel noo ndá'a ta ñoo Babilonia.

¹² Tá nì ndi'i nì kuei nà Israel tìxi ndá'a tã Babilonia, dá nì sà io iin de'e Jeconías ñoó, ta nì sà naní rá Salatìel, ta de'e Salatìel nì sà kuu Zorobabel, ¹³ ta de'e Zorobabel nì sà kuu Abiud, ta de'e Abiud nì sà kuu Eliaquim, ta de'e Eliaquim nì sà kuu Azor, ¹⁴ ta de'e Azor nì sà kuu Sadoc, ta de'e Sadoc nì sà kuu Aquim, ta de'e Aquim nì sà kuu Eliud, ¹⁵ ta de'e Eliud nì sà kuu Eleazar, ta de'e Eleazar nì sà kuu Matán, ta de'e Matán nì sà kuu Jacob, ¹⁶ ta de'e Jacob nì sà kuu José, ta José nì sà kuu yí María, ta de'e María kúú Jesús, nà kúú Cristo, nà dákaki ñaá. ¹⁷ Noo ndidaá nà sá'ano yó'o, kándaá inio ña nda Abraham, ta nda David nì sà kuu na uxì komì nà sá'ano. Ta nda David, ta nda tiempo nì kuei nà Israel tìxi ndá'a tã Babilonia, nì sà kuu na uxì komì ka nà sá'ano. Ta nda tiempo nì kuei nà ñoo Israel tìxi ndá'a nà ñoo Babilonia, ta nda tiempo Cristo nì sà kuu tuku na uxì komì nà sá'ano.

Di'a nì kuu tá nì kaki Jesús

¹⁸ Di'a nì kuu tá nì kaki Jesús: María, ta kakuu naná Jesús, sà nì xì'o va xì to'on xì noo José ña tanda'a xì xí'ín rá. Tído tá kò ñá'a naki'in tá'an na kandeí na, kúú nì tũu va María ñó'o de'e xì, chì Espíritu iì Ndios nì xì'o ña ndato yó'o noo xí. ¹⁹ Ta José naní taa kakuu yí xí, ta sá'á ña kúú rá iin taa ndaa, ta kò kóni ra chinaní kini ñaá rá, sá'á ñoó nì nakani iní ra ña dión oon va dánkoo ñaá rá. ²⁰ Tá nì ndi'i nì ka'i iní ra ña dión kee ra, ta kúú nì na'a noo iin ángel nì kixì noo sato'o yò Ndios noo rá tìxi sàni. Dá nì kaa nà xí'ín rá:

—José, nà ve'e David, o sà nákanì kuáchì inon k'ón María kakuu ñadi'óon, dá chì mií Espíritu iì Ndios nì xì'o ña'a ndato yó'o noo xí, sá'á ñoó nì

t̃u xi ñó'o de'e xi. ²¹ Ta dákáki xi iin tayíí ló'o, ta chinanón xi Jesús, dá ch̃i ta yó'o dákáki na ñoo xi noó kuachi kée na —kaá na.

²² Ta ndidaá ña yó'o ni kuu, dá ni xinkoo noo ni ka'an Ndios xí'in profeta, tá'an na sa kast'o'on xí'in ñayuu to'on ni ka'an mií Ndios xí'in ná, ch̃i di'a ni kaa na:

²³ Miían t̃u iin tadi'í táki kaño'o de'e xi.

Ta chinaní ná xi Emanuel.

To'on yó'o kóni kaa: Ió Ndios xí'in yó.

²⁴ Tá ni ndoto va José, kúu ni kee ra choon ni sa'anda ángel ñoo. Ta kúu ni tandá'a vá rá xí'in xí.

²⁵ Tído k̃o ní náki'in tá'an ta'on na kudi nduú na xían naní ni sa ño'o taleé ñoo. Tá ni kaki xi, dá ni chinaní ñaa ná Jesús.

2

Di'a ni kuu tá ni sa'an ta ndichí noó ni kaki Jesús

¹ Ta ni kaki Jesús ñoo Belén, ña nákaa chí kuendá Judea, ta daá nákaa Herodes kúu rá rey chí kuendá Judea. Dá ni kasáa dao ta ndichí ñoo Jerusalén, ta ni kii ra chí noo xíno ndindii. ² Ta ni ndato'ón rá na ñoo Jerusalén, ta kaá ra:

—¿Ndeí ió na kúu rey noó na Israel, na ni kaki ñoo? Dá ch̃i nda ñoo ndu ñoo ni xini ndu ni xinkoo iin tiño saá, sa'á ñoo ni kandaá ini ndu ña ni kaki na, ta vei ndu kandaño'o ndu na —kaá ra.

³ Tá ni ni'í to'on rey Herodes, ta kúu ni naá vá ini ra, ta dión ta'ani ni ndo'o ndidaá na ñoo Jerusalén.

⁴ Sa'á ñoo ni kana Herodes ndidaá kúu ta duti saku'a'a, xí'in ta dána'a ley Moisés, ta ni ndato'ón ñaa rá:

—¿Ndeí kaki na kakuu Cristo, na dákáki ñaa?

⁵ Dá nì kaa taa ñoo xí'ín rá:

—Kaki na ñoo Belén, ña nákaa kuendá Judea yó'o, dá chī di'a nì taa iin profeta ña nì ka'ān Ndios xí'ín ná:

⁶ Ñoo Belén, ña nákaa kuendá Judá, kandaŷa'i cháá ka yó'ó noo dao ka ñoo ñó'o kuendá Judá,

dá chī xaān kaki iin ra katiin ndaa na ñoo Israel, na kúú ñoo,

ta dándáki ñaa rá, kaá Ndios xí'ín profeta na

—kaá ra.

⁷ Dá nì kana de'é rey Herodes taa ndichí ñoo, dá nì ndato'ón ndichí ñaa rá ndá kuú kúú mií mií kuú nì xinkoo tiño ñoo. ⁸ Nì ndi'i, dá nì tанда'á ñaa Herodes kua'ān ra ñoo Belén, ta kaá ra xí'ín rá:

—Kua'ān ndo ñoo ndato'ón va'a ndó ndeí ió tayii ñoo. Tá nì naní'i ndo xí, dá naki'o ndó kuendá noo, dá ná ko'ōn ta'aní yu'u kandaño'i xī —kaá ra.

⁹ Tá nì ndi'i nì ka'ān Herodes dión, dá nì kankuei taa ñoo kua'ān ra. Ta tiño, kirí nì xini ra nda ñoo mií rá ñoo xionoo rí kua'ān rí noo rá. Ta nì saa rí nì sa tuu rí diní vé'e noo ió tayii ñoo. ¹⁰ Tá nì xini ra nì sa tuu rí, kúú nì kadii nda'o iní ra. ¹¹ Dá nì kú'u ra ve'e ñoo. Dá nì xini ra xí xí'ín María, naná xī. Dá nì sa kuja xití rá noo xí, ta nì sa ndaño'o ñaa rá. Dá nì sonó rá yú'u sato noo ñó'o ña va'a, dá nì taó rá ña nì doko rá noo xí. Ta ñoo kúú oro, xí'ín dusa támi sá'ān, xí'ín sití támi sá'ān naní mirra. ¹² Tído tixi sani nì ka'ān Ndios xí'ín rá ña ná dá'a nì nandío kuéi ra noo Herodes. Sa'á ñoo iin ka va íchī nì nandío kuéi ra kua'ān nó'o rá.

Di'a nì kuu tá nì sa'ání rey Herodes kua'á nda'o taleé

¹³ Tá nì ya'a taa ñoó kua'an ra, dá nì ka'an iin ángel nì kii noo sato'o yo Ndios xí'ín José tìxi sàni, dá kaá na:

—Ndakoo yo'ó, ta ki'in taleé xa'an xí'ín naná xì, ta kuino kii kua'án Egipto, ta ñoó kandeí ndó nda ná kasto'on tukui xí'ín ndó, dá chì kasá'á rey Herodes nándukú rá taleé xa'an ka'ání rá —kaá na.

¹⁴ Dá nì ndoto José, ta sakuaá kuu dáá ñoó nì ki'in ra taleé ñoó xí'ín naná xì, dá nì kee ra kua'an ra Egipto. ¹⁵ Ta ñoó nì sa ndei na nda nì kasandaá kuu nì xì'i Herodes. Dión, dá nì xinkoo to'on nì ka'an Ndios xí'ín profeta na: “Nda ñoo Egipto nì nakanai de'i vei xì.”

¹⁶ Tá nì kandaá iní Herodes ña nì danda'í ñaá ta ndichí ñoó, kúu nì xido nda'o iní ra. Sa'á ñoó nì sa'anda ra choon ña ná kuu ndidaá takuálí yíi kò ñá'a xino uu kuia ndéi ñoo Belén xí'ín ndidaá takuálí yíi ndéi ñoo kuálí ñó'o noo kúu kuendá Belén ñoó, chì sa kua'an xinkoo uu kuia nì xini ta ndichí ñoó nì xino tĩño. ¹⁷ Ta sa'á ña nì kee ra dión, sa'á ñoó nì xinkoo noó nì ka'an profeta Jeremías:

¹⁸ Táí káyu'ú na ñá'a ndéi ñoo Ramá.

Nì'i nda'o sá kíán, ta nda'í tánaán xí'ín ndirá nooan.

Ta ndéi'i Raquel sa'a de'án,

ta kò kúu ta'on natián tandeé iní, chì nì xì'i ndi'i xì.

¹⁹ Tá nì xì'i Herodes, dá nì na'a noo túku iin ángel nì kii noo sato'o yo Ndios noo José tìxi sàni noo ío ra ñoo Egipto, ²⁰ dá nì kaa na xí'ín rá:

—Ndakoo, ta kuaka tayíí ló'o xa'an xí'ín naná xì, ta nandío kuéi ndó kua'án nó'o ndo Israel, dá chì sa nì xì'i ndi'i va taa, ra ndúkú tayíí ló'o xa'an ka'ání rá —kaá na.

21 Dá nī ndakoo ra, dá nī nakuaka ra tayii ló'o ñoo xí'ín naná xī, dá nī kee na kua'an nó'o ná ñoo Israel. 22 Tído nī nī'í tó'on na ña Arquelao nī nakuin noo tatá ra rey Herodes dándáki ra kuendá Judea, sa'á ñoo nī yu'ú na ko'on na kandeí na ñoo. Tído nī kast'o'on tuku Ndios tixi sani xí'ín José ña ná ko'on na chí kuendá Galilea kandeí na. 23 Dá nī saa na ñoo Nazaret, ña nákaa chí kuendá Galilea, ta ñoo nī sa ndeí na. Di'ón, dá nī xinkoo noo nī ka'an profeta ña kananí xī ta ñoo Nazaret.

3

Di'a nī kuu, dá nī kasá'á kást'o'on Juan ña kasaa Jesús

1 Tein tiempo daá ñoo, dá nī kasá'á Juan, na dákodo ndúta ñayuu, dána'a na noo ñayuu noo kúu yuku ichí chí kuendá Judea, 2 ta kaá na xí'ín ná:

—Nandikó iní ndo sa'á kuachi kée ndó, chí sa nī kuyati va kuu ña ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios dándáki ñaá ná.

3 Ta sa'a mií Juan yó'o nī ka'an profeta Isaías tá sa na'á, chí di'a nī kaa na:

Kayu'ú iin taa noo kúu yuku ichí, ta kaa ra:

“Kandeí nduu ndo natiin ndó sato'o yo Ndios, ta ná konó ndó iin ichí ndaa noo ná”, kaá na.

4 Ta dá'on nī sa ndixi Juan nī kava'a xí'ín ídi camello. Ta iin cincho ñí nī kao noo nákaa tixi na. Ta sa seí ná tika xí'ín ndudí yuku. 5 Ta kua'a nda'o ñayuu ndéi ñoo Jerusalén xí'ín na ndéi dao ka ñoo ñó'o chí kuendá Judea xí'ín na ndéi ñoo ñó'o yati yuta Jordán ñoo sa kii noo nákaa Juan. 6 Ta sa na'o na kuachi na noo Ndios, ta kúu sa dákodo ndúta ñaá Juan ini yuta naní Jordán.

⁷ Tá nì xini Juan ña kua'á nda'o ta fariseo xí'ín ta saduceo vei ta'ani kodo ndúta rá noo ná, dá nì kaa na xí'ín rá:

—Ndo'ó kúú tata de'e koo! ¿Ndá yoo kaá daá xí'ín ndo'ó ña dión oon ni káki ndó noó ña xido ini Ndios, ña vei dándó'o naní nío ndo? ⁸ Koo ini ndo kee ndó ña va'a, ña ná'a ña miian ndaa kuiti nì nandikó iní ndo sa'a kuachi kée ndó. ⁹ Ta ná dá'a nì ka'án ndó ña sa'á ña kúú ndó na ve'e Abraham, sa'á ñoó káki ndó. Dá chí miian ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña kuu va ndee Ndios yuu ndéi yó'o kakuan na ve'e Abraham. ¹⁰ Ta kana'á ta'ani ndó ña sa ió nduu va hacha ka'andaan yo'o yító, sa'á ñoó ndi ndaa mií vá yító ko xí'o ku'i va'a, yiróón kúú rá ta'anda, dá kee ra kej ra noo kéi ñó'o.

¹¹ 'Miian ndaa kían dákodo ndútaí ndo'ó ini takuú, chí nì nandikó iní ndo sa'á kuachi kée ndó. Tído sata yú'u vei iin na ndáya'i cháá ka o duú yu'u, ta nì ko káni víán taó yu'u ndisa ná, chí ndáya'i cháá ka na o duú yu'u. Ta noón kúú na dákodo ndúta ndo'ó xí'ín Espíritu i Ndios, xí'ín ño'ó ita. ¹² Ta noón kúú táto'on iin taá tánee iin ña'a ndá'a ná dáxixi na tirió xí'ín tachí. Ta kú'o dión taó xóo na noni tirió tein xe'án. Ta nataán va'a naan ini yáka ná, ta xe'án ñoó chiñó'o na xí'ín ñó'o kéi, ña nì iin kuu o ndá'o —kaá Juan.

¹³ Ta kúú nì keta Jesús chí kuendá Galilea vei na yuta Jordán noo nákaa Juan, dá dákodo ndúta ñaá ná. ¹⁴ Tído ko xí'ín ta'on Juan dákodo ndúta ñaá ná, chí kaá na:

—Yu'u di'a va xínño'ó kodo ndúta kee mií ní. Ta, ¿ndiva'a vei di'a ní noo yú'u ña dákodo ndútaí mií ní?

¹⁵ Dá nì kaa Jesús xí'ín ná:

—Joon ní kaaon, dá chì kánian kee yó ndidaá choon sa'ándá Ndios —kaá na.

Dá nì xino ini Juan dákodo ndúta ñaá ná. ¹⁶ Tá nì ndi'i nì sodo ndúta Jesús, dá nì nakuiin ndichi na ini takuii ñoo. Kúú mií dáá nì nonó induú. Dá nì xini na Espíritu ij Ndios nì naxino na sata Jesús, ta káa na tát'on káa iin paloma. ¹⁷ Ta nda induú tái nì ka'an Ndios xí'in Jesús:

—Yo'ó kúú de'e manì yu'u, ta náta'an nda'o inii xiní yo'ó —kaá na.

4

Dì'a nì kuu tá nì ka'án ña u'u dátuián Jesús

¹ Dá nì kee Espíritu ij Ndios ndáka na Jesús kua'an na dinì yúku ichí, dá korndodó ñaá ña u'u. ² Ta nì sa ne'e ij ná uu diko kuu, uu diko ñoo, ta nì iin ña'a kō ní seí na. Ta nì ndi'i, dá nda'í nì kasá'a kuíko na. ³ Ta kúú nì kasáa ña u'u, ña xirndodó ñaá, noo ná. Dá nì kaaan xí'in ná:

—Tá miían ndaa ndisa de'e Ndios kúú ní, dá kían ka'anda ní choon noo yuu xaan, dá ná nduuan pan kaxí ní.

⁴ Dá nì kaa na xí'an:

—Dì'a va kaá tuti ij Ndios: “O duú ta'on tó'on pan xínño'ó ñayuu keí ná, dá kataki na. Dì'a to'on Ndios ta'ani xínño'ó ná kueídó'o na, dá kataki ndisa na” —kaá Jesús.

⁵ Nì ndi'i, dá nì kee ña u'u ndáka ñaáan kua'an ñoo Jerusalén, ña kúú ñoo Ndios. Dá nì dakáa ñaáan noo dikó cháa ka dinì ve'e ño'o ká'ano íin ñoo. ⁶ Dá nì kaaan xí'in ná:

—Tá miían ndaa ndisa de'e Ndios kúú ní, dá kían dánkao ní mií ní nda noño'o káa, chí di'a kaá tuti i Ndios:

Ka'anda Ndios choon noo ángel ná saa na kandaa na yo'ó.

Ta kuita nduu na xí'ín ndá'a ná natiin na yo'ó, dá kían ná o tákue'e sa'on kee yuu.

⁷ Dá nì kaa Jesús xí'án:

—Ta di'a ta'ani kaá tuti i Ndios: “O sa kórndodó ndó Ndios, na kúú sato'o ndo” —kaá na.

⁸ Dá nì kee tukuan ndáka ñaáan kua'an nda dinì iin yúku dikó nda'o. Dá nì daná'an ndidaá kúú ñoo ñó'o iin ní kúú ñayuu noo ná, xí'ín ndidaá tá'an ña ndato dándákian. ⁹ Dá nì kaaan xí'ín ná:

—Ío yu'u ña nakì'oi ndidaá ña káa noo ní tá ná nakuiin xítí ní noó, ta kandaño'o ní yu'u.

¹⁰ Dá nì kaa Jesús:

—Kuya'a kua'an nooí, ña u'u, chí di'a va kaá tuti i Ndios: “Koo ini ndo kandaño'o ndó iin tó'ón dinì Ndios, na kúú sato'o ndo, ta sava'a noo iin tó'ón míí ná koni kuáchí ndó” —kaá na xí'án.

¹¹ Dá nì kexoo ña u'u kua'an. Dá nì kasáa ángel nì chindeé ná Jesús.

Dì'a nì kuu tá nì kasá'a Jesús dána'a na noó ñayuu

¹² Tá nì ni'í tó'on Jesús ña nákaa Juan ve'e kaa, dá nì nandió koo na chí kuendá Galilea. ¹³ Kúú nì dankoo na ñoo Nazaret noo nì sa io na. Dá nì kí'in na kua'an na koo na ñoo Capernaum, ta kían iin ñoo nákaa yati yú'u taño'o noo nì sa kuu ñó'o na kuendá Zabulón xí'ín Neftalí. ¹⁴ Dión nì kuu, dá nì xinkoo to'on nì ka'an profeta Isaías, chí di'a nì kaa na:

15 Di'a ndo'o na ndéi kuendá Zabulón xí'ín na ndéi kuendá Neftalí, tá'an na ndéi chí yú'u taño'o, ña nákaa iin ka xoo yuta Jordán, noo kúu kuendá Galilea, noo ndéi ñayuu ko kúu na Israel.

16 Ta ñayuu ndéi ñoo ñoó, sa iin naá ñaxintóni ná, tído viti ndato ni natoon noo ná. Ta va'ará sa xionoo na iin íchi naá noo kuu na, tído viti ndato ni natoon noo ná, kaáan.

17 Nda daá ni kasá'á Jesús dána'a na noo ñayuu ñoó, ta kaá na:

—Nandikó iní ndo sa'á kuachi kée ndó, dá chi sa ni kuyati va kuu ña kían ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios dándaki ñaá ná.

Di'a ni kuu tá ni kana Jesús dao taa tín tiyaká ña kanoo ra xí'ín ná

18 Ta noo xíka Jesús kua'an na yú'u taño'o naní Galilea, ñoó ni xini na uu taa, iin ra kúu Simón, tá'an ra ni chinaní ná Pedro, ta iin ra kúu Andrés, ñani mii rá. Ta ñó'o ra chíkaa ra ñono rá ini takuií, chi kúu rá ta tín tiyaká. 19 Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Nakíi ndo ná ko'o kanooó xí'ín yu'u, dá ná dána'i noo ndo taó ndo ñayuu tein kuachi na tát'o'on kée ndó taó ndo tiyaká ini takuií —kaá na.

20 Ta kúu vití'ón ni ñankoo ra ñono rá. Kúu ni kee ra kua'an ra kanoo ra xí'ín Jesús.

21 Ta noo xíka Jesús kua'an na cháa ka chí noo, kúu ni xini na uu ka taa, ta iin ñani kúu, iin ra naní Jacobo, ta iin ka ra naní Juan. Ta kúu rá de'e taa naní Zebedeo. Ta ñó'o ra ini barco náoto ra ñono rá xí'ín tatá ra. Dá ni kana ñaá Jesús. 22 Ta kúu vití'ón ni ñankoo ra tatá ra xí'ín barco ñoó. Dá ni kee ra kua'an ra kanoo ra xí'ín Jesús.

23 Ta nì nata'an Jesús nì xionoo na chí kuendá Galilea ñoo sà daná'a nà iin rá iin ve'e noo ndítútí nà Israel. Ta dána'a nà to'on va'a, ña kían ká'an ndi koo ndu'u yó tixi ndá'a Ndios. Ta sà nduva'a na ñayuu ndó'o ndi ndáa mií vá kue'e, ta sà nduva'a na nà u'u ñíi. 24 Ta iin níí kúú kuendá Siria ñoo nì kasandaá to'on sa'a Jesús, sa'a ñoo ndidaá xían ndáka ñayuu nà kú'u vei na noo Jesús, á mií ná ndó'o na kue'e, o mií ná kúú ná nà u'u ñíi, o mií ná kúú ná nà ndó'o níó kée espíritu kiní, o mií ná kúú ná nà xí'i yí'i, o mií ná kúú ná nà nì natií ñíi. Ta ndidaá ná nì nduva'a nì kee Jesús. 25 Ta kua'á nda'o nà ndéi kuendá Galilea, xí'in nà ndéi ndin uxí ñoo ká'an xí'in ná Decápolis, xí'in nà ñoo Jerusalén, xí'in dao kà nà ndéi kuendá Judea, xí'in nà ndéi iin kà xoo yuta Jordán tákuei na Jesús xionoo na.

5

Dì'a kua'an ña nì daná'a Jesús dinì iin yúku

1 Tá nì xini Jesús ña kua'á nda'o kúú ñayuu ñoo, dá nì kaa na dinì iin yúku ín ñoo. Dá nì sà koo na. Ta nì natuu yati taa xionoo xí'in ná ñoo noo ná. 2 Dá nì kasá'á ná dána'a nà noo rá, ta kaá nà:

3 —Ndiká'án ndi kúú ví nà nákonì ña xínñó'ó ná Ndios, chí nà yó'o kúú nà sà ñó'o tixi ndá'a Ndios.

4 'Ndiká'án ndi kúú ví nà ndé'i, dá chí natiin na tandeé iní noo Ndios.

5 'Ndiká'án ndi kúú ví ñayuu nda'í ió ini, dá chí nà yó'o kúú nà natiin noñó'o yó'o noo Ndios.

6 'Ndiká'án ndi kúú ví nà xí'i doko sa'a ña ndaa, ta íchi ini nà koni nà ñá, dá chí ndinoo ini nà xí'in ña ndaa kee Ndios.

⁷ 'Ndiká'án ndi kúu ví nā ká'ano ini, dá chī ku'u ini Ndios sa'a ná.

⁸ 'Ndiká'án ndi kúu ví nā kómí iin nío vii, dá chī koni xí'ín noo ná Ndios.

⁹ 'Ndiká'án ndi kúu ví nā ndúkú ña nandei va'a dao ka ñayuu, dá chī nā yó'o kúu nā kananí de'e Ndios.

¹⁰ 'Ndiká'án ndi kúu ví nā ndó'o nío sa'á ña kée na ña ndaa, dá chī nā yó'o kúu nā nī'í ña kaño'o na tixi ndá'a Ndios.

¹¹ 'Ndiká'án ndi kúu ví ndo'ó tá ká'an ndava'a ñayuu xí'ín ndó, o tá kéndava'a na xí'ín ndó, o tá káva'a na kuá'a noo ña to'ón sa'a ndo sa'á ña kúu ndó kuendá yu'u. ¹² Ta ná kadii iní ndo, ta ñóchí kuu ini ndo, dá chī ká'ano nda'o ña va'a ko'on Ndios kī'o na noo ndo chí induú sa'á ña ndó'o ndó dión, dá chī kī'o dión ta'ani nī kéndava'a na xí'ín profeta nī sa ndei sa na'á.

Yó'o dána'a Jesús ña kúu yó táto'on ñii ñayuu yó'o

¹³ 'Ndo'ó kúu táto'on ñii ñayuu yó'o, tído tá nī ndi'í ña o'ovaan, ¿ndi kee yó xí'án, dá ndu'o'ova tukuan? Kó ta'ón ka ña'a kuu kechóon yóan. Ndá kata va yóan sata vé'e, ta kuei ni'ini ñayuaan kanoo na.

Kúu yó táto'on iin ña'a dátoon noo ñayuu

¹⁴ 'Ta kúu ta'ani ndó táto'on iin ña'a dátoon noo ñayuu, ta ndó'o ndó táto'on ndó'o iin ñoo kánóo diñi yúku, dá chī o kúu ta'on dáda'i na ña. ¹⁵ Ta dión ní, nī iin to'ón ñayuu kó chíño'o iin íti, dá chikaa naán tixi iin sato. Di'a chínóo naan noo dikó, dá katoogan noo ndidaa nā ndéi ini ve'e. ¹⁶ Ta kī'o dión kánian katoon ndo noo iin rá iin ñayuu, dá ná

koni na ña va'a kée ndó, dá ná keká'ano na tatá yo Ndios, na ió induú.

Yó'o dána'a Jesús sa'a choon sa'ándá ley Moisés

¹⁷ 'Ná dá'a ni ka'an ndó ña vei yu'u dátúú choon sa'ándá ley Moisés xí'ín ña ni taa ndidaá profeta. Di'a vei yu'u dáxinkooi choon sa'ándáan. ¹⁸ Dá chí miían ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña xían nani ió induú xí'ín noñó'o, ni iin tó'ón ta'on tá'í letra ley o kándaa, miían xinkoo ndi'i noo ká'an. ¹⁹ Sa'á ñoo, ndi ndaa mií vá ñayuu xío kao iin káa choon kuálí sa'ándá ley, ta k'í'o dión ta'ani kee na dána'a naán noo dao ka ñayuu, dá kían cháá vá kandaya'i na tein na ñó'o tixi ndá'a Ndios. Tído ndi ndaa na seídó'o choon kuálí yó'o, ta dión dána'a na noo dao ka ñayuu, noón kúú na kandaya'i nda'o tein na ñó'o tixi ndá'a Ndios. ²⁰ Ta ká'ín xí'ín ndó ña kánian kuita ndaa cháá ka ndo kee ndó ña kóni Ndios o duú ta dána'a ley xí'ín ta fariseo, dá chí tá koó, dá kían ni iin kuú ta'ón o ndú'u ndó tixi ndá'a Ndios, na ió induú.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni karyí yó xí'ín ñani tá'an yó

²¹ 'Sa ni seídó'o va ndó choon ni ta'anda noo na sá'ano ve'e yó: "O sa ka'ání ndó ndii, ta ndi ndaa ñayuu sa'ání ndii, miían keyíko sa'a ná sa'á kuachi ni kee na." ²² Tído yu'u di'a ká'ín xí'ín ndó ña ndi ndaa mií vá ñayuu, va'ará ná karyí óon na xí'ín ñani tá'an na, miían keyíko Ndios sa'a ná. Ta ndi ndaa mií vá ñayuu yá'a ká'an xí'ín ñani na ña kúú ná ñayuu xixi, noón kúú na kandoo kakuu na ñayuu kómí kuachi noo na sá'ano ñoo yo. Ta ndi ndaa mií ñayuu, na ká'an xí'ín ñani tá'an na ña ni

lú'u kọ chón na, noón kúú na ko'on kaño'o indayá noo kéí ñó'o.

²³ 'Ta viti, tá kua'an ndo doko ndo ña'a noo Ndios, ta ni ndusáa ini ndo ña kọ ñá'a ndeyíko ndo tandó'ó ndo xí'ín ñani ndo, ²⁴ dá kían kánian dánkoo tóo ndó ña né'e ndó kua'an ndo doko ndo noo náa ñoó, ta dinñó'ó kua'an ndo ndaka ndo ña maní noo ñani ndo. Tá ni ndi'i, dá nandió kuéi ndó doko ndoán noo Ndios. ²⁵ Ta ndi'i ini ndo kandoo maní ndo xí'ín ñayuu naá xí'ín ndó nani xíka ndó kua'an ndo noo tá né'e choon. Dá chī tá koó, dá naki'o na ndo'ó noo ndá'a rá. Ta tá né'e choon ñoó kúú rá naki'o ndo'ó noo ndá'a tá ndaá yé'é kaa, dá chikaa rá ndo'ó ve'e kaa. ²⁶ Tá miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña o yáa ta'on ndó nda rá ná chiya'i ndi'i ndó sa'á ña ni kee ndó.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni kee yó kuachi xí'ín na kọ kúú ñadi'í yo o yí yo

²⁷ 'Sa ni seídó'o va ndó choon kaá di'a: "O sa kée ndó kuachi xí'ín na kọ kúú ñadi'í ndo o yí ndo."

²⁸ Tído yu'u ká'in xí'ín ndó ña ndi ndaa mií vá taa nákaní lóko ini rá ndé'é rá iin ñá'a, ta nákaní kue'é ini rá xí'án, roón kúú rá ni ya'a ni kee kuachi xí'án xí'ín ñaxintóni rá.

²⁹ 'Sa'á ñoó, tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'ín nduchí nóo xoo kuá'a ndo, dá kían taó ndoán, ta kaño'ó ndoán. Dá chī va'a cháá kaan ná naá iin nduchí nóo ndo o duú kaan dáketa na iin níí ndó indayá. ³⁰ Tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'ín ndá'a xoo kuá'a ndo, dá kían ka'anda ndoán, ta kaño'ó ndoán. Dá chī va'a cháá ka ña ná kamani iin ndá'a ndo o duú kaan dáketa na iin níí ndó indayá.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni dánkoo iin taa ñadi'í ra

³¹ 'Sa ñi seídó'o ta'ani ndó iin ka choon kaá di'a: "Ndi ndáa mií vá taa kóni dánkoo ñadi'í ra, dá kían naki'o ra iin tuti ña ká'an ña kóni ra dánkoo ñaá rá."

³² Tído yu'u ká'in xí'in ndó ña ndi ndáa mií vá taa dánkoo ñadi'í ra, ta kó kían sa'á ña ñi xini xíxi ñaá, dá kían mií rá kedaá xí'in ñadi'í ra, dá ya'an keeán kuachi xí'in iin ka taa. Ta dión ní taa náki'in tá'an xí'an, yá'a ra kee ra kuachi xí'an.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni nachina'á yó ni iin ña'a

³³ 'Ta sa ñi seídó'o ta'ani ndó iin ka choon ñi ta'anda noó na sá'ano ñoo yó: "O sa kétó'ón ndó ña ñi nachina'á ndó kee ndó noo sato'o yó Ndios. Di'a koo ini ndó kee ndó ña ñi kaa ndó kee ndó." ³⁴ Tído yu'u ká'in xí'in ndó, o sa náchina'á ndó ni iin ña'a, dá kí'o ndó to'on ndó. O sa náchina'á ndó induú, dá chī noo ió mií Ndios kían, ³⁵ ta o sa náchina'á ndó noñó'o yó'o, dá chī yó'o ndíta sa'a Ndios, ta o sa náchina'á ndó ñoo Jerusalén, dá chī ñoo mií rey ká'ano kían. ³⁶ Ta ni o sa náchina'á ndó dinī ndó, dá chī o kándeé ta'on ndó ndekuxí ndó ni iin tó'ón idí dinī ndó, ta ni o kándeé ndó ndendei'í ndoán.

³⁷ Tído ndo'ó, tá kaa ndó jaan, ta dión ná kakian. Tá kaa ndó koó, ta dión ná kakian. Chī tá yá'a ndó ká'an ndó cháá ka to'on, dá kían ndéi ndó kée ndó ña kóni ña kini.

Yó'o dána'a Jesús ña ná ku'u ini yó sa'á na xini u'u ñaá

³⁸ 'Ta dión ní sa ñi seídó'o ndó iin ka choon kaá di'a: "Tá ñi taó ná iin nduchí nóó ndó, dá kían taó ta'ani ndó nduchí nóó na. Tá ñi taó ná iin no'o

ndó, dá kían taó ta'ani ndó iin no'o na.” ³⁹ Tído yu'u ká'in xí'in ndó, o sa chídáó tá'an ndó xí'in ñayuu kíni. Va'a kaan di'a kee ndó: Tá ni kani na iin xoo noo ndó, ki'o ndó iin ka xoo ná kani na. ⁴⁰ Ta ndáa na kóni ka'an kuachi sa'a ndó, ta xío ndaa ra do'ono ndó, dá kían ki'o ndóan noo rá, ta konó ta'ani ndó naki'in ra kotó ndó. ⁴¹ Ta ndi ndáa mií ra kéndusa xí'in ndó kandio ndó ña'a ra ko'on ndó iin kilómetro dao, kua'an ndó xí'in rá nda oni kilómetro. ⁴² Ta ndáa na xíka iin ña'a noo ndó, ki'o ndóan noo ná. Ta ndáa na kóni ki'in tóo ña'a noo ndó, o sa kádí'inda ndóan noo ná.

⁴³ 'Ta sa seídó'o ta'ani ndó ña ni ka'an dao ka ñayuu: “Ku'u ini ndó sa'a ñayuu xí'in ndó, ta koni u'u ndó na xiní u'u ñaá.” ⁴⁴ Tído yu'u di'a ká'in xí'in ndó ña ku'u ini ndó sa'a na xiní u'u ñaá, ta ka'an va'a ndó xí'in na ká'an ndava'a xí'in ndó, ta keva'a ndó xí'in na káño'ó ñaá, ta kaka ndó ña maní noo Ndios sa'a na kénóo ñaá, xí'in sa'a na kéndava'a xí'in ndó. ⁴⁵ Díón, dá ná'a ndó ña miían ndaa kúú ndó de'e tatá Ndios, na ió induú, na dáxinkoo ndindii sata ñayuu kíni xí'in ñayuu vá'a, na dákoon dai sata ñayuu ndaa, xí'in ñayuu kíni. ⁴⁶ Dá chi tá kú'u ini ndó sava'a sa'a na kú'u ini sa'a mií ndó, ¿ndí kían va'a ni'i ndó? ¿Á kó ná'a ta'on ndó ña dión ta'ani kée ra kí'in ya'i sa'a ñó'o? ⁴⁷ Tá ká'an ndó ndisá'an xí'in sava'a ñani tá'an ndó, dá kían, ¿ndí kían va'a kée ndó, xiní ndó? ¿Á kó ná'a ta'on ndó ña dión ta'ani kée na kó ná'a Ndios tein mií ná? ⁴⁸ Tído ndo'ó, koo ini ndó kenda ndi'i ndó choon táto'on kenda tatá yo Ndios, na ió induú, choon.

Yó'o dána'a Jesús ndi kee yó chindeé yó na kúnda'í

¹ 'Kandaa ndo mií ndó, o sa ndúkú ndó kee ndó ña va'a noo ñayuu sa'á ña kóni ndo kande'é va'a na ndo. Dá chī tá kée ndó dión, dá kían ni iin ña va'a o nándió né'e tatá Ndios, na ió induú, noo ndo. ² Sa'á ñoó, tá kua'an ndo kī'o ndó dī'ón noo na kúnda'í, ná dá'a ni ka'an ndo xí'ín ra tuú trompeta ña kuita ra tuu ra noo ndo tát'on kée taa uu noo ini ve'e noo náataka yó xí'ín noo xionoo ra keí. Dión kée ra, dá ná chinaní va'a ñaá ñayuu. Ta miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña sa nī natiin ra ya'i ra sa'á ña kée ra. ³ Tído, ndo'ó, tá kua'an ndo kī'o ndó dī'ón noo na kúnda'í, ná dá'a ni kana'á nda'á íti ndo ndí kían xí'o nda'á kuá'a ndo, ⁴ dá kían ná koo de'é ña manī kée ndó, chī tatá Ndios, na ndé'é ña kéde'é ndo, noón kúú na nandió né'e túu ña va'a noo ndo.

Yó'o dána'a Jesús ndi kee yó tá ká'an yó xí'ín Ndios

⁵ 'Tá kua'an ndo ka'an ndo xí'ín tatá Ndios, o sa kée ndó tát'on kée taa uu noo, dá chī kátoó ra kandita ndichi ra ini ve'e noo náataka yó ka'an ra xí'ín Ndios, ta kátoó ta'ani ra kandita ra iin rá iin do'o keí ka'an ra xí'ín Ndios, dá ná kande'é ñayuu ña kée ra. Tído miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña sa nī natiin ra ya'i ra sa'á ña kée ra. ⁶ Tído ndo'ó, tá kua'an ndo ka'an ndo xí'ín tatá Ndios, kua'an ndu'u ndó ini ve'e ndó, ta kadi ndo yé'é ndó, dá ka'an ndo xí'ín Ndios, na kó túu, na ndé'é ña kéde'é ndo, dá ná nandió né'e túu na ña va'a noo ndo.

⁷ 'Ta noo ká'an ndo xí'ín ná, ná dá'a ni nandió kuéi tóó tuku ndó ka'an ndo to'on, ña sa nī ka'an ndo tát'on kée ñayuu kó ná'á Ndios, dá chī ká'án ná ña sa'á ña kuá'á téi ká'an na, dá natiin na ña xíkā na. ⁸ Sa'á ñoó ná dá'a ni kee ndó tát'on kée na, chī

sa na'á vá tatá yọ Ndios ndí kían xínńó'ó ndó va'ará
ko ñá'a kaka ndoán noo ná. ⁹ Tá kua'an ndo ka'an
ndo xí'ín Ndios, ta di'a kaa ndo:

Tatá mií ndu'u, na ío induú,
ná natiin kuú mií ní ndidaá tá'an ñańńó'ó.

¹⁰ Ta ná kii ní dándáki ní ñayuu yó'o.

Tátọ'on kị'o kée ní ña kóni ní induú xaan, kị'o dión
ta'ani ná koo nońńó'ọ yó'o.

¹¹ Ta kị'o ní ña xínńó'ó ndu'u keí ndú iin iin kuú
kuu.

¹² Ta ká'ano koo ini ní sa'á kuachi ndu tátọ'on kị'o
xí'o ká'ano ta'ani ini ndu sa'á na yá'a noo
ndú.

¹³ Ta ọ sa kónó ní kuei ndu noo kuachi, ta dákaki ní
ndu'u noo ña kini.

Dá chị mií ní kúú na dándáki, ta mií ní kúú na kómí
choon, ta mií ní kúú na kánian natiin ndidaá
tá'an ñańńó'ó.

Ta daá kuití dión ná koo.

Dión ná koo.

¹⁴ 'Dá chị tá ná ku'u ká'ano ini ndo sa'á ñayuu
ni ya'a noo ndo, dá kían ku'u ká'ano ta'ani ini tatá
yọ Ndios, na ío induú, sa'á kuachi mií ndó. ¹⁵ Tído
tá ná ọ kú'u ká'ano ini ndo sa'á ñayuu ni ya'a noo
ndo, dá kían ni tatá yọ Ndios ọ kú'u ká'ano ta'on
ini sa'á kuachi ndo.

Yó'o dána'a Jesús ndi kee yó tá né'e ii yọ

¹⁶ 'Tá kua'an ndo kane'e ii ndo, ọ sa kútama ndo
tátọ'on kée taa uu noo, dá chị nda'í nda'o ndé'é rá
xíonoo ra, dá ná'a rá mií rá noo ñayuu ña né'e ii rá.
Ta miían ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña sa ni natiin ra
ya'i ra. ¹⁷ Tído ndo'ó, tá né'e ii ndo, luu ná nacho'on
dini ndo, ta nakata ndó noo ndo, ¹⁸ dá kían ná dá'a
ni na'a ndo mií ndó noo ñayuu ña né'e ii ndo. Ta

sava'a iin tó'ón diní tatá yó Ndios, na kọ túu, ná kana'á ña kée ndó dión. Ta iin tó'ón mií tatá Ndios, na ndé'é ña kéde'é ndo, ná nandió né'e túu ña va'a noo ndo.

Yó'o dána'a Jesús ña ná ndukú yó koo kuiká yó noo ña kóni Ndios

¹⁹ 'Ná dá'a ni ketutí ndó ña kuiká ñayuu yó'o, dá chī yó'o kúu noo dánaá t̄ikidi ña'a, ta yó'o kúu noo dánaá daye'e ña'a, ta yó'o ta'ani kúu noo ndéi ta kuí'íná, chī koku'u ra ve'e, ta kí'in kuí'íná rá ña'a. ²⁰ Va'a kaan ndukú ndó koo ña kuiká ndo induú, dá chī ni t̄ikidi, ni daye'e kọ dánaá ña'a ió ñoó, ta ni ta kuí'íná o kúu ku'u kí'in kuí'íná ña ió ñoó. ²¹ Dá chī noo ió ña kuiká ndo, ñoó ta'ani nákaa nío ndo.

Yó'o dána'a Jesús ña nduchí nóo yó kúu tát'o'on iin ñó'o dát'o'on noo yó

²² 'Ta nduchí nóo ndo kúu tát'o'on iin ñó'o nákaa tóon ñíi ndo, ña dát'o'on nío ndo. Sa'á ñoó tá va'a nduchí nóo ndo, dá kían iin níí vá túu noo ndo. ²³ Tído tá kọ vá'a nduchí nóo ndo, dá kían iin níí vá ñíi ndo iin naá. Tá nì nda'o ña dát'o'on noo ndo, dá kían ndi k̄i'o k̄a ví nì nakuin naá noo ndo.

Yó'o dána'a Jesús ña o kúu ta'on ndiko yó Ndios, ta ndiko ta'ani yó di'ón

²⁴ 'Ta ni iin tó'ón ñayuu o kúu kéchóon noo uu sato'o, dá chī iin na koni u'u na, ta iin k̄a na koni na, o chindaya'i na iin na, ta kenóo na iin k̄a na. Ta dión ta'ani o kúu ta'on ndiko na Ndios, ta ndiko ta'ani na ña kuiká.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni ndi'i téi ini yó sa'á ña ió ñayuu yó'o

25 'Sa'á ñoó ká'ín xí'ín ndó viti, o sa ndí'i ini ndo sa'a ndí kían kasá'an ndó, dá kataki ndo, ta ni sa'á ña ko'o ndó, ta ni sa'a dá'on kandixi ndó, dá kada'i ñi ndo. ¿Á kó ná'á ta'on ndó ña ió ña'a ndáya'i cháá ka kee ndó nani takí ndo o duú ña kasá'an oon ni ndó? Ta ió ña'a ndáya'i cháá ka xínño'ó ñi ndo o duú dá'on kandixi ndó. 26 Kande'é ndó to'on ndó'o laa, chi ni kó chí'i rí tata, ni kó dákée rí, ta ni yáka rí koó nátaán va'a rí ña'a rí. Tído tatá yo Ndios, na ió induú, xito va na rí. ¿Á kó ná'á ta'on ndó ña ndáya'i cháá ka ndo o duú laa? 27 ¿Ndi ndáa ndó kandeé kua'ano iin kondó ndá'a cháá ka sa'á ña ndí'i ini ndo?

28 'Ta, ¿ndiva'a ndí'i ini ndo sa'a dá'on kandixi ndó? Kande'é ndó tát'o'on k'i'o sá'ano torí ndi'indi káa yúku, chi kó kéchóon ta'an vaan, ta ni kó káva'an dá'on kandixian. 29 Tído yu'u ká'ín xí'ín ndó ña ni rey Salomón, va'ará ndidaa ta kuiká ni sa kuu ra, tído kó ní sá ndixi va'a ra tát'o'on k'i'o ndato iin torí ndi'indi ñoó. 30 Tá k'i'o dión kée Ndios xí'ín ita káa yúku, tá'an ña káa kuú víti, tído iin taan chiño'o ñaá ná ini xito, ¿á kó ná'á ndó ña ndato ka ví chindeé Ndios ndo'ó, ta cháá téi kándée ini ñaá? 31 Sa'á ñoó ná dá'a ni ndí'i téi ini ndo sa'a ndí kían kasá'an ndó o sa'a ndí kían ko'o ndó o sa'a ndí kían kandixi ndó, 32 chi sa'a ndidaa ña yó'o ndí'i ndá'o ini ñayuu kó ná'á Ndios. Tído mii tatá yo Ndios, na ió induú, sa ná'á vá ná ña xínño'ó ndóan. 33 Sa'á ñoó dinño'ó ka ndukú ndó ña kaño'o ndó tixi ndá'a Ndios, ta koo ini ndo kee ndó ña ndaa kóni na, ta kúu ndidaa ña'a yó'o koo noo ndo. 34 Sa'á ñoó ná dá'a ni ndí'i ini ndo ndi koo ndó taan, dá chi vei díin va ña'a ndo'o ndó. Sa'á ñoó koo ini ndo kandeí

ndó xí'ín ña ndó'o kuu víti ni.

7

Dána'a Jesús ña ná dá'a ni keyíko mií yó sa'a ñayuu

¹ 'Ná dá'a ni keyíko mií ndó sa'a ñayuu, dá kían ná dá'a ni keyíko Ndios sa'a mií ndó. ² Dá chī tátō'on kī'o kényíko ndo sa'a ná, kī'o dión ta'ani keyíko Ndios sa'a ndo, chī tátō'on kī'o chikī'ó ndo, kī'o dión ná chikī'ó Ndios mií ndó. ³ ¿Ndiva'a ndé'é ndó xe'e ló'o nákaa noo ñani ndo, ta kō xí'o ndó kuendá ká'ano ka tīndú'u nákaa noo mií ndó? ⁴ Ta, ¿ndi káa noo ndo ka'an ndo xí'ín ñani ndo: “Konón ná taóí xe'e nákaa noo xa'an”, kaá ndo, ta kō ndé'é ta'on ndó ndi kī'o ví káa tīndú'u nákaa noo mií ndó? ⁵ ¡Kúú ndó ñayuu uu noo! Taó ndó dīnñó'ó tīndú'u nákaa noo mií ndó xa'an, dá natuu va'a noo ndo, dá kuu taó ndó xe'e nákaa noo ñani ndo.

⁶ 'O sa kī'o ndó ña ií noó tina, chī nandio kuéi rí tiin rí ndo'ó. Ta o sa dákuei ndó yuu dión né'e va'a ndó noo ñó'o kochí, dá chī chiní'ini sa'a rian.

Yó'o dána'a Jesús sa'a ndi kee yó ka'an yó xí'ín Ndios

⁷ 'Ta kaka ndo ña xínñó'ó ndó noo Ndios, ta kúú ni'i vá ndóan. Ndukú ndóan, ta kúú ni'i vá ndóan. Dákásá ndó yé'é, ta kúú nonó váan noo ndo. ⁸ Dá chī ndidaá na xíkaan, ni'i náan, ta ndi ndáa na nándukú ñá, ni'i náan. Ta ndi ndáa na dákásá yé'é, nonó vá yé'é noo ná.

⁹ 'Ta, ¿ndi ndáa ndo'ó, tá xíka de'e ndó pan keí xí noo ndo, á xí'o ndó iin yuu noo xí? ¹⁰ O, tá xíka xī iin tīyaká keí xí, ¿á xí'o ndó iin koo noo xí? ¹¹ Koó, dá chī va'ará kúú ndó ñayuu kīni, tido tī'a ndó kī'o ndó ña va'a noó de'e ndó. ¿Á kō ná'á ta'on ndó ña sa kaá

ka ví tatá yō Ndios, na ió induú, chī kī'o na ña va'a noó na xíkaan? ¹² Táto'on kī'o kóni ndo kee dao ka ñayuu xí'ín ndó, kī'o dión ta'ani kee ndó xí'ín ná, chī kī'o dión dándáki ley xí'ín ña nī taa profeta.

Yó'o dána'a Jesús ña ná koo ini yō ku'u yó yé'é ku'ín

¹³ 'Koo ini ndo ku'u ndó noo kúú yé'é ku'ín, dá chī ndíka nda'o yé'é, ta ndíka nda'o íchi, ña né'e ñaá kua'an indayá. Ta kua'á nda'o ñayuu koku'u kua'an íchi ñoó. ¹⁴ Tído ku'ín vá yé'é, ta ku'ín vá íchi, ña kua'an noo kataki chíchí ná, ta cháá nda'o ñayuu kondu'u kua'an ñoó.

Yó'o dána'a Jesús ña xí'ín ku'i xí'o iin yíto, dá kandaq ini yō ndá yíto kúú rá

¹⁵ 'Kandaa ndo mii ndó noo profeta to'ón, dá chī vei ra noo ndo, ta kée ra mii rá kúú rá táto'on léko, tído ndigü'e'í lobo va kúú rá. ¹⁶ Tído xí'ín ña kée ra, kandaq ini ndo ndá yoo kúú rá, dá chī o duú ta'íón xí'o uva, ta ni ión títi kō xí'o tĩño'ó. ¹⁷ Dá chī ndidaá yíto va'a xí'o ku'i va'a, tído yíto kō vá'a xí'o ku'i kō vá'a. ¹⁸ Ta ni iin tó'ón yíto va'a kō xí'o ku'i kō vá'a, ta ni iin tó'ón yíto kō vá'a kō xí'o ku'i va'a. ¹⁹ Ta ndidaá yíto kō xí'o ku'i va'a kúú rá ta'anda, dá kei ra noo kéi ñó'o. ²⁰ Sa'á ñoó, xí'ín ña kée ra, dá kandaq ini ndo ndá yoo kúú rá.

Yó'o dána'a Jesús ña o duú ndidaá ñayuu ná chī-naní ñaá sato'o na koni na ndu'u na noo ió Ndios

²¹ 'Ta o duú ndidaá ñayuu ká'an xí'ín yu'u: “¡Mii ní kúú sato'í, mii ní kúú sato'í!”, koni ndu'u noo dándáki Ndios. Sava'a na kée ña kóni tatái, na ió induú, noón vá kúú na koni ndu'u noo dándáki Ndios. ²² Chī kua'á nda'o ñayuu kaa di'a xí'ín yu'u

tá ná kasandaá kuṽ dáá ñóó: “Sato'o ndu'u, sato'o ndu'u, ¿á kṽ ndúsaa ta'on ini ní ña xí'in kuṽ mií ní nī ka'an ndu ña koo chí noo, ta xí'in kuṽ mií ní nī taó ndú espíritu kini, ta xí'in kuṽ mií ní kua'á nda'o ña ná'ano nī kee ndu'u?” ²³ Dá kaaí xí'in ná: “Kṽ ná'á ta'on yu'u ndá yoo kúú ndó. Kuxoo ndó nooí, chí kúú ndó nā kée ña kini.”

Yó'o dána'a Jesús sa'á uṽ taa káva'a ve'e

²⁴ Ta ndi ndáa nā seídó'o to'on dána'i, ta kée na choon sa'ándaan, noón kúú nā ko'in dákí'in tá'in ña kée na xí'in iin taa ío ñaxintóni, tá'an rā nī kava'a ve'e noo tóto. ²⁵ Nī koon dai déen, ta nī xino takuií kua'a ini yuta ñóó, ta nī kana tachí déen, ta nī kani tá'an xí'in ve'e ñóó, tído nī iin ña'a kṽ ní ndó'an, dá chí iin tooan noo tóto. ²⁶ Tído ñayuu seídó'o to'on dána'i, ta kṽ kée na ña, noón kúú tátó'on iin taa kṽ ká'i ini, tá'an rā nī kava'a ve'e noo ñotí. ²⁷ Nī koon dai déen, ta nī xino takuií kua'a ini yuta ñóó, ta nī kana tachí déen, ta nī kani tá'an xí'in ve'e ñóó, ta kúú nī kooan, ta nī naá ndí'i vaan —kaá Jesús.

²⁸ Ta nī ndí'i nī ka'an Jesús ndidaá to'on yó'o, kúú nī naá iní ñayuu nī kee ña nī daná'a nā, ²⁹ chí kṽ kée nā tátó'on kṽ kée taa dána'a ley Moisés, chí dána'a nā tátó'on kṽ kée iin nā né'e choon.

8

Di'a nī kuu tá nī nduva'a Jesús iin taa ndó'o kue'e té'i ñí

¹ Tá nī naxino Jesús sa'a yúku ñóó, ta kúú kua'á nda'o ñayuu tákuei ñaá kua'an nā. ² Dá nī natuu yati iin taa ndó'o kue'e té'i ñí noo Jesús. Kúú nī sa kuin xití rá noo ná, dá nī kaa rā xí'in ná:

—Tatá, tá kóni ní, kuu va nduvií ní ñíí.

³ Dá nì chìnóo Jesús ndá'a ná sata rá, dá nì kaa ná xí'ín rá:

—Jaan, kónij. Ná nduviion —kaá na.

Ta kúú vití'ón di'a nì ndaño'ó nì'ini kue'e ndó'o ra.

⁴ Dá nì kaa ná xí'ín rá:

—O sá kóo inon nakanón xí'ín nì iin tó'ón ñayuu ña nì keei xí'ón. Di'a kua'án na'a miíón noó ta duti, ta kane'e ña'a kua'án kemánon Ndios, tát'on k'í'o sa'ándá ley Moisés choon, dá ná kandaa ini rá ña sá nì nduvií ñiion —kaá na.

Di'a nì kuu tá nì nduva'a Jesús iin tá kéchóon noo iin taa dándáki iin ciento soldado

⁵ Tá nì ndu'u Jesús kua'an ná ñoo Capernaum, dá nì kasáa iin taa dándáki iin ciento soldado noo ná. Ta nì seí nda'í rá noo ná, ⁶ ta kaá rá:

—Tatá, tá kéchóon noó kándu'u rá ini ve'i, ta nì natii sa'a rá, ta ndó'o nda'o nio rá.

⁷ Dá nì kaa Jesús:

—Kó'o ve'ón, dá ná nduva'i rá.

⁸ Dá nì kaa taa dándáki iin ciento soldado ñoo xí'ín Jesús:

—Tatá, kó ta'ón ña'a kúú yu'u ña ku'u ní ve'i, tído xí'ín to'on ka'an oon va ní, ta kúú nduva'a va tá kéchóon noó. ⁹ Chì kúú ta'ani yu'u iin taa nákaa tixi ndá'a tá né'e choon. Ta ñó'o ta'ani soldado tixi ndá'a yu'u. Sa'a ñoo tá ná ka'in xí'ín iin ra, “Kua'án”, ta kúú kua'an va ra. Ta tá ká'in xí'ín iin ka rá, “Nakí”, ta kúú vei va ra. Tá ká'in xí'ín rá kéchóon noó, “Kee choon yó'o”, ta kúú kée va raan —kaá rá xí'ín Jesús.

¹⁰ Tá nì seídó'o Jesús to'on yó'o, kúú nì naá ini ná. Dá nì kaa ná xí'ín ñayuu tákuei ñaá vei ñoo:

—Miian ndaa ná ka'in xí'in ndó ña ni iin tó'on na Israel kó kándée iní na yu'u tató'on kí'o kándée iní ñaa taa yó'o. ¹¹ Ta kaá yu'u xí'in ndó ña ná kii ñayuu chí xoo noo xíno ndindii, xí'in noo kétaan, ta kandeí dáo ná xí'in Abraham, xí'in Isaac, xí'in Jacob noo dándáki Ndios induú. ¹² Tído na kánian nì'í ña kandeí na noo dándáki Ndios, noón kúú na taó dī'a ñaa Ndios sata vé'e noo iin naá, ta ñoó kuaki na, ta kuchi tá'an no'o na.

¹³ Dá nì kaa na xí'in taa dándáki iin ciento soldado ñoó:

—Kua'an nó'on ve'ón, chí sa'a ña nì kándée inóon yu'u, sa'a ñoó sa'io va ña nì xikón —kaá na.

Ta kúú mií hora daá vá nì nduṽa'a ta kéchóon ñoó.

Di'a nì kuu tá nì nduṽa'a Jesús ña kúú xido Simón Pedro

¹⁴ Tá nì saa Jesús ve'e Simón Pedro, ta kúú kándu'u xido ra noo xito kú'an kée kue'e dáa. ¹⁵ Dá nì káko'on Jesús ndá'an, ta kúú nì ya'a va ña dáa'an. Ta kúú nì ndakooán nì kasá'a kenduuan ña'a keí ná.

Ta kua'a nda'o ñayuu nì nduṽa'a nì kee Jesús

¹⁶ Dá tá nì kuaá kuu daá ñoó, dá ndáka ñayuu ndéi ñoó na ño'o espíritu kini nì kasaa na noo Jesús. Ta xí'in to'on nì ka'an na xí'an, ta kúú nì kankuei ña kua'an. Ta ndidaa na kú'u nì nduṽa'a nì kee na. ¹⁷ Dión, dá nì xinkoo to'on nì ka'an profeta Isaías: “Mii ná nì nakuido kue'e ndó'o iin rá iin yó, ta nì naki'in na ña u'u ñí yó.”

Di'a kua'an ña nì ka'an Jesús xí'in dao taa nì ka'an kanoo xí'in ná

18 Tá nì xini Jesús ña kua'á nda'o ñayuu nì ndítútí ñóó, dá nì kaa na xí'ín taa xíonoo xí'ín ná:

—Ná ko'ò chika'anda yò iin kà xoo taño'o.

19 Ta nì natuu yati iin tã dána'a ley, dá nì kaa ra xí'ín Jesús:

—Maestro, íóí ña kanooi xí'ín mií ní ndeí kúú mii vá noó ko'on ní.

20 Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Kana'ón ña íó va káo noo ñó'o ndikuii, ta íó ta'ani táka noo ñó'o laa. Tído na nì nduu taa ñayúú yó'o, ni noo kanóo dinì na koó.

21 Dá nì kaa iin tã xíonoo xí'ín ná ñóó:

—Tatá, konó ní din'ño'ó kà ná ko'ín dánduxi tatái, dá ná kasaai, ko'ò.

22 Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Nakíi, ná kanoo xí'ín yu'u viti, ta dánkoo na kúú ndii ná dánduxi ñaá dao kà na kúú ndii —kaá na.

Dì'a nì kuu tá nì sa'anda Jesús choon noó tachì xí'ín taño'o

23 Dá nì kaa Jesús ini iin barco ko'on na xí'ín ndin uxì uu taa xíonoo xí'ín ná. 24 Tein yá'a na kua'an na noó taño'o ñóó, kúú nì kasá'á kána tachì déen. Ta kúú nì kasá'á ndákoo noó taño'o, ta kokee rá ini barco. Tído kídì va Jesús kándu'u ná.

25 Dá nì natuu yati taa xíonoo xí'ín ná noo kándu'u ná, dá nì kaa ra xí'ín ná:

—¡Tatá, dákaki ní ndu'u, chí íó ña kuu ndu!

26 Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Ndiva'a yu'ú téi ndo? ¿Á kò kándéé ta'on ini ndo yu'u?

Dá nì ndákoo na. Dá nì sa'anda na choon noó tachì xí'ín taño'o ñóó. Kúú nì kutádì vá rá xí'ín tachì

ñoó. ²⁷ Kúú nì naá vá iní taa xíonoo xí'ín ná ñóó. Dá nì kasá'á ndátó'ón tá'an mií rá:

—¿Ndá yoo ví kúú nà yó'o, chì nda tachì xí'ín nda taño'o seídó'o choon sa'ándá nà? —kaá rá.

Dì'a nì kuu tá nì taó Jesús espíritu kini ñó'o ini uu taa

²⁸ Dá tá nì saa nà iin kà xoo taño'o ñóó noo kúú kuendá Gadara, kúú nì kasáa uu taa ñó'o espíritu kini, tã nì kankuei nì kii ini káo noo ñó'o ndii. Ta ndakí nda'o ra, sa'á ñóó ni iin tó'ón ñayuu kô kuú ya'a íchì nákaa ñóó kée ra. ²⁹ Dá nì kasá'á káyu'ú espíritu kini ñó'o ini rá:

—¿Ndí kían ndó'o ní xí'ín ndu'u, Jesús, mií ní nà kúú de'e Ndios? ¿Á nì kasáa ní dándó'o naní ní nío ndu'u tá kô ñá'a kasandaá tiempo noo ndi'i? —kaáan.

³⁰ Ta sã xíká vá ndéi kua'á nda'o kochí sásá'an rí.

³¹ Dá nì seí nda'í espíritu kini ñóó noo ná:

—Tá vejí ní taó ní ndu'u, dá kían konó ní ná ndu'u ndu'u ini kochí ñó'o káa.

³² Dá nì kaa nà xí'án:

—Kua'án ndo, tá dáá.

Dá nì kankuei ña ini taa ñóó. Dá nì sa'an nì ndu'an ini kochí kua'a ñóó. Ta kúú nì taxí tá'an ndi ndi'í rí kua'an rí yu'ú da'o, dá nì ñakuéi rí mií rí ini taño'o ñóó. Ñóó nì kandaá rí, dá nì xí'í rí.

³³ Kúú nì taxí tá'an tã ndáka kochí ñóó kua'an nó'o rá. Tã nì nasáa rá ñoo rá, dá nì kastó'on ra xí'ín ñayuu sa'á ña nì ndo'o kochí rá xí'ín sa'á ña nì ndo'o taa sã ño'o espíritu kini ñóó. ³⁴ Dá nì kankuei ndidaá ñayuu ndéi ñoo ñóó kua'an nà noo nákaa Jesús. Dá tá nì xini ñaá ná, dá nì seí nda'í nà noo Jesús ña ná ko'on nà iin kà xíán.

9

Di'a nì kuu tá nì nduvá'a Jesús iin taa nì natii sa'a

¹ Dá nì kaa tuku Jesús xí'ín tã xíonoo xí'ín ná ini barco ñoó. Dá nì chika'anda na noó taño'o kua'an na. Dá nì nasáa na ñoo mií ná. ² Dá nì kasáa dao taa, ta yí'i ra iin xito noo kánóo iin taa nì natii sa'a. Tá nì xini Jesús ña kándéé nda'o ini ñaa rá, dá nì kaa na xí'ín taa nì natii sa'a ñoó:

—Koo tandéé inóon, de'e ló'o, dá chī sa nì ndoo va kuachón —kaá na.

³ Dá nì kasá'a nákanì kuáchi ini taa dána'a ley ndíta ra: “Taa káa kúú ra yá'a ká'an ndava'a xí'ín Ndios.” ⁴ Tído nì kandaá va ini Jesús ña dión nákanì ini ra. Dá nì kaa na xí'ín rá:

—¿Ndiva'a nákanì kuáchi ini ndo? ⁵ ¿Ndí kían kó ú'u cháá ka ka'in xí'ín taa yó'o, ká'an ndó? “Sá nì ndoo va kuachón”, o ka'in xí'ín rá, “Ndakuiin ndichi, ta kua'an nó'on.” ⁶ Tído viti dá ná kó'in dána'i noo ndo ña kómí ndisa na nì nduu taa ñayuu yó'o choon ña dándóo na kuáchi kée ñayuu ndéi ñayuu yó'o.

Dá nì kaa na xí'ín tã nì natii sa'a ñoó:

—Ndakuiin ndichi, ta naki'in xiton kane'e kua'an nó'on.

⁷ Ta kúú nì ndakuin ndichi ra. Dá nì kee ra kua'an nó'o rá. ⁸ Kúú ndidaá vá ñayuu ñoó nì naá iní tá nì xini na ña nì kee Jesús, ta nì keká'ano na Ndios, na nì xí'o choon yó'o noo iin taa.

Di'a nì kuu tá nì kana Jesús iin taa naní Mateo ña kanoo ra xí'ín ná

⁹ Dá nì keta Jesús ve'e ñoó kua'an na. Kúú nì xini na ío iin taa naní Mateo, ta ío rá kí'in ya'i ra sa'a ñó'o. Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Nakíj, ná ko'ò kanooón xí'ín yu'ù.

Dá nì ndakuíjìn rā, dá nì kee ra kua'an rā kanoo ra xí'ín ná.

¹⁰ Di'a nì kuu tein noo ió Jesús sásá'an na ve'e ra, dá nì kasáa kua'á nda'o taa kí'ín ya'i sa'a ñó'ò, xí'ín dao ká ñayuu kaá rā kómí kuachi, ta nì sa ndei na mesa sásá'an na xí'ín Jesús, ta ndéi ta'ani tã xionoo xí'ín ná. ¹¹ Dá tá nì xini tã fariseo ña ió Jesús sásá'an na xí'ín ñayuu ñóó, dá nì kaa rā xí'ín tã xionoo xí'ín ná ñóó:

—¿Ndiva'a sásá'an maestro ndo xí'ín tã kí'ín ya'i sa'a ñó'ò, xí'ín dao ká ñayuu kómí kuachi?

¹² Tá nì seido'o Jesús ña nì ka'an rā dión, dá nì kaa nā xí'ín rá:

—Nā ió va'a kò xínñó'ó ta'on na iin tã kétátá ñaá. Sava'a nā kú'ù va kúú nā xínñó'ó ñaá. ¹³ Ta kua'an ndo dakuá'a ndó ndi kóni kaa ña nì ka'an Ndios noo tuti ij ná, chī di'a kaáan: “Kóni yu'ù ña ku'ù ini ndo sa'a dao ká ñayuu, ta o duú ña doko ndo ña'a nooí”, kaáan. Chī yu'ù, kò véi ta'on yu'ù kanai nā ká'án ña kúú ñayuu ndaa. Vei yu'ù kanai nā nákonì ña kómí ná kuachi, dá ná nandikó iní nā sa'a kuachi kée na —kaá Jesús.

Dána'a Jesús ña kúú ná tát'on iin tonò

¹⁴ Dá nì kasáa tã xionoo xí'ín Juan, nā dákodo ndúta, dá nì kaa rā xí'ín Jesús:

—Né'e ij vá ndu'ù, ta né'e ij ta'ani tã fariseo. Ta, ¿ndiva'a kò né'e ij ta'on tã xionoo xí'ín mií ní?

¹⁵ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á ká'án ndó ña kánian kandeì nda'í ñayuu nì nataka noo ió vikó tánda'a nani ió ij vá tonò xí'ín ná? Tído nda ná kasandaá kuú naki'in ra tonò

kandaka ra ko'on ra, nda daá ví, dá kían kánian kane'e ií ná —kaá na.

Dána'a Jesús ña ko náki'in tá'an va'a ña dána'a na xí'in ña dána'a ta fariseo

¹⁶ Dá nì kaa ta'ani Jesús xí'in rá:

—Ta ko iin ta'on nákoto noó nì ndata iin do'ono yátá xí'in iin tá'í da'ón saá. Dá chī tá ná nakata na do'ono ñoó, ta kúú nati'in va da'ón saá ñoó, ta kúú ví'í ká ví ndata do'ono yátá ñoó.

¹⁷ Ta ko iin ta'on taán vino saá ini ñí yátá, dá chī tá ná kee na dión, dá kían daka'ándí va vino saá ñoó ñí yátá ñoó, ta ndata vá ñí ñoó, ta kuita ndi'i va vino ñoó. Sa'a ñoó va'a cháá kaan ná taán yó vino saá ini ñí saá, dá kían nì iin tó'an ná o túú.

Di'a nì ndo'o de'e di'í iin taa naní Jairo xí'in iin ñá'a ndó'o kue'e tái nì

¹⁸ Ta nani ió na dána'a na to'on yó'o, dá nì kasáa iin taa né'e choon. Dá nì sa kuín xití rá noó Jesús, dá kaá ra:

—Sa nì xí'í va de'e di'í, tído nakí nì, ná ko'o, ta chinóo nì ndá'a ní sata xí, ta kúú nataki va xi —kaá ra.

¹⁹ Dá nì ndakuín Jesús, dá nì kee na kua'an na xí'in rá. Ta kua'an ta'ani ta xíonoo xí'in ná. ²⁰ Ta kúú chí sata di'a Jesús nì natuu yati iin ñá'a ndó'o kue'e tái nì. Ta sa nì xino uxí uu kuia ndó'an kue'e ñoó. Dá nì káko'on ndá'an yú'u dá'ón ná, ²¹ dá chī di'a nì nakani inian: “Sava'a rá dá'ón oon na ná káko'in, ta kúú ná nduva'i.” ²² Dá nì nandió koo Jesús, dá nì sa nde'é ñáá ná, dá nì kaa na xí'an:

—Koo tandeé inóon, de'e di'í ló'o, chī nì nduva'ón sa'a ña kándéé inóon yu'u —kaá na.

Ta kúú mií hora daá vá nì nduva'an.

23 Dá nì saa nà ve'e tã né'e choon ñoó. Ta kúú nì xini nà ndéi tãa tuú flauta, ta nína vaá nda'o ñayuu ndéi na ndéi'í nà sa'a tadi'í ñoó. 24 Dá nì kaa Jesús xí'ín ná:

—Kankuei tóo ndó sata vé'e, chî kô ní xî'í ta'on tadi'í ló'ô ñoó, kídî va xî —kaá nà.

Ta kúú nì sakî ndaa va ñaa ñayuu ñoó sa'á ña nì ka'an nà dión.

25 Tá nì ndi'i nì kankuei ñayuu ñoó sata vé'e, dá nì ku'u Jesús. Dá nì tiin na ndá'a tadi'í ló'ô ñoó, ta kúú nì ndakoo va xî. 26 Ta kúú kua'á nda'o ñayuu ndéi yati ñoó nì nî'í tó'on ña nì kuu dión.

Dì'a nì kuu tá nì nduv'a Jesús uu tãa kô túu noo

27 Dá nì keta Jesús ve'e ñoó kua'an nà. Kúú nì kasá'á tákuei ñaa uu tãa kô túu noo kua'an rá, ta kaá rá káyú'ú ñaa rá:

—ÍDe'e nà ve'e rey David, ku'u ini ní sa'á ndu'u!

28 Dá tá nì saa Jesús ve'e noo kua'an nà ñoó, dá nì natuu yati ndi nduú tã kô túu noo ñoó. Dá nì ndato'ón ñaa Jesús:

—¿Á kándisa ndó ña ío choon noo ndá'í nduv'a'í ndo?

Dá nì kaa rá:

—Jaan, kándisa ndu ña dión kián, tatá.

29 Dá nì kakoo'on ndá'a ná noo rá, ta kaá nà xí'ín rá:

—Sa'á ña kándéé iní ndo yu'u, sa'á ñoó ná natuu noo ndo.

30 Ta kúú nì natuu va noo rá. Dá nì sa'anda nà choon noo rá, ta kaá nà:

—O sa nákani ndó xí'ín nì iin tó'ón ñayuu ndi nì kuu nì nduv'a'á noo ndo.

³¹ Tído tá nì kankuei ra ve'e ñoó, ta kúú nì nakani ra xí'ín ndidaá ñayuu ndéi ñoó ña nì kee Jesús xí'ín rá.

Dì'a nì kuu tá nì nduṽa'a Jesús iin taa ñí'i

³² Tá nì ndi'i nì kankuei taa nì nduṽa'a ñoó kua'an ra, dá nì kasáa dao ñayuu, ta ndáka na iin taa nì kandoo ñí'i nì kee espíritu kini nákaa ini ra.

³³ Dá nì taó Jesús espíritu kini nákaa ini taa ñoó, ta kúú nì naka'an va ra. Ta kúú nì naá vá iní ñayuu ndéi ñoó, ta kaá na:

—Ni kuu ni hora kọ xíní yọ ña kúu dión ñoo Israel, ña nì xini yọ viti.

³⁴ Dá kaá dao tẹ fariseo ndíta ñoó:

—Mii vá sato'o espíritu kini kían xí'o choon noo taa kaa, sa'a ñoó kándée rá taó ra espíritu kini.

Dána'a Jesús ña ná kaka yọ noo Ndios, dá ná tanda'a ná cháá ka ñayuu kii dána'a to'on na

³⁵ Ta nì xionoo Jesús ndidaá ñoo ná'ano xí'ín ñoo kuálí, ta sa dāná'a na ini iin rá iin ve'e noo ndítutí na Israel. Ta dāna'a na to'on va'a, ña ká'an ndi koo ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios. Ta sa nduṽa'a na ndidaá na ndó'o kue'e xí'ín na u'u ñíi. ³⁶ Tá xini na ñayuu kuá'a ñoó, kúú kú'u nda'o ini na sa'a ná, chí ndó'o nda'o níó ná, ta ndéi ndava'a na, chí ndó'o na tátoto'on ndó'o léko, kirí kọ ín ndáka. ³⁷ Dá nì kaa na xí'ín taa xionoo xí'ín ná:

—Miian ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ñayuu yó'o kúú tátoto'on iin ño'ó xíti ká'ano noo sa ío nduu dákée, tído cháá vá kúú na kéchóon. ³⁸ Sa'a ñoó kaka ndo noo Ndios, na kúú sato'o ño'ó xíti yó'o, dá ná tanda'a ná cháá ka ñayuu kii kechóon nooán.

10

Di'a nì kuu tá nì kaxi Jesús uxì uu taa kane'e to'on na

¹ Dá nì taó xóo Jesús uxì uu taa xí'ín ná, dá nì xì'o na choon noo rá, dá kandeé rá taó rá espíritu kini ñó'o ini ñayuu, ta kandeé rá nduva'a ra ñayuu ndó'o ndi ndáa mií vá kue'e xí'ín ña u'u ñíj ná. ² Ta di'a naní ndin uxì uu apóstol, tá'an ra nì kaxi Jesús kane'e to'on na. Taa mií noó naní Simón, ta nì chīnaní ta'ani ñaa ná Pedro, ta iin ka ra naní Andrés, ta kúú ñani Pedro, ta iin ka ra naní Jacobo, tá'an ra kúú de'e Zebedeo, ta iin ka ra naní Juan, ra kúú ñani Jacobo. ³ Ta iin ka ra naní Felipe, xí'ín ra naní Bartolomé, xí'ín ra naní Tomás, xí'ín ra naní Mateo, tá'an ra nì sa kī'ín ya'i sa'a ñó'o, xí'ín ra naní Jacobo, ra kúú de'e iin taa naní Alfeo, xí'ín ra naní Lebeo, ta ká'an xí'ín ná Tadeo, ⁴ xí'ín ra naní Simón, tá'an ra nì sa kuu kuendá ta cananista, xí'ín ra naní Judas Iscariote, tá'an ra nì kasandaá nì nakì'o Jesús noó ta xini u'u ñaa.

Yó'o nì sa'anda Jesús choon noo ndin uxì uu taa xí'ín ná ña ko'on ra dána'a ra

⁵ Ta ndin uxì uu taa yó'o nì tanda'á Jesús kua'an ra kanoo ra dána'a ra noó ñayuu, ta di'a nì kaa na xí'ín rá:

—Ná dá'a ni ko'on ndo noo ndéi na kó kúú na Israel, ta ni o sa kóo ini ndo ku'u ndó ni iin ñoo, ña kúú kuendá Samaria. ⁶ Sava'a noó na Israel, tá'an na kúú tátō'on léko nì ndaño'ó, kua'an ndo dána'a ndo. ⁷ Tá kua'an ndo dána'a ndo noó ñayuu, di'a kaa ndo: “Sa nì kuyati va kuu ña ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios dándaki ñaa ná.” ⁸ Ta nduva'a ndó na kú'u, ta nduvii ndó na ndó'o kue'e té'i, ta

dánátaki ndo na ni xi'i, ta taó ndó espíritu kini ñó'o ini ñayuu. Ta kee ndó ña maní yó'o xí'ín ná tát'on ki'o kémani yu'u ndo'ó xí'ín choon yó'o.

⁹ 'O sa taán ndo di'ón oro ni di'ón plata ni di'ón kuaán ini vatí ndo, dá ki'ín ndó ko'on ndo. ¹⁰ Ta ni léka o sa kándio ndó ko'on ndo, ta o sa káne'e ndó uu kotó, ni dao ka ndisa kayi'i ndó, ni vara katu ndó o sa káne'e ndó ko'on ndo, dá chi iin ta kéchóon, ió ichi ra kasá'an ra noo choon kée ra.

¹¹ 'Ta ndi ndáa mií vá ñoo ná'ano o ñoo kuálí ni saa ndo, ta taó tó'on ndó ndeí ndeí ñayuu ió ñaño'ó, ta sava'a ñoo ní kandeí ndó nda ná kasandaá kuu kankuei ndó ko'on ndo iin ka ñoo. ¹² Tá ni ku'u ndó ve'e ñoo, dá kaa ndo xí'ín ná, "Va'a kandeí ní."

¹³ Tá kúu ná ñayuu va'a, dá kían ná kandeí va'a na. Tído tá kó kúu ná ñayuu vá'a, dá kían naki'ín ndó ña kaá ndo kandeí va'a na ko'an xí'ín ndó. ¹⁴ Tá kó ní nátiin va'a iin káa na ndo'ó, ta kó ní xín na kueídó'o na ña dána'a ndo, dá kían tá ni kankuei ndó ve'e na o ñoo na, kidi ni'ini ndó ñoyaká iin sa'a ndo, ta ñoo ná'a ña kó náta'an ini Ndios xiní na ña ñoo ñoo. ¹⁵ Miían ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá kían ka'í cháa ka ví ndo'o na ñoo ñoo o duú ñayuu kinni ni sa ndeí ñoo Sodoma xí'ín ñoo Gomorra.

Yó'o dána'a Jesús noo rá ña kendava'a ñayuu xí'ín rá chí noo

¹⁶ 'Ta viti, tánda'a yu'u ndo'ó ko'on ndo, ta kúu ndó tát'on léko kua'an kanoo tein ndigüe'í lobo. Sa'a ñoo kaon koo ndó tát'on kée koo. Ta nda'í koo ini ndo tát'on kée paloma. ¹⁷ Ta kanda ndo mií ndó noo ñayuu, chi ko'on na naki'o na ndo'ó noo ta né'e choon. Ta kani na ndo'ó ini ve'e noo náta

na. ¹⁸ Ta nda noo ta ne'e choon na'ano xí'ín noo rey kandaka na ndo'ó ko'on ndo sa'a ña kúú ndó kuendá yu'u. Dión koo, dá ni'i ndo k'i'o ndó kuendá sa'a yú'u noo ta ne'e choon ná'ano ñoo, xí'ín noo na ko kúú na ñoo yo. ¹⁹ Tído tá ni nak'i'o na ndo'ó noo ta ne'e choon, o sa ná'ani téi ini ndo sa'a to'on ka'an ndo o ndi kaa ndo chindeé ndó mií ndó, chi mií hora daá ñoo k'i'o Ndios to'on ka'an ndo. ²⁰ Chi ko ta'ón mií ndó kúú na ka'an, mií Espíritu i, na ni kii noo tatá Ndios, noón kúú na k'i'o to'on ka'an ndo.

²¹ 'Ta iin ñani nak'i'o ra ñani mií rá noo ta ne'e choon, dá ka'ání ñaá rá. Ta dión ta'ani kee na kúú tatá xí'ín de'e ra. Ta dao de'e ndakuei naá xí'ín tatá xi, ta ka'ání ñaá rá. ²² Ta koni u'u kini ndidaá ñayuu ndo'ó sa'a ña kúú ndó kuendá yu'u. Tído ndi ndaa na ni xi'o ndeé ini ni sa ndita ndaa xí'ín nda noo ndí'i kuií, noón kúú na ni'i ña káki na. ²³ Tá kéndava'a na xí'ín ndó ñoo ká'ano noo ko'on ndo, dá kían kankuei kii ndo ko'on ndo iin ka ñoo. Dá chi miían ndaa ká'ín xí'ín ndó ña o kándeé ta'on ndó nata'an ndo ndidaá ñoo ño'o Israel nda ná nandío koo tuku na ni nduu taa ñayuu yó'o kasaa na.

²⁴ 'Ta ni iin ta dákuá'a ko ndaya'i cháá ka noo ta dána'a noo rá, ta ni ta kéchóon, ko ndaya'i cháá ka noo sato'o ra. ²⁵ Sa'a ñoo ná nata'an ini ta dákuá'a ndo'o ra táto'on k'i'o ndó'o taa dána'a noo rá, dión ní, ta kéchóon, ná nata'an ini ra ndo'o ra táto'on k'i'o ndó'o sato'o ra. Dá chi ni chinaní ná sato'o ndo, Beelzebú, sa'a ñoo ka'í ka kee na xí'ín ndo'ó.

Yó'o dána'a Jesús sa'a ndá yoo kánian yu'ú yo

²⁶ 'Sa'a ñoo ná dá'a ni yu'ú ndo kee ñayuu kée dión, dá chi ndidaá vá ña'a ió de'é, daí ña natuuan.

Ta ndidaá vá ña'a kéde'é ñayuu, daí ña natuuan.
²⁷ Ta ña ká'an de'é yu'u xí'ín ndó, ka'an ndoán noo túu, ta ña nì seídó'o ndó nì ka'an kayá yu'u, kua'án kaa ndó dinì vé'e, ta nì'i ka'an ndoán. ²⁸ Ta ná dá'a nì yu'ú ndo nà kándéé ka'ání yikí koño ndo, chī o kándéé ta'on na ka'ání nà nío ndo. Vá'a kaan yu'ú ndo nà kómí choon ña dándó'o na nío ndo xí'ín yikí koño ndo indayá.

²⁹ '¿Á kó díkó ta'on ñayuu uú laa kuálí sa'a iin di'ón kaa? Ta va'ará nóo ya'i rí, tído kó kuéi ndava'a ta'on rí nda noño'o tá kó kián tátó'on kóni mií tatá yó Ndios. ³⁰ Ta dión ní ndó'o na xí'ín ndo'ó, chī nda idí dinì ndo, ná'á Ndios ndidaá kúú. ³¹ Sa'á ñoó o sa yu'ú ndo, chī ndáya'i cháá ká ndo noo Ndios o duú kua'á nda'o laa kuálí.

³² 'Ta ndi ndáa mií ñayuu ká'an ña kúú ná kuendá yu'u noo dao ká ñayuu, dión ta'ani ka'an yu'u ña kúú ná kuendá noo tatái Ndios, nà ió induú. ³³ Ta ndi ndáa nà ndáta sa'a yú'u noo dao ká ñayuu, dá kián kī'o dión ta'ani ndata yu'u sa'a ná noo tatái Ndios, nà ió induú.

Yó'o dána'a Jesús ña taó xóo tá'an ñayuu sa'a mií ná

³⁴ 'Ná dá'a nì ka'án ndo'ó ña vei yu'u nachindei va'i ñayuu. Di'a nì kasáai xí'ín espada, dá ná ka'anda tá'an ñayuu sa'a yú'u. ³⁵ Chī nì kasáai dāngáai de'e xí'ín tatá ra. Dión ta'ani naá de'e di'í xí'ín naná xī. Ta dión ta'ani kee iin sano xí'ín xidoan. ³⁶ Ta dión ta'ani kee nà ve'e iin taa, ndakuei na naá nà xí'ín rá. ³⁷ Ta nà kóni cháá ká tatá nà xí'ín naná nà o duú yu'u, noón kúú nà kó káni ta'an vaan kakuu kuendá yu'u. Ta nà kóni cháá ká de'e yíi nà xí'ín de'e di'í nà o duú yu'u,

noón kúú nā kō káni ta'an vaan kakuu kuendá yu'u. ³⁸ Ta nā kō xí'o mií ña kadokó nā cruz ná, ta karkaa na sata yú'u kii na, noón kúú nā kō káni ta'an vaan kakuu na kuendá yu'u. ³⁹ Ta nā kóni dákaki mií ná, noón di'a kúú nā kuu. Tído nā xí'o mií ña kuu nā sa'a yú'u, noón di'a kúú nā nì'í ña kataki nā.

Yó'o dána'a Jesús ña nandió né'e Ndios ña va'a noó nā kée ña va'a xí'ín ñayuu nā

⁴⁰ Ta ndi ndáa ñayuu nátiin va'a ndo'ó, nda yu'u nátiin va'a na. Ta nā nátiin va'a yu'u, nda nā nì tanda'á yu'u veii nátiin va'a na. ⁴¹ Ta nā nátiin va'a iin profeta sa'á ña kúú ná iin profeta, dá kían natiin ta'ani na ña va'a kánian natiin iin profeta. Ta dión ta'ani, iin nā nì natiin va'a iin ñayuu ndaa sa'á ña kúú ná iin nā ndaa, dá kían koni ta'ani na natiin na ña va'a kánian natiin iin ñayuu ndaa. ⁴² Ta ndi ndáa mií ñayuu náki'o iin yáxi takuií vixi ko'o iin káa ñayuu kuálí yó'o, mií natiin na ña va'a sa'á ña nì kee na, chí nì kemáni ná iin nā xíonoo xí'ín yu'u.

11

Di'a kua'an ña nì ka'an Jesús sa'a Juan, nā dákodo ndúta ñayuu

¹ Tá nì ndi'i nì kasto'on Jesús xí'ín tā xíonoo xí'ín ná ndi kee ra dána'a ra, dá nì kee ra kua'an ra. Tá nì ndi'i, dá nì kee mií ná kua'an nā dána'a nā, ta kasto'on na xí'ín ñayuu ndéi iin rá iin ñoo.

² Ta noo nákaa Juan, tá'an nā dákodo ndúta ñayuu, ini ve'e kaa, nì nì'í tó'on na sa'a ndidaá ña ndato kée Cristo Jesús. Sa'á ñoó nì tanda'á ná dao

ta xíonoo xí'ín ná kua'an ra noo nákaa Jesús. ³ Tá nì saa ra, dá nì kaa ra xí'ín ná:

—¿Á mií ní kúú nà nì kaa Ndios tanda'á ná kasaa dákaki ñáá, o á kandati ndu kasaa iin kà nà?

⁴ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Kua'an ndo, ta kasto'on ndó xí'ín Juan sa'a ndidaá ña'a ndé'é ndó, xí'ín sa'a ndidaá ña seídó'o ndó. ⁵ Chì nátuu noo nà kò túu noo, ta sà kúu va xíka nà nì natii sa'a, ta sà nì nduvii vá ñíí nà ndó'o kue'e téí'í, ta sà nì nataí va do'o nà kò táí do'o, ta nì natakí va nà nì xí'í, ta kasto'in to'on va'a Ndios xí'ín ñayuu kúnda'í. ⁶ Ndiká'an ndi kúu ví ñayuu kò nákaní kuáchì ini xiní nà yu'u —kaá Jesús xí'ín taa ñoó.

⁷ Tá nì ndi'i nì nandio kuéi taa ñoó kua'an ra, dá nì kasá'á Jesús ká'an nà xí'ín ñayuu ñoó sa'a Juan, ta kaá nà:

—¿Ndá yoo nì sa'an ndo'ó nì sà nde'é ndó noo kúú ñó'o ichí ñoó? ¿Á iin taa kò ín toon, tá'an ra xíkó tátò'on xíkó iin ndoo kée tachì nì sa'an ndo nì sà nde'é ndó? ⁸ Koó, sà'á ñoó, ¿ndá yoo nì sa'an ndo nì sà nde'é ndó, tá dáá? ¿Á iin taa ndíxi dá'on táyíí ndáa? Koó, chì ná'á vá mií ndó ña ñayuu ndíxi dá'on táyíí ndáa, noón kúu nà ndéi ve'e rey. ⁹ Sà'á ñoó, ¿ndá yoo nì sa'an ndo nì sà nde'é ndó, tá dáá? ¿Á iin profeta? Jaan, miían ndaa kuiti kaá yu'u ña ñaá kúu ná, ta ndáya'i cháá kà nà o duú iin profeta.

¹⁰ Chì sa'a mií ná ká'an tuti iì Ndios di'a:

Ná ko'in tanda'í iin taa kuió noo ko'on noo yo'ó, ta kasto'on ra to'in xí'ín ñayuu, dá ná kandeí nduu nà kueídó'o na ña ko'on ka'on xí'ín ná.

¹¹ Miian ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña Juan, na dákodo ndúta ñayuu, noón kúú na ndáya'i cháá ka noo ndidaá ka taa ni kaki tixi ñá'a. Tído na nóo cháá ka nákaa tixi ndá'a Ndios, noón di'a kúú na ndáya'i cháá ka o duú Juan.

¹² 'Nda kuu ni sa xionoo Juan, na dákodo ndúta ñayuu, ta nda kuu víti deén nda'o kéndava'a ñayuu xí'ín na dána'a noó ñayuu ndi kee na ndu'u na tixi ndá'a Ndios, ta sadi ñayuu kinni noó ñayuu ndúkú ndu'u tixi ndá'a Ndios. ¹³ Ndidaá tá'an profeta xí'ín ña ká'an ley Moisés ni ka'an ña kasá'a Ndios dándáki na ñayuu na, ta nda Juan ta'ani ni ka'an dión. ¹⁴ Ta nda kuendá mií ndó ná kakian á kándísa ndó ña ko'in ka'in xí'ín ndó o koó, tído ká'an yu'u xí'ín ndó ña Juan kúú Elías, na ni ka'an profeta kasaa. ¹⁵ Ta ndi ndaa ndó ió do'o, ta kúú kueídó'o va'a ndó.

¹⁶ '¿Ndi kían tiin yu'u, dá ka'in xí'ín ndó tát'on kée ñayuu ndéi tiempo viti? Chí kée na tát'on kée takuáchí tá ndéi xi sádiki xi noo yá'i, ta káyú'ú tá'an xi: ¹⁷ "Ni tuu ndu flauta, tído ko ní sársá'a ta'on ndo'ó. Ta ni xita ndu yaa nda'i kua'an, tído ko ní ndei'i ta'on ndo'ó." ¹⁸ Ta k'i'o dión ta'ani kée ñayuu ndéi viti, chí tá ni kasáa Juan, ko ní seí ta'on na pan, ta ko ní xi'i na vino, tído kaá ndo ña nákaa espíritu kini ini na. ¹⁹ Ta viti ni kasáa na ni nduu taa ñayuu yó'o, ta sásá'an va'a na, ta xí'i na vino, tído kaá ndo ña kúú ná iin taa nde'é, iin ta xí'i. Ta kaá ta'ani ndó ña kúú ná iin ra né'e tá'an va'a xí'ín ñayuu kinni, xí'ín taa kí'in ya'i sa'a ñó'o. Tído na kúú na ndichí, noón kúú na ná'a ña kómí ndisa na ña ndichí.

Nda'i kúú ví na ndéi ñoo Corazín, xí'ín na ndéi ñoo Betsaida, kaá Jesús

20 Ní ndi'i, dá nì kasá'á Jesús dánani na ñayuu ndéi ñoo ná'ano noó nì kee na kuá'á ña ndato, dá chî kọ ní xín ta'on na ñoo ñoo nandikó iní na sa'á kuachi kée na, ta kaá Jesús:

21 —jNda'í kúú ví ndo'ó, na ndéi ñoo Corazín! Ta, jnda'í kúú ví ndo'ó, na ndéi ñoo Betsaida! Chî tá ní kée yu'u ña ná'ano noó ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón tát'on nì kee yu'u ña ná'ano noó mií ndó, ta kúú nda sa oon va nì nandixi nda'í na, ta nì nandei nda'í na noó yaa sa'á ña nì nandikó iní na sa'á kuachi nì kee na, ní kúu. 22 Sa'á ñoo ká'ín xí'ín ndó ña tá ná kasandaá kuú keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá kían ka'í ká ví ndo'o ndo'ó o duú ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón. 23 Ta ndo'ó, na ñoo Capernaum, ká'án ndó ña nda induú xinkuei ndó, tído ndo'ó kúú na ko'ono ni'ini Ndios nda maá indayá, dá chî tá ní kée yu'u ña ná'ano ñoo Sodoma, ña kían nì kee noó ndo'ó, miían ndaa kakaá ií vá ñoo Sodoma nda kuú víti, ní kúu. 24 Sa'á ñoo ká'ín xí'ín ndó ña tá ná kasandaá kuú keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá kían ka'í cháá ká ví ndo'o ndo'ó o duú ñayuu kini nì sa ndei ñoo Sodoma.

Kádi nda'o iní Jesús kée na kúú Espíritu ií Ndios

25 Mií hora daá nì ka'an Jesús xí'ín Ndios:

—Kéká'ano yu'u mií ní, tatá Ndios, mií ní kúú sato'o induú xí'ín noño'o yó'o, chî nì chikáa de'é ní ña yó'o noó na ndichí, xí'ín na kátóni iní. Ta nì na'a nían noó na kọ kátóni va'a iní. 26 Dión nì kee ní, tatá Ndios, chî kị'o dión nì nata'an iní mií ní.

27 "Ta ndidaá ña'a nì nakị'o tatá Ndios noó yú'u. Ta ni iin tó'ón ñayuu kọ ná'á ndá yoo kúú yu'u, na kúú de'e Ndios, chî iin tó'ón mió tatá Ndios kúú na ná'á ndá yoo kúú. Ta ni iin tó'ón ñayuu kọ ná'á

ndá yoo kúú tatá Ndios, chī iin tó'ón dinī yu'u, na kúú de'e na, kúú na ná'á ñaá, xí'ín ndi ndáa mií vá ñayuu ká'án yu'u, na kúú de'e Ndios, na'in ná noo. ²⁸ Nakíi ndidaá ndo'ó, na kúú tatí, ndo'ó na ndído vee, noo yú'u, dá nakí'oi ña nani'i ndée ndo. ²⁹ Ta kandio nduú ndo yukú xí'ín yu'u, dá katí'a ndó kee ndó tát'on kée yu'u, chī yu'u kúú iin na masó, iin na nda'í ió ini, ta xí'ín yu'u, dá koni ndo nani'i ndée ndo, ³⁰ dá chī kō kuáchi ta'on kandio ndó yukú yu'u, ta o dakuío vee ta'oin ndo'ó —kaá Jesús.

12

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a kuu nani'i ndée na Israel

¹ Tiempo daá ñóó chíka'anda Jesús kua'an na noñó'o noo káa tirió tein iin kuu nani'i ndée na Israel. Ta kuíko nda'o ta xionoo xí'ín ná. Sa'a ñóo ni kasá'a rá taó ra yoko tirió, ta seí ra nonián kua'an ra. ² Dá ni xini dao ta fariseo ña kée ra dión, dá ni kaa ra xí'ín Jesús:

—Yá'a ta xionoo xí'ín ní kée ra ña kō kánian kee ra kuu nani'i ndée yo.

³ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á kō óon ta'on ka'i ndó ña ni kee David tá sa na'á xí'ín taa sa xionoo xí'ín ná tá nda'í ni kuiko na? ⁴ Chī kaáan ña ni ku'u na ini ve'e Ndios, ta ni seí na pan, ña dókō ta duti noo Ndios, chī ni kō kánian keí mií ná ña, ni taa xionoo xí'ín ná. Sava'a ta duti va kuu keí ñá. ⁵ O, ¿á kō óon ta'on ka'i ndó noo ley ña ni ya'a ta duti ni kechóon ra ini ve'e ño'o ká'ano yó kuu nani'i ndée yo? Tído kō ta'ón kuáchi kíán ña kée ra dión. ⁶ Ta ká'in xí'ín ndó ña ndáya'i cháá ka

na iin noo ndo o duu ve'e ño'o ñoo. ⁷ Di'a kaá to'on Ndios: “Kóni ña ku'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu, ta o duu ña doko ndo ña'a nooi.” Tá nì kandaá ini ndo to'on yó'o, dá kían o dáta kuachi ta'on ndó na kó ña'a kée. ⁸ Chì ió choon noo ndá'a na nì nduu taa ñayuu yó'o ña dándáki na tein kuu nání'i ndée yó —kaá na.

Di'a nì kuu tá nì nduva'a Jesús iin taa nì natii ndá'a

⁹ Dá nì naki'in Jesús kua'an na. Ta nì saa na nì ku'u na ini ve'e noo náta na ñoo ñoo. ¹⁰ Ta ñoo nákaa iin taa nì natii iin xoo ndá'a. Ta kóni ta fariseo nì'i rá ndi koo dáta kuachi ra Jesús noo ta né'e choon, sa'a ñoo nì ndato'ón ñaá rá:

—¿Á kuu nduva'a yó ñayuu kuu nání'i ndée yó, kaá ley?

¹¹ Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Ta, ¿ndi ndáa ndo'ó, tá ná kankao iin léko ndo ini iin yái tein kuu nání'i ndée yó, á o kó'on ta'on ndó taó ndo rí? ¹² Ta kana'á ndó ña ndáya'i cháá ka iin ñayuu o duu iin léko. Sa'a ñoo kaá yu'u ña kuu va kee yó ña va'a tein kuu nání'i ndée yó.

¹³ Dá nì kaa na xí'in ta kú'u ndá'a ñoo:

—Ná dáká ndá'on.

Dá nì nadákáa rá ndá'a rá, kúu nì nduva'a vaan tát'o'n k'i'o ió va'a iin kaan. ¹⁴ Dá nì kankuei ta fariseo ñoo kua'an rá. Dá nì kasá'a rá ndát'o'n kue'é rá ndi kee ra, dá ka'ání rá Jesús.

Di'a kua'an ña nì taa Isaías sa'a Jesús

¹⁵ Tá nì kandaá ini Jesús ña kóni rá ka'ání ñaá rá, dá nì kee na kua'an na iin ka xíán, ta kua'á nda'o ñayuu tákuei ñaá kua'an na. Ta nì nduva'a Jesús

ndidaá nā kú'u. ¹⁶ Ta nī sa'anda nā choon noó ñayuu ñoó ñā ná dá'a nī kasto'on na xí'ín dao ká ñayuu sa'á ñā ndato nī kee na. ¹⁷ Dión, dá nī xinkoo to'on nī taa profeta Isaías, chí di'a kaáan:

¹⁸ Yó'o íin ta xínkuáchí noó, ta mií yu'u nī kaxi xi, ta ndó'o nda'a vai sa'a xí, ta náta'an iní xíní xí. Ko'in dákóoin Espíritu'í diní xí.

Ta noo ndidaá nā tukú kasto'on xi ñā vei kuu keyíkoj sa'a ndidaá ñayuu.

¹⁹ Ta o naá tá'an ta'on xi xí'ín nī iin tó'ón ñayuu, ta o káyu'ú nī'i ta'on xi, ta nī kó íin ta'on xíka keí o kueídó'o ñā ka'an xí.

²⁰ Ta o ká'ano ta'on xi tayoó, kirá sa nī ta'ano.

Ta o nda'ó ta'on xi tirño'ó sa kua'an nda'o, nda ná kasandaá kuu kandeé xí dánkoo ndaa xí ñayuu noó.

²¹ Ta mií xí kúu tandeé iní noó na kó kúu nā Israel. Dión nī taa Isaías.

Di'a ndo'o ñayuu ká'an ndava'a sa'a Espíritu ñi Ndios

²² Dá ndáka ñayuu ñoó iin taa nákaa iin espíritu kini nī kasáa nā noo Jesús, ta kó túu noo rá, ta nī kó kúu ka'an rá kée espíritu kini ñoó. Dá nī nduva'a ñaa ná. Ta kúu nī naka'an rá, ta nī natuu noo rá.

²³ Ta kúu nī naá vá ini ñayuu kuá'a ñoó nī xini nā ñā nī kee Jesús, ta kaá nā:

—Ndá ndi kuu de'e nā ve'e rey David, nā kaá nā tanda'á Ndios kasaa, kúu taa kaa —kaá nā.

²⁴ Tá nī seídó'o tá fariseo ñā dión ndátó'ón ñayuu ñoó, dá nī kaa rá:

—Kándée taa kaa taó rá espíritu kini, chí Beelzebú, tá'an ñā kúu sato'an, xí'o choon noo rá —kaá rá.

25 Kúú nī kandaá va ini Jesús ña dión nákanī ini ra, dá nī kaa na xí'ín rá:

—Kana'á ndó ña tá naá tá'an iin rey xí'ín ñayuu dándáki ra, dá kían naá vá choon né'e ra. Ta dión ta'ani ndo'o iin ñoo o iin ve'e tá sa'ándá dao tá'an ñayuu ndéi inian, chí naá váán. 26 Tá ná taó ña u'u kúú noó ña kini kéchóon noóán, dá kían ta'anda tá'an vaan. Ta, ¿ndi koo kaka choon né'an? 27 Sa'á ñoo tá taó yu'u espíritu kini xí'ín choon nī xī'o Beelzebú noóí, dá kían, ¿ndá yoo nī xī'o choon noó ndá'a dao ka na ñoo mií ndó ña taó ná espíritu kini, tá dáá? Mii vá na yó'o kúú na ná'a ña o duú ña ndaa ká'an ndo. 28 Tído tá taó yu'u espíritu kini xí'ín ndée Espíritu iī Ndios, dá kían kana'á ndó ña sa nī kasandaá va kuu ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios.

29 'Chí, ¿ndi kee ví iin taa ku'u ra ve'e iin taa tondó kí'ín kuí'íná rá ña ñó'o ve'e ra tá ná o ko'óni ñaá rá dinñó'ó ka? Dión kanian kee ra, dá kandeé rá taó ndí'i ra ña'a ñó'o ve'e ra.

30 'Ta na ko ndíta xoo yu'u, noón kúú na xiní u'u ñaá, ta na ko chindeé yu'u noó chóon kéei, noón kúú na dátuu choon kéei. 31 Sa'á ñoo ká'ín xí'ín ndó ña kuu va ku'u ká'ano ini Ndios sa'a ndidaá kúú kuachi kée ñayuu, xí'ín sa'a ndidaá kúú ña'a kini ká'an na. Tído ndi ndáa na yá'a ká'an ndava'a sa'a Espíritu iī Ndios, noón kúú na ni iin kuu ta'ón o kú'u ká'ano ini Ndios sa'a kuachi nī kee na. 32 Ta ndi ndáa na yá'a ká'an ndava'a sa'a na nī nduu taa ñayuú yó'o, kuu va ku'u ká'ano ini Ndios sa'a ná. Tído ndi ndáa na yá'a ká'an ndava'a sa'a Espíritu iī Ndios, noón kúú na ni iin kuu ta'ón o kú'u ká'ano ini Ndios sa'a kuachi nī kee na, ni ñayuú yó'o ni ñayuú vei chí noo o kú'u ká'ano ini Ndios sa'a ná.

³³ 'Dá chì iin yító và'a, kui'i và'a va xí'o rá. Ta iin yító kò vá'a, ndá kui'i xí'o va rá kò vá'a. Ta xí'ín kui'i xí'o va rá kándaá iniò ndá yító kúú rá. ³⁴ Ndo'ó kúú kuendá de'e koo! ¿Ndi kee ví ndó ka'an ndo iin to'on và'a tá ñayuu kini va kúú ndó? Dá chì to'on nì chití ñó'o ini nío iin ñayuu kían kánkuei yú'u ná, dá ká'an ná. ³⁵ Dá chì iin tàa và'a, to'on và'a ñó'o ini nío rá taó rá ká'an rá. Tído iin tàa kini, to'on kini ñó'o ini nío rá taó rá ká'an rá. ³⁶ Tído yu'u ká'ín xí'ín ndó ña nakì'o ndó kuendá sa'a ndidaá to'on kò chóon nì kánkuei yú'u ndo nì ka'an ndo tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu. ³⁷ Dá chì xí'ín to'on ká'an ndo, kedaá xí'ín ndó, dá kandoo và'a ndó noo Ndios. Ta xí'ín to'on ká'an ta'ani ndó kedaá xí'ín ndó, dá kandoo ndó kakuu ndó ñayuu ió kuachi noo ná.

Yó'o nì xika ñayuu ña kee Jesús iin ña ndato

³⁸ Dá nì kasáa dao ta dána'a ley xí'ín dao ta fariseo, dá nì kaa rá xí'ín Jesús:

—Maestro, kóni ndu ña kee ní iin ña ndato noo ndú'u.

³⁹ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ñayuu kini nda'o kúú ndo'ó, na ndéi tiempo viti, ta xini xíxi va ndó Ndios, chì xika ndo ña kee yu'u iin ña ndato, dá kandía ndó. Tído ni iin tó'ón ña ndato o kéei noo ndo, sava'a ña ndato nì kee Ndios xí'ín profeta Jonás kían koni ndo. ⁴⁰ Chì tátò'on onì nduú, onì ñóó nì sà káa Jonás tìi tìyaká ká'ano, kì'o dión ta'ani koni ndo kakaá na nì nduu tàa ñayuú yó'o tìxi ñó'o onì nduú, onì ñóó. ⁴¹ Ta nakuíta ndichi ñayuu nì sà ndei ñoo Nínive tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, ta ka'an kuachi na sa'a ñayuu ndéi tiempo viti. Dá

chì nì nandikó iní nà sa'á kuachi nì sa kee na tá nì daná'a Jonás noo ná. Ta iin taa ndaya'i cháá ka o duú Jonás íin noo ndo viti. ⁴² Ta nakuiin ndichi ta'ani ñá'a sa dándáki chí Sur di'a tá ná kasandaá kuú keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá ka'an kuachián sa'a ñayuu ndéi tiempo viti, dá chì nda noo xíká cháá ka ñayuú yó'o nì kixián nì seídó'án ña ndichí nì ka'an rey Salomón. Ta iin taa ndaya'i cháá ka kúu nà íin ká'an xí'ín ndó vití'ón o duú rey Salomón ñoó.

Yó'o dána'a Jesús sa'a ndi kée espíritu kini

⁴³ Tá keta iin espíritu kini iin taa, dá kían kua'an iin xián noo ichí ndúkúán noo nani'i ndééán. Tído ko nani'án noo nani'i ndééán. ⁴⁴ Dá kásá'án nákan inian: “Nandió koo tukuí no'i ve'e noo nì ketai veíi”, kaáan. Tá nì nasáa'an nì ndu'an iní taa noo nì sa ioan, ko íin ta'on nákaa ñoó, ta ndato nì natu'án, ta ñóchí víi káaan. ⁴⁵ Dá kua'an kuakaan usá ka espíritu kini cháá ka o duú miíán. Dá nása'a'an ndu'an kaño'an iní taa ñoó. Ta kúu ka'í ka ví kásá'á ndó'o níó rá o duú tátó'on kì'o nì sa ndo'o níó rá nì sa kee espíritu kini mií noo ñoó. Díón ta'ani ndó'o ñayuu ndéi tiempo viti —kaá Jesús.

Di'a nì kuu tá nì kasáa naná Jesús nandukú ñaá ná

⁴⁶ Xián nani nákaa nà dána'a nà noo ñayuu kuá'a ñoó, kúu nì kasáa naná nà xí'ín ñani nà. Ta kúu nì sa kuíta na sata vé'e, chì kóni nà ka'an nà xí'ín Jesús.

⁴⁷ Dá nì kastó'on iin taa íin ñoó xí'ín Jesús:

—Naná ní xí'ín ñani ní, ta ndíta na sata vé'e, ta kóni nà ka'an nà xí'ín ní.

⁴⁸ Dá nì kaa Jesús:

—Ná kasto'on ndaaí xí'ín ndó ndá yoo kúú nanái, ndá yoo kúú ñanii —kaá na.

⁴⁹ Ta kúú nì daná'a ndá'a ná ndidaá taa xionoo xí'ín ná, dá nì kaa na:

—Ta yó'o va kúú nanái, kúú ñanii. ⁵⁰ Chì ndidaá na kée ña kóni tatái Ndios, na ió induú, noón kúú ñanii, kúú kì'oi, kúú nanái —kaá na.

13

Dì'a kua'an ña nì nakani Jesús sa'a iin taa xíti

¹ Kuu dáá ñóó nì keta Jesús ve'e ñóó. Dá nì saa na nì sa koo na ió na yu'ú taño'o. ² Ta kúú nì nataka kua'á nda'o ñayuu noo ió na. Sa'á ñóó nì kaa Jesús ini iin barco, dá nì sa koo na ini ro. Dá nì sa ndei ñayuu kuá'a ñóó yu'ú taño'o ñóó. ³ Dá nì kasá'á Jesús dákí'ín tá'an na dao ña'a xí'ín to'on dana'a na, ta kaá na:

—Iin taa xíti nì kee ra kua'an ra kuti ra tata noño'o rá. ⁴ Ta sa'á ña nì koon ni'ini ra tata ñóó, sa'á ñóó dao ña nì kuei yu'ú íchì. Kúú nì kasáa laa, ta kúú nì seí vá rían. ⁵ Ta dao ka tata ñóó nì kuei tein yuu, noo koó ño'ó ndée. Sa'á ñóó kúú yachì va nì xitaan, chì kò ní kuei ta'on ña noo kúú ño'ó ndée. ⁶ Dá tá nì xinkoo ndiandii, ta kúú nì dii vaan. Ta sa'á ña kò ta'ón yó'an, sa'á ñóó nì ichì vaan. ⁷ Ta dao ka tata ñóó nì kuei tein ta'íón. Ta nì sa'ano dáo ñá xí'ín ta'íón ñóó, sa'á ñóó nì kuyáta váan nì kee rá. ⁸ Ta kúú dao ka tata ñóó nì kuei noo kúú ño'ó va'a. Ta kúú kua'á nda'o noni nì xí'oan, dá chì iin ciento noni nì xí'o dao tata yó'o, ta dao kaan nì xí'o oni diko noni, ta dao kaan nì xí'o oko uxian. ⁹ Ndi ndáa ndo'ó ió do'o, ta kueídó'o ndó —kaá Jesús.

Yó'o kásto'on Jesús ndivá'a dákí'in tá'an na dao ñá'a xí'in to'on dána'a na

¹⁰ Dá nì kasáa ta xíonoo xí'in ná noo ío na, dá nì ndato'ón ñáa rá:

—¿Ndivá'a dákí'in tá'an ní dao ñá'a xí'in to'on dána'a ní?

¹¹ Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Dá chī noo ndo'ó va nì xí'o Ndios ña kandaá ini ndo ña ná'á mií ná sa'á ndi kee na dándáki na. Tído ko xí'o Ndios noo dao ka ñayuu ña kandaá ini na sa'á ña yó'o. ¹² Dá chī ndi ndáa na nì natiin to'on ká'in, noón kúú na natiin ña kandaá cháá ka ini na. Tído ndi ndáa na ko xí'in natiin ña, noón kúú na dítá di'a Ndios cháá ña kandaá ini na. ¹³ Sa'á ñoó dákí'in tá'an yu'u dao ñá'a xí'in to'on dána'i noo dao ka ñayuu, dá kían, va'ará ndé'é ná, tído o kandaá ta'on ini na ndi kóni kaaan, ta va'ará seídó'o na to'on ká'in, tído o kátóni ta'on ini na. ¹⁴ Kí'o dión, dá xínkoo to'on nì taa profeta Isaías, chī di'a kaaan: Va'ará ndidaa ka vian ná kueídó'o ndó, tído o kátóni ta'on ini ndo.

Ta va'ará ndidaa ka vian ná kande'é ndó, tído o kandaá ta'on ini ndo.

¹⁵ Chī nì ndukáxí nda'o níó na ñoo yó'o,

ta ko xí'o na mií ná kueídó'o na,

ta nì sadi ta'ani na noo ná,

dá ná o koní na xí'in noo ná,

ta nì o kueídó'o na xí'in do'o na,

ta nì o kátóni ta'on ini na,

ta nì o nándiío kuéi na noo yú'u, dá nduva'i na.

¹⁶ Tído ndiká'án ví noo ndo'ó, chī túu noo ndo ndé'é ndó, ta ndiká'án ví do'o ndó, chī seídó'o ndó. ¹⁷ Chī miían ndaa ká'in xí'in ndó ña kua'á nda'o profeta xí'in ñayuu ndaa nì sa ndei sa na'á

n̄i ka'án ná koni n̄a ña x̄iní ndo viti, tído k̄o ní x̄iní ta'on naan. Ta n̄i ka'án ta'ani na kueídó'o na to'on seídó'o ndó viti, tído k̄o ní seídó'o ta'on naan —kaá n̄a.

Nákani Jesús ndi dándáki ña n̄i daná'a n̄a sa'á taa x̄iti

18 —Kueídó'o va'a ndó, ch̄i ko'in kastó'in x̄í'in ndó ndi dándáki to'on n̄i dakí'in tá'in n̄i daná'i noo ndo sa'á t̄a x̄iti ñoó. 19 Tá'an ñayuu seídó'o to'on va'a ña ká'an sa'a ndi kée Ndios dándáki na ñayuu, ta k̄o x̄í'o na mií ná kandaá ini naan, dá k̄ian kasaa ña u'u, ta dítá váan to'on Ndios, ña n̄i kankao n̄io ná. Díon dándáki yu'ú ích̄i ñoó noo n̄i kuei dao tata ñoó. 20 Ta tein yuu noo n̄i kuei dao k̄a tata ñoó kúú ñayuu seídó'o to'on Ndios, ta nátiin naan x̄i'an kádii ini n̄a. 21 Tído k̄o ta'ón yo'an ini n̄io ná, sa'á ñoó too vá kándisa naan. Ch̄i tá vei tandó'ó ndó'o na, o tá kásá'á ñayuu kéndava'a na x̄í'in ná sa'á ña kándisa naan, kúú dánkoo va naan. 22 Ta tein ta'íon noo n̄i kuei dao k̄a tata ñoó kúú ñayuu seídó'o to'on Ndios. Tído kásá'á ndí'i cháá k̄a ini n̄a sa'á ña'a ió ñayuú yó'o, ta kátoó n̄a koo kuíká ná. Sa'á ñoó k̄o sá'ano na x̄í'in to'on Ndios, ta ni iin ña va'a k̄o kée na. 23 Tído noñó'o va'a noo n̄i kuei dao k̄a tata ñoó kúú ñayuu seídó'o to'on Ndios, ta x̄í'o na mií ná ña kandaá ini naan. Dao noón kúú tátó'on tata, ña n̄i x̄í'o iin ciento noni. Ta dao k̄a n̄a kúú tátó'on tata, ña n̄i x̄í'o on̄i diko noni. Ta dao k̄a n̄a kúú tátó'on tata, ña n̄i x̄í'o oko ux̄i noni, ch̄i kée na ña kóni Ndios —kaá Jesús.

Yó'o dána'a Jesús sa'a tirió kuei n̄i xita tein tirió va'a

24 Dá nì ðakí'in tá'an Jesús iin kà ñà'a xí'ín to'on nì ðaná'a nà noó ñayuu ñóó, ta kaá nà:

—Táto'on kì'o nì kee iin taa nì xiti tata va'a noñó'o rá, kì'o dión kée Ndios dándáki na ñayuu nà. 25 Ta tein kídì tã xiti ñóó, nì kii iin tã xiní u'u tá'an xí'ín rá, ta nì chí'i ra tata tirió kuéi noo káa tirió rá. 26 Sa'á ñóó tá nì kasá'á kána yoko tirió, dá nì kandaá ini tã kéchóon noo rá ñà káa ta'ani tirió kuéi tein tirió rá. 27 Dá nì sa'an rá nì ndato'ón rá sato'o ñó'o ñóó: “Tatá, ¿á o duú tirió va'a ní xiti ní? ¿Ndiva'a káa ta'ani tirió kuéi tein tirió ní, tá dáá?”

28 Dá nì kaa sato'o ñóó xí'ín rá: “Iin taa xiní u'u va ñáa nì kexíxi nì chí'an.” Dá nì kaa tã kéchóon ñóó: “¿Á kò kónì ní ná ko'on ndu to'on nduan?” 29 Dá nì kaa rá: “Ná dá'a nì ko'on ndo to'on ndóan, dá chí tá ná to'on ndóan, nda tirió va'a kana xí'án. 30 Konó ndó ná kua'ano dáó ñà xí'ín tirió va'a ñóó nda ná kasandaá kuu naki'in va'a yó tirió ñóó. Dá tá ná kasandaá kuu ta'andaan, dá ka'andai choon noó rá náki'in va'a tirió, ta kaaí xí'ín rá: To'on ndó ðinñó'ó tirió kuéi, ta kató ndóan táto'on kató ndó ndáyo'o, dá chiñó'o ndóan. Tído ñà kúú tirió va'a ñóó, ná taán va'a ndóan ini yákaí” —kaá Jesús.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin tata leé ló'o naní mostaza

31 Dá nì ðakí'in tá'an Jesús iin kà ñà'a xí'ín to'on nì ðaná'a nà, ta kaá nà:

—Táto'on kì'o ndó'o iin tata naní mostaza, ñà nì xiti iin taa noñó'o rá, kì'o dión kée Ndios dándáki na ñayuu nà. 32 Ta miían ndaa ñà yó'o kúú tata pálí cháá kà noo dao kà tata chí'i yó noñó'o yo. Tído tá nì xitaan, ta kúú sá'ano dikó kà vian o duú dao kà yukú, ta ndúuan iin yíto, sa'á ñóó kásaa laa, ta káva'a rí táka rì tein ndá'a rá —kaá Jesús.

Yó'o dána'a Jesús sa'á ña dákuita tachí yúsa pan

³³ Dá nì dákí'in tá'an tuku na iin ka ña'a xí'in to'on nì daná'a na noó ñayuu ñoó, ta kaá na:

—Kì'o dándáki Ndios ñayuu na kián táto'on kì'o kée ña dákuita tachí yúsa káva'a pan, ña nì tiin iin ñá'a, ta nì dákí'in tá'an ñáa xí'in onì yáxi harina, dá nakuita tachí'an —kaá na.

Ña yó'o nákanì ndivá'a dána'a Jesús dión

³⁴ Ta dión nì dákí'in tá'an Jesús dao ka ña'a xí'in to'on nì daná'a na noó ñayuu kuá'a ñoó. Ta kọ ní sá dána'a ta'on na tá kọ ní sá dákí'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on nì sa daná'a na. ³⁵ Dión, dá nì xinkoo to'on nì taa profeta, chì di'a kaáan:

Ko'in dákí'in tá'in dao ña'a noó to'on dána'i noó ñayuu.

Ta kì'o dión dána'i noo ná sa'a ndidaá ña sa io de'é nda rá nì kasá'a sa'a ñayuu.

Yó'o nákanì Jesús ndi dándáki ña nì daná'a na sa'a tirió kuéi xí'in tirió va'a

³⁶ Tá nì ndi'i nì ka'an Jesús ndisá'an xí'in ñayuu ñoó, dá nì ku'u na ini ve'e iin ñoó. Dá nì natuu yati ta xionoo xí'in ná ñoó, dá nì kaa ra:

—Nakani ní xí'in ndu'u ndi dándáki ña nì daná'a ní sa'a tirió kuéi ñoó.

³⁷ Dá nì kaa na xí'in rá:

—Taa nì xiti tirió va'a ñoó kúu na nì nduu taa ñayuu yó'o. ³⁸ Ta ño'ó xítí ñoó kúu ñayuu yó'o, ta tata tirió va'a ñoó kúu ndidaá ñayuu ño'o tixi ndá'a Ndios, ta tirió kuéi ñoó kúu na ño'o tixi ndá'a ña u'u. ³⁹ Tá'an ra nì xini u'u ta nì xiti ñoó kúu ña u'u, ta kuu nì nakí'in va'a ra tirió ñoó kúu kuu keyíko Ndios sa'a ñayuu. Ta taa nì nakí'in va'a tirió ñoó

kúú ángel Ndios. ⁴⁰ Dá chī tátō'on nī kee ra nī to'on ra tirió kuéi noñó'o rá, ta nī ndi'i nī chiñó'o raán noo kéi ñó'o, kī'o dión koo tá ná kasandaá kuu noo ndi'i. ⁴¹ Chī tanda'á na nī nduu taa ñayuu yó'o ángel kéchóon noo ná kii na nakaxi na ñayuu ñó'o tixi ndá'a Ndios, ta taó xóo na ndidaá na kedaá xí'ín ñayuu na, dá kée na kuachi xí'ín ndidaá na kée ña kini. ⁴² Dá ko'on ángel ñóó taán ñaá ná noo kéi ñó'o ini xito. Ñóó kuaki na, ta ñóó kúú noo kaño'o na nakuchi tá'an no'o na. ⁴³ Ta na kúú ñayuu ndaa noo Ndios, ndato natoon na tátō'on tóon ndindii kande na noo ió tatá Ndios dándáki na. Ta na ió do'o, ná kueídó'o na.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin taa nī naní'i iin kidi di'ón

⁴⁴ "Tátō'on kī'o dándáki Ndios ñayuu na kián tátō'on iin kidi di'ón nákaa de'é noñó'ó xítí. Chī iin kuu, dá nī naní'i iin taa kidi ñóó, dá nī naxhíkaa de'é tuku raan, ta kadii ini ra kua'an nó'o rá. Dá nī sa'an ra nī dīkó ndi'i ra ña'a ió noo rá, dá nī xiin ra ñó'o noo nákaa de'é kidi di'ón ñóó.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin taa nī naní'i iin yuu dión ndato nda'o

⁴⁵ "Tátō'on kī'o dándáki Ndios ñayuu na kián tátō'on ña nī ni'i iin taa nī naka'án nda'i xí'ín yuu dión. ⁴⁶ Chī tá nī naní'i taa ñóó iin yuu dión ndato cháá ka, dá nī sa'an ra nī dīkó ndi'i ra ña ió noo rá, dá nī xiin raan.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin ñóno

⁴⁷ "Tátō'on kī'o dándáki Ndios ñayuu na kián tátō'on iin ñóno, ña kián chírne ra ini taño'o, ta ndi ndaa mií vá tiyaká sárnee nooán. ⁴⁸ Tá nī chití nooán, dá taó raán yu'ú takuií, dá kande ra kaxi

ra tiyaká taán rạ ini tiyika rá, ta kirí kọ vá'a taó xóo ra. ⁴⁹ Ta dión ta'ani koo kuu noo ndi'i, chi kankuei ángel kanoo na taó xóo na ñayuu kinni tein ñayuu ndaa. ⁵⁰ Ndi'i, dá taán ná ñayuu kinni ñóo noo kéi ñó'o ini xito. Ta ñóo kuaki na, ta ñóo kaño'o na nakuchi tá'an nọ'o na —kaá nạ.

Yó'o dána'a Jesús sa'á ña saá xí'ín ña yatá

⁵¹ Dá nị ndato'ón Jesús tạ xíonoo xí'ín ná:

—¿Á nị kandaá ini ndo ndidaá ña nị ka'ín xí'ín ndó?

Dá nị kaa rạ xí'ín ná:

—Jaan, tata.

⁵² Dá nị kaa nạ xí'ín rá:

—Kana'á ndó ña tá nị ndu'u iin rạ dána'a ley Moisés tixi ndá'a Ndios, dá ndo'o ra tát'on ndó'o sato'o iin ve'e, dá chi taó rá ña saá xí'ín ña yatá ñó'o ini satọ rá.

Di'a nị ndo'o Jesús tá nị nọ'o nạ ñoo Nazaret

⁵³ Dá tá nị ndi'i nị dakí'ín tá'an Jesús ndidaá to'on yó'o nị ka'an nạ xí'ín rá, dá nị kee na kua'an nạ. ⁵⁴ Dá tá nị nasáa nạ ñoo mií ná, dá nị daná'a nạ ini ve'e noo nátaka nạ ñoo ñóo. Ta nị naá ini nạ ñoo nạ ndé'é ñaa ná, ta kaá nạ:

—¿Ndeí nị ni'ị taa kaa ña ndichí ná'á rá, xí'ín ña kándéé rá kée ra ña ná'ano xí'ín ñayuu? ⁵⁵ ¿Á o duú de'e taa túxí yito vá kúu rạ kaa? ¿Á o duú María va kúu naná rạ kaa, ta ñani rạ kúu Jacobo xí'ín José, xí'ín Simón, xí'ín Judas? ⁵⁶ ¿Á o duú kị'o rạ kaa ndéi tein yó yó'o? Sa'á ñóo, ¿ndeí nị ni'ị taa kaa ña ndichí ná'á rá? —kaá ñayuu ñóo.

⁵⁷ Sa'á ñóo kọ ní nákoní ta'on ñaa ná. Dá nị kaa Jesús xí'ín ná:

—Ndeí kúú míí vá íó ñaño'ó ñayuu noó ndu'u, na kúú profeta. Tído na kúú na ñoo ndu, xí'ín na ve'e ndu, noón di'a kúú na káño'ó ñaá —kaá na.

⁵⁸ Ta kọ ní kée kua'a ta'on na ña ná'ano noo ná sa'a ña kọ ní xín na kandísa ñaá ná.

14

Di'a nì kuu tá nì xì'ì Juan, na sa dakódo ndúta ñayuu

¹ Tiempo daá ñóó nì nì'ì tó'on rey Herodes sa'a ndidaá ña ndato kée Jesús. ² Dá nì kaa ra xí'ín ta kéchóon noo rá:

—Juan, tá'an ra sa dakódo ndúta ñayuu va kúú ta ñoo. Nì nataki va ra, sa'a ñoó kándéé rá kée ra ña'a ndato xí'ín ñayuu.

³ Díon nì kaa Herodes, dá chì míí rá nì sa'anda choon, dá nì tiin soldado Juan, dá nì so'oni ñaá rá xí'ín cadena, dá nì chikáa ñaá rá ve'e kaa, chì kì'o díon nì xiká Herodías, ñá nì sa kuu ñadi'í ñani ra, ta nì sa naní Felipe. ⁴ Díon nì kee ra, chì di'a nì kaa Juan xí'ín rá:

—Kuachi nda'o kíán, chì ío yó'ó xí'ín ñadi'í ñanon —kaá na.

⁵ Sa'a ñoó nì ka'án rá ka'ání ñaá rá, tído yu'ú ra na ñoo ra, chì nì kandísa na ña Juan kúú iin profeta.

⁶ Tído tá nì naxino Herodes kuia rá, dá nì sarsá'a de'e di'í Herodías noó rá. Ta kúú nì nata'an ini ra ña nì kee xi. ⁷ Sa'a ñoó nì ya'a yú'u rá nì ka'an ra to'on ta ña kì'o ra ndi ndáa míí vá ña'a ná kaka xi.

⁸ Dá nì daká'an kue'é ñaá ñá kúú naná xi. Sa'a ñoó nì kaa xi xí'ín rá:

—Kì'o ní iin ko'o ná kaka dinì Juan, ta dakodo ndúta ñayuu, nooí —kaá xi xí'ín rá.

⁹ Tá nì kaa xì dión, kúnda'í nda'o nì kuu ini Herodes, tído sa'á ña nì xì'o ra to'on ra noo xí, ta sa'á ña nì seídó'o ndidaá ñayuu ndéi mesa ña nì ka'an ra dión xí'ín xí, sa'á ñoó nì sa'anda ra choon ña dión koo. ¹⁰ Dá nì sa'anda ra choon noo soldado ra ña ná ka'anda ra diko Juan noo nákaa na ve'e kaa. ¹¹ Dá nì sa'anda raán, ta nì chikáa ra diní ná ini iin ko'o né'e ra nì kasáa ra nì xì'o raan noo tadi'í ñoó. Dá nì xì'o xian noo naná xì.

¹² Dá nì kasáa ta xionoo xí'ín Juan nì naki'in ra yikí koño na. Dá né'e raan nì sa'an ra nì dandúxi ra. Dá nì kee ra kua'an ra kastó'on ra xí'ín Jesús ña nì kuu.

Dì'a nì kuu tá nì xì'o Jesús ña'a nì sasá'an o'on mil taa

¹³ Tá nì kandaá ini Jesús ña dión nì ndo'o Juan, dá nì kaa na ini iin barco, dá nì kee na kua'an na iin ka xian noo koó ñayuu ndéi. Tído nì kandaá ini ñayuu noo kua'an Jesús, dá nì kankuei na iin rá iin ñoo noo ndéi na xíka sá'á ná tákuei na kua'an na nì'í ná Jesús. ¹⁴ Tá nì keta Jesús ini barco ñoó, kúú nì xini na ña kua'á nda'o ñayuu ndéi ndáti ñaá. Ta kúú nì ku'u nda'o ini na sa'a ná, sa'á ñoó nì nduva'a na ndidaá na kú'u ñó'o tein ñayuu ñoó. ¹⁵ Tá nì ini kuu dáá ñoó, dá nì natuu yati ñaá ta xionoo xí'ín ná. Dá nì kaa ra xí'ín ná:

—Ko ta'ón ve'e ndíta yati yó'o, ta sa nì ini va, sa'á ñoó ka'anda ní choon noo ñayuu kuá'a yó'o ña ná ko'on na noo ñó'o ñoo kuálí, dá ná kuiin na ña'a kasá'an na.

¹⁶ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ko káni ta'an ko'on na ndukú ná ña kasá'an na. Kì'o mii ndo'ó ña'a ná kasá'an na.

17 Dá nì kaa rā:

—Kō tǎ'ón ñǎ'a kua'a né'e ndu. Sava'a o'ón pan xí'ín uú tǐyaká va.

18 Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Kua'án ndo ki'ín ndóan, tá dáá.

19 Dá nì sa'anda na choon ñǎ ndidaá ñayuu ná kande na noo ita ñóó. Dá nì tiin na ndin o'ón pan ñóó xí'ín ndi nduú tǐyaká ñóó. Dá nì nandé'é noo ná chí induú. Dá nì nakì'o na ndivé'e noo Ndios sa'án. Dá nì dakuáchi na pan ñóó xí'ín tǐyaká ñóó. Dá nì xí'o naan noo tǎa xíonoo xí'ín ná. Dá nì dasá ráan noo ñayuu kuá'a ñóó. 20 Dá nì sasá'an ndidaá ñayuu ñóó nda nì ndinoo va'a ini na. Dá tá nì ndi'i, dá nì dakúti tǎ xíonoo xí'ín Jesús ñóó uxí uú tǐyika xí'ín ñǎ'a nì kandoo noo nì sasá'an na. 21 Ta táto'on o'ón mǐl tǎa nì sasá'an nì kee Jesús, ta kō ín ta'on ní kekuendá nañǎ'a xí'ín takuálí.

Dí'a nì kuu tá nì xika Jesús noo taño'o

22 Tá nì ndi'i, dá nì sa'anda Jesús choon noo tǎa xíonoo xí'ín ná ñǎ ná kaa ra ini barco, ta ná chika'anda rǎ ko'ón rǎ iin kǎ xoo taño'o. Dá nì kandoo Jesús ka'an na ndisá'án xí'ín ñayuu kuá'a ñóó. 23 Tá nì ndi'i nì ka'an na ndisá'án xí'ín ná, dá nì kee na kua'an na diní yúku ín ñóó ka'an na xí'ín Ndios. Dá tá nì kuaá, iin tó'ón mǐl vá ná nákaa diní yúku ñóó. 24 Tá duú nì ta'ǐ dáo ñǐ vá barco ñóó kua'an rǎ noo taño'o ñóó. Ta kúú xoo dí'a xoo dí'a nákuin ndichi takuǐ ñǎni tá'an rá ndíka barco noo kánóo rá kua'an rǎ, ta deén nda'o veí tachí chí xoo noo kua'an rǎ.

25 Dá tá nì kundikí, dá nì kee Jesús xíka na noo takuǐ ñóó kua'an na nǐ'í ná barco ñóó. 26 Tído tá nì

xini ta xíonoo xí'ín Jesús ña xíka na veí na noó takuúí
ñoó, kúú nì kándadí nda'o ra, ta nì kayu'ú rá:

—¡Káa veí í'íná!

Ta kúú nì'i nda'o nì kayu'ú rá sa'a ña nì yu'ú ra.

²⁷ Ta kúú nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndeé koo ini ndo. Mii vá yu'u kúúí. O sa yu'ú
ndo.

²⁸ Dá nì kaa Pedro xí'ín ná:

—Tatá, tá mii ní kúú ní, konó ní ná kakai noó
takuúí xaan saai nì'í mii ní.

²⁹ Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Nakíí.

Dá nì noo Pedro. Dá nì kee ra xíka ra noó takuúí
ñoó kua'an ra nì'i rá Jesús. ³⁰ Tído sa'a ña ndé'é rá
ña deen kána tachí ñoó, sa'a ñoó nì kixian nì yu'ú
ra. Ta kúú nì kasá'a kòketa ka'ani ra kua'an ra ini
takuúí. Dá nì kayu'ú rá:

—¡Dákaki ní yu'u, tatá!

³¹ Dá nì tiin na ndá'a rá nì kane'e na, dá kaá na
xí'ín rá:

—Cháá nda'o kándéé inon yu'u. ¿Ndiva'a nì
nakani kuáchí inon?

³² Dá tá nì keta na xí'ín rá ini barco, kúú nì sa tuu
va tachí déen ñoó. ³³ Dá nì natuu yati ndidaá taa
ño'o ini barco ñoó noo Jesús, ta nì sa ndaño'o ñaá
rá, ta kaá ra xí'ín ná:

—Míían ndaa ndisa de'e Ndios kúú mii ní.

*Dí'a nì kuu tá nì nduvá'a Jesús na kú'u ndéi chí
kuendá Genesaret*

³⁴ Dá tá nì ndi'i nì chika'anda na noó taño'o ñoó,
dá nì saa na noo kúú kuendá Genesaret. ³⁵ Tá nì
nakoni ñayuu ñoó ña Jesús kúú ná, dá nì taxí tá'an
na nì sa'an na iin rá iin ñoo ñó'o ñoó, ta nì kastò'on

na xí'ín ndidaá ñayuu ña nī kasáa Jesús. Ta ndáka na ndidaá na kú'u nī saa na noó Jesús. ³⁶ Dá nī seí nda'í na noo Jesús ña ná konó ná dako'on ndá'a ná sava'a yu'ú kotó na, dá ná nduva'a na, kaá na. Ta ndidaá na nī dakó'on ndá'a yu'ú kotó na ñoó nī nduva'a.

15

Yó'o dána'a Jesús ña kánian kee yó ña kóni Ndios, ta o duú ña kóni taa

¹ Ta kúu nī natuu yati dao ta fariseo xí'ín ta dána'a ley Moisés noó Jesús. Ta yó'o kúu ra nī kii ñoo Jerusalén. Dá nī kaa ra xí'ín ná:

² —¿Ndiva'a kō kée ta xionoo xí'ín mií ní tát'o'on kī'o nī daná'a ta sá'ano ñoo yō tá sata? Chī kō nákata ra ndá'a rá xí'ín ñaño'ó, dá keí rá pan.

³ Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ndo'ó, ¿ndiva'a dánkoo xoo ndó choon sa'andá Ndios, ta ndí'i cháa ka ini ndo kee ndó choon nī sa'anda ta sá'ano ñoo yō? ⁴ Dá chī di'a kua'an choon nī sa'anda Ndios: “Koo ñaño'ó ndó noo tatá ndo xí'ín noo naná ndo”, ta “Ndi ndáa mií vá ñayuu ná ya'a ka'an ndava'a xí'ín tatá na o xí'ín naná na, na yó'o kúu na kánian kuu.” ⁵ Tído ndo'ó kúu ra kaá ña kuu va ka'an ñayuu xí'ín tatá na, xí'ín naná na: “O kúu ta'on chindeeí mií ní xí'ín ña'a né'e va'í, chī sa nī kaaj kī'oi ña noo Ndios.” ⁶ Ta sa'á ña ká'an na dión, sa'á ñoó kō káni kaan chindee ná tatá na xí'ín naná na, kaá ndo'ó. Ta dión kée ndó dátúú ndó choon nī sa'anda Ndios xí'ín ña nī ndaki ini mií ndó.

⁷ '¡Taa uu noo vá kúu ndó! Ndaa va nī ka'an profeta Isaías sa'a ndo, chī di'a nī taa na:

⁸ Tá'an ñayuu ndéi viti kéká'ano na yu'u xí'ín yú'u
oon va na,

tído xí'ín níó ná kọ kóni ta'on na yu'u.

⁹ Kọ ndáyá'i ta'on ña ndáño'o na yu'u,

dá chī ña dána'a na kúú ña nī ndaki ini ñaxintóni
taa va.

¹⁰ Dá nī kana Jesús ñayuu kuá'a ñoó ña ná natuu
yati cháá ká na, dá nī kaa na xí'ín ná:

—Kueídó'o va'a ndó ña ko'in ka'in xí'ín ndó, dá
katóni va'a ini ndó. ¹¹ Ni iin ña'a seí ndó kọ dáyako
ñaá noo Ndios. To'on kánkuei yú'u vá ndó kían
dáyako ñaá.

¹² Dá nī natuu yati taa xíonoo xí'ín ná, dá nī kaa
ra:

—¿Á ná'á ní ña nī tar'u'u nda'o ini ta fariseo sa'a
ña nī ka'an ní dión?

¹³ Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndidaá yuku, ña kọ ní xíti tatái, na ió induú,
ñoó kían kánian to'on na xí'ín nda yo'an. ¹⁴ Ná dá'a
ni nakani ini ndó sa'a rá, chī taa kọ túu noo vá kúú
rá, ta tíin ndaa ra dao ká na kọ túu noo. Chī tá tíin
ndaa iin taa kọ túu noo iin ká ta kọ túu noo, dá kían
ndi nduú ra kuei ini yái.

¹⁵ Dá nī kaa Pedro xí'ín ná:

—Nakani ní xí'ín ndu'u ndi dándáki to'on nī
dakí'in tá'an ní nī daná'a ní noó ñayuu kuá'a ñoó.

¹⁶ Dá nī kaa na xí'ín Pedro:

—¿Á dión ta'ani kọ kátóni ta'on ini ndo'ó? ¹⁷ ¿Á
kọ kándaá ta'on ini ndó ña ndidaá ña'a seí ñayuu,
ini tixi va na kua'an? Tá kúú tá nī ndi'i, dá kua'an
na sata vé'e tatá naan. ¹⁸ Tído to'on kánkuei yú'u
ná, ñoó kían vei nda maá níó ná, ta ñoó di'a kían
dáyako ñaá noo Ndios. ¹⁹ Dá chī nda maá níó ná vei
ña kini nákanini ini na kee na, dá ka'ání ná ñayuu, ta

kée na kuachi xí'ín nā kō kúú ñadi'í nā o yíi ná, ta kée na ñā ka'an noo xí'ín ñíi ná, ta kí'in kuí'íná ná, ta káva'a na kuachi tó'ón sa'a dao ká nā, ta ká'an ndava'a na sa'a ndi ndáa mií vá ñayuu. ²⁰ Ndidaá ñā kini yó'o kían dáyako ñáá noo Ndios. Tído ñā kō nákata na ndá'a ná xí'ín ñāñó'ó, dá keí ná ñā'a, kō dáyako ta'on ñáá noo Ndios.

Dì'a nì kuu tá nì nduvà'a Jesús iin de'e dì'í ñá'á túkú

²¹ Dá nì keta Jesús ñoo ñoó, dá nì kee na kua'an nā xí'ín taa xíonoo xí'ín ná chí kuendá ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón. ²² Ñoó nì kasáa iin ñá'a, ta kían iin ñá'a kuendá Canaán. Ta nì kixián iin ñoo ló'o nákaa yati ñoó. Dá nì kayu'án Jesús:

—Tatá, mií ní nā kúú de'e nā ve'e rey David, ku'u ini ní sa'á yu'u, chī ndó'o nda'o ní de'e dì'í kée iin espíritu kini.

²³ Tído nì iin to'on kō ní ka'an nā xí'án. Dá nì natuu yati tã xíonoo xí'ín ná. Dá nì sei nda'í rā noo Jesús, ta kaá rā xí'ín ná:

—Ka'an ní xí'ín ñá'a káa ná ko'an, dá chī káyu'ú nda'a vaán tákaaán vei ñá sata yō.

²⁴ Dá nì kaa Jesús:

—Sava'a noó nā Israel, nā kúú tátō'on iin léko, kirí nì ndaño'ó vá, nì tanda'a Ndios yu'u vei.

²⁵ Dá nì kasáa ñá'a ñoó nì sã kuín xitíán noo Jesús, ta nì kaaan:

—¡Chindeé ní yu'u, tatá!

²⁶ Dá nì kaa Jesús xí'án:

—Kō vá'a ta'on kuio ndaa yō pan ndá'a takuálí, ta kī'o yóan noó tina.

²⁷ Dá nì kaa ñá'a ñoó xí'ín ná:

—Ndaa va ká'an ní, tatá. Tído seí va tina ñoó yúchi pan ña kuéi yú'u mesa sato'o rí.

²⁸ Dá nì kaa Jesús xí'an:

—Naná ló'o, miían ndaa ndisa kándée ká'ano inon yu'u. Ta ná ko'in keei ña xíkon —kaá na.

Ta kúu mií hora daá ñóó nì nduva'a de'e di'áan.

Dì'a nì kuu tá nì nduva'a Jesús kua'á nda'o ñayuu

²⁹ Dá nì kee Jesús kua'an na. Tá nì kasandaá yati na yú'u taño'o naní Galilea, dá nì kaa na diní iin yúku ín ñoó. Dá nì sa koo na ió na. ³⁰ Ta kua'á nda'o ñayuu nì natuu yati noo ná, ta ndáka na nà nì natii sa'a, xí'in nà ko túu noo, xí'in nà ko kúu ká'an, xí'in nà ko ndáa va'a ndá'a xí'in sa'a, xí'in nà ndó'o dao ka kue'e, nì kasáa nà nì chindei ñaá ná noo ín Jesús. Dá nì nduva'a ñaá ná. ³¹ Ta kúu nì naá ini ñayuu ñoó sa'á ña nì naka'an nà ko kúu ka'an, ta nì nduva'a nà ko ndáa va'a ndá'a xí'in sa'a, ta nì nakaka nà nì natii sa'a, ta nì natuu noo nà ko túu noo. Ta nì keká'ano ndidaá ñayuu ñoó Ndios, nà ndáño'o na Israel.

Dì'a nì kuu tá nì xí'o Jesús ña'a nì sasá'an komi mil taa

³² Dá nì kana Jesús taa xíonoo xí'in ná ñóó. Dá nì kaa nà xí'in rá:

—Kú'u nda'o inii sa'á ñayuu kuá'a yó'o chí sa nì xino oní kuú ndéi na xí'in yu'u, ta koó ka ña'a kasá'an ná. Tído ko kóni ta'on yu'u tanda'á nditai nà no'o ve'e na, dá chí oon ni kuu yi'í na íchi.

³³ Dá nì kaa taa xíonoo xí'in ná ñóó:

—¿Ndeí ki'in yó kua'a pan noo kúu ño'ó íchí yó'o kí'o yó keí ñayuu kuá'a yó'o, dá ndinoo ini na?

³⁴ Dá nì ndato'ón ñaá Jesús:

—¿Ndidaá pan né'e ndó?

Dá n̄i kaa r̄a xí'ín ná:

—Us̄a va pan né'e ndu'u, xí'ín cháá t̄iyaká.

³⁵ Dá n̄i sa'anda Jesús choon ñ̄a ná kandēi ñ̄ayuu ñ̄oó noñó'o. ³⁶ Dá n̄i tiin na ndin us̄a pan xí'ín t̄iyaká ñ̄oó. Dá n̄i nak̄i'o na ndivé'e noo Ndios. Dá n̄i sa'anda n̄a pan ñ̄oó. Dá n̄i x̄i'o naan noó t̄a xíonoo xí'ín ná. Dá n̄i dasá ráan noó ñ̄ayuu kuá'a ñ̄oó. Ta dión ta'ani n̄i kee na xí'ín t̄iyaká ñ̄oó. ³⁷ Dá n̄i sasá'an ndidaá ñ̄ayuu ñ̄oó nda n̄i ndinoo va'a ini n̄a. Tá n̄i ndi'i, dá n̄i dakúti rá us̄a t̄iyika xí'ín ñ̄a n̄i kandoo noó n̄i sasá'an ñ̄ayuu ñ̄oó. ³⁸ Ta t̄a n̄i sasá'an ñ̄oó n̄i sa kuu tát'o'on komi mil, ta k̄o ín ta'on ní kekuendá n̄a ñ̄á'a xí'ín takuálí.

³⁹ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i ka'an Jesús ndisá'án xí'ín ñ̄ayuu kuá'a ñ̄oó. Dá n̄i kaa na ini barco xí'ín t̄a xíonoo xí'ín ná. Dá n̄i ki'ín na kua'an n̄a chí kuendá Magdala.

16

Yó'o n̄i xika t̄a fariseo ñ̄a ná kee Jesús iin ñ̄a'a ndato

¹ Ñ̄oó n̄i kasáa dao t̄a fariseo xí'ín t̄a saduceo, ta n̄i ka'án rá dát̄uú rá Jesús, chí n̄i xika r̄a ñ̄a kee na iin ñ̄a'a ndato chí induú, dá ná kande'á á miían ndaa n̄i kii na noo Ndios. ² Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Tá kua'an kuaá, dá kaá ndo: “Va'a nda'o koo taan, chí n̄i kana kua'a induú.” ³ Tá n̄i tuu noo na'a, dá kaá ndo di'a: “Kana nda'o tach̄i kuu víti, chí n̄i kana kua'a induú, ta ín víkó nda'o.” ¡Kúú ndó ñ̄ayuu uu noo, dá chí va'a t̄i'a ndó kándaá ini ndo ndi kee induú, tído k̄o kándaá ini ndo ndi kóni kaa ñ̄a ná'ano xiní ndo tiempo víti! ⁴ Ñ̄ayuu k̄ini nda'o

ndéi tiempo viti, ta xini xíxi na Ndios, chi xíkā nā ña kee yu'u ña ndato noo ná, dá kandísa na. Tído o kée ta'an vai ni iin ña ndato noo ná. Sava'a ña ndato ni ndo'o Jonás koni nā ndo'o yu'u —kaá nā.

Dá ni dankoo ñaá Jesús, dá ni kee na kua'an nā.

Dì'a kua'an ña ni dána'a Jesús sa'á ña kō vá'a dána'a tā fariseo

⁵ Ta ni saa nā iin ká xoo taño'o, tído ni nandodó tā xionoo xí'in ná kane'e ra pan keí rá xí'in ná. ⁶ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Kandaa ndo mií ndó noó ña dákuitā tachi pan, ña kían kéchóon tā fariseo xí'in tā saduceo.

⁷ Dá ni kasá'á ndátó'ón tá'an mií tā xionoo xí'in ná ñoó:

—Dión ká'an nā, chi kō ní sá ne'e yó pan kixió.

⁸ Kúu ni kandaa va ini Jesús ña ni ka'an ra dion. Dá ni kaa nā xí'in rá:

—¿Ndiva'a ndátó'ón kuáchi ndo sa'á ña kōó pan né'e ndó? ¿Á cháá vá kándée ini ndo yu'u, ndani?

⁹ Ta, ¿á kō kándaa ií vá ini ndo? ¿Á kō ndísaa ta'on ini ndo ña o'on va pan ni tiin yu'u ni xí'oi ni sasá'an o'on mil tāa ñoó? ¿Á kō ndísaa ta'on ini ndo ndidaá tiyikā ni dakútí ndó xí'in ña ni kandoo noó ni sasá'an ñayuu ñoó? ¹⁰ Ta, ¿á kō ndísaa ta'on ini ndo ña usā va pan ni tiin yu'u ni xí'oi ni sasá'an komi mil tāa? Ta, ¿á kō ndísaa ta'on ini ndo ndidaá tiyikā ni dakútí ndó xí'in ña ni kandoo noó ni sasá'an ñayuu ñoó? ¹¹ ¿Á kō kándaa ií vá ini ndo ña kō ní ka'an ta'on vei sa'a pan? Chi ña ni ka'in xí'in ndó kían dándaki ña kánian kandaa ndo mií ndó noó ña dákuitā tachi pan, ña kéchóon tā fariseo xí'in tā saduceo.

12 Dá ví nì kandaá ini rá ña kọ ní ka'an nà sa'á ña kánian kandaá rá mií rá noó ña dákuita tachí ndisa pan. Chì di'a nì ka'an nà ña kandaá rá mií rá noó to'on dána'a tẹ fariseo xí'ín tẹ saduceo.

Dì'a nì kuu tá nì kaa Pedro ña Jesús kúú Cristo, nà dákaki ñaá

13 Tá nì saá Jesús chí ñoo Cesarea Filipino, dá nì ndato'ón ná tẹ xíonoo xí'ín ná, ta kaá nà xí'ín rá:

—¿Ndá yoo kúú yu'u, nà nì nduu tẹ ñayuu yó'o, kaá ñayuu ñoó?

14 Dá nì kaa tẹ xíonoo xí'ín ná:

—Dao na kaá ña kúú ní Juan, nà sa dakódo ndúta ñayuu. Ta dao ka nà kaá ña kúú ní profeta Elías. Ta dao ka nà kaá ña kúú ní profeta Jeremías. Ta dao na kaá ña kúú ní iin ka profeta.

15 Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ndo'ó viti, ¿ndá yoo kúú yu'u, kaá ndo'ó?

16 Dá nì kaa Simón Pedro:

—Mií ní kúú Cristo, nà dákaki ñaá. Ta mií ní kúú de'e Ndios takí.

17 Dá nì kaa nà xí'ín Pedro:

—Ndiká'án ví yo'ó, Simón, de'e Jonás, dá chì ọ duú ñayuu ní dátọn ñaxintón, dá nákonon yu'u. Dì'a tatái Ndios, nà ió induú vá, nì dátọn noon.

18 Ta ká'an ta'ani yu'u xí'ón viti ña kanani yo'ó Pedro, ña kóni kaa yuu, ta satá yuu yó'o ko'in kava'i ve'e ño'í, nà kúú kuendá, ta ọ kándeé ta'on ña kúú yáí ndíi dánaá ñaáán. 19 Ta noo ndá'a miíon nakí'o yu'u nda'á kaa, dá ka'andon choon noó ñayuu ño'ó tixi ndá'a Ndios. Chì tá ná ka'andon choon noó ñayuu Ndios, ta kuiin Ndios xí'ón. Tá ná kadon dao choon noo ná, ta kuiin ta'ani Ndios xí'ón —kaá nà.

²⁰ Dá nì sa'anda na choon noó ta xíonoo xí'ín ná ña ná dá'a ni ka'an ra xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ña mií ná kúú Jesús, na kúú Cristo.

Yó'o kásto'on Jesús xí'ín ta xíonoo xí'ín ná ndi ndo'o na, dá kuu na.

²¹ Nda daá nì kasá'á ná kásto'on na xí'ín ta xíonoo xí'ín ná ña miían ko'on na ñoo Jerusalén, dá ndo'o naní nio ná kee ta sá'ano xí'ín ta duti sakua'a, xí'ín ta dána'a ley Moisés, ta kuu na. Ndi'i, dá nataki na tixi kuu óni. ²² Dá nì taó xóo ñaá Pedro. Dá nì kasá'á rá dánani ñaá rá, ta kaá ra xí'ín ná:

—Tatá, o kónó ta'on Ndios ña ndo'o ní dión. ¡Ni iin kuu o ndó'o ní dión!

²³ Dá nì nandió koo Jesús nì sa nde'e ná Pedro. Dá nì kaa na xí'ín rá:

—¡Kua'án kuxoo noó, chī kéeón tát'o'on kée ña u'u! Yo'ó kúú ra kétéin noó, chī kō nákani inon sa'á ña kóni Ndios, di'a nákani inon tát'o'on kī'o nákani ini ta va.

²⁴ Dá nì kaa na xí'ín ta xíonoo xí'ín ná:

—Ndi ndáa ndo'ó ká'án kanoo xí'ín yu'u, dá kīan kánian dánkoo ndó ña kóni mií ndó, ta natiin ndó cruz, ña kīan ió ndo kuu ndo sa'í, ta ndiko ndo yu'u, ná ko'o. ²⁵ Chī ndi ndáa na kóni dákaki na mií ná ñayuu yó'o, noón di'a kúú na kuu. Tído ndi ndaá na xí'o mií ña kuu na sa'a yú'u, noón di'a kúú na nì'í ña kataki na. ²⁶ Dá chī, ¿ndi kīan va'a nì'í ñayuu tá ná kandeé ná nì'í ná ndidaá ña kuiká ió ñayuu yó'o, ta naá vá ná noo Ndios? O, ¿ndi kīan kúú ña'a ndáy'a'i cháá ka tá o duú ña nì'í ná ña kataki chíchí ná, ká'án ndó? ²⁷ Dá chī iin kuu, dá nandió koo na nì nduu ta ñayuu yó'o kasaa na, ta ndato naye'e ndaa na tát'o'on kī'o náye'e tatá na, ta nandió koo

na xí'ín ndidaá ángel kéchóon noo ná, dá chiya'i na iin rá iin ñayuu tát'on kǐ'o káa choon nǐ kee na. ²⁸ Miían ndaa ná ka'ín xǐ'ín ndó ña ió dao ndo'ó, na ndíta yó'o, o kuú ta'on ndó nda ná koni ndo na nǐ nduu taa ñayuu yó'o tá koo na kii na dándáki na —kaá Jesús.

17

Dí'a nǐ kuu tá nǐ naye'e ndaa ñíi Jesús xǐ'ín dá'on ná

¹ Tá nǐ ya'a iño kuú, dá nǐ kee Jesús ndáka na Pedro, xǐ'ín Jacobo, xǐ'ín ñani ra, ta naní Juan kua'an na dinǐ iin yúku dǐkó. ² Ta ñoó nǐ naḍaon na tát'on kǐ'o káa na noo rá. Kúu nǐ naye'e ndaa oon ví noo ná tát'on yé'e ndǐndii. Ta nǐ ndukuxí kachǐ dá'on ná tát'on kǐ'o ndato tóon ñó'o. ³ Ta kúu iin kuití vá nǐ na'a noo Moisés xǐ'ín Elías, ta ndíta na ndátó'ón ná xǐ'ín Jesús. ⁴ Dá nǐ kaa Pedro xǐ'ín Jesús:

—Va'a kúu ndéi ndu yó'o, tatá. Tá kóni ní, dá ná kava'a ndu onǐ tiya'ó. Iian ná koo mií ní, ta iian ná koo Moisés, ta iin kaan ná koo Elías —kaá ra.

⁵ Ta xǐan nani ká'an ij Pedro xǐ'ín ná, kúu nǐ naaxino iin viko ndato yé'e. Ta kúu nǐ dadá'i ñaá. Ta kúu tein viko ñoó nǐ seido'o ra nǐ ka'an Ndios:

—Ta yó'o kúu de'e manǐ yu'u, ta náta'an inǐi xiníi xǐ. Kueídó'o ndó to'on ká'an xǐ —kaá na.

⁶ Tá nǐ seido'o ta xionoo xǐ'ín ná ñoó to'on nǐ ka'an Ndios, dá nǐ sa kuíta xití rá, ta nǐ xino taan ra nda noño'ó, ta nǐ yu'ú nda'o ra. ⁷ Dá nǐ natuu yati Jesús noo ndéi ra, dá nǐ kani ndá'a ná sata rá, dá nǐ kaa na xǐ'ín rá:

—Ndakuei ndó, ta ná dá'a ni yu'ú ndo.

⁸ Dá tá nì ndane'e noo rá, kúú sà koó kà va taa ñóó ndíta xí'ín Jesús. Ndádá iin tó'ón míí vá ná iin noo rá.

⁹ Ta noó konoo Jesús kua'an nà ndika yúku ñóó xí'ín taa ñóó, dá nì sa'anda nà choon noo rá, ta kaá nà:

—Ná dá'a nì nakani ndó xí'ín nì iin tó'ón ñayuu sà'á ñà nì na'a Ndios noo ndo nda ná kasandaá kuu nataki nà nì nduu taa ñayúú yó'o.

¹⁰ Dá nì ndato'ón rá Jesús:

—¿Ndiva'a ká'an taa dána'a ley Moisés ñà dinñó'ó kà kánian kii profeta Elías, dá kasaa nà dákaki ñaá?

¹¹ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndaa va ká'an ra ñà dinñó'ó kà kánian kii Elías ndeyíko nà ndidaá ñà'a. ¹² Tído yu'u ká'in xí'ín ndó ñà sà nì kixi va Elías, ta ko ní nákonì ta'on ñaá rá, chí nì kee ra xí'ín ná tát'ón k'í'o nì ka'án míí rá. Ta dión ta'ani ko'on ra kee ra xí'ín nà nì nduu taa ñayúú yó'o —kaá nà.

¹³ Dá nì kandaá ini ta xionoo xí'ín ná ñóó ñà ká'an nà sa'a Juan, nà sà dakódo ndúta ñayuu.

Dì'a nì kee Jesús nì nduva'a na iin tayií nákaa espíritu kini

¹⁴ Tá nì naxino nà noo ndéi ñayuu kuá'a ñóó, dá nì natuu yati ñaá iin taa, dá nì sà ku'ín xítí rá noo Jesús, dá nì kaa ra xí'ín ná:

¹⁵ —Tatá, ku'u ini ní sà'á de'e ló'í, dá chí ndó'o xi kue'e xí'í yí'í, ta ndó'o nda'o níó xí, chí kánkao nda'o xi noo kéí ñó'o, xí'ín noo ñó'o taku'í kée kue'e ndó'o xi. ¹⁶ Ta ndákai xí nì kasáai noó taa xionoo xí'ín ní, dá nduva'a ñaá rá, tído ko ní kándéé ta'on ra —kaá rá.

¹⁷ Dá nì kaa Jesús:

—¿Nandee k̄a v̄iān ñayuu k̄o kándisa kúú ndo'ó, ta dó'ó nda'o ndó! ¿Ndidaa k̄a ví kooi xí'ín ndó? Ta, ¿ndidaa k̄a ví k̄i'o ndeé iní sa'a ndó? Kane'e ndó tayíi xaān nakíi ndo —kaá na.

¹⁸ Dá n̄i sa'anda Jesús choon noo espíritu kini nákaa iní x̄i. Dá n̄i ketaan kua'an. Ta kúú iin ndée vá n̄i nduṽa'a xi mií hora daá ñóó.

¹⁹ Dá n̄i natuu yati t̄a xíonoo xí'ín ná noo ná, dá n̄i ndato'ón xoo ñaá rá:

—¿Ndiva'a k̄o ní kándeé ndu'u taó ndú espíritu kini ñóó?

²⁰ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ch̄i cháá vá n̄i kándeé iní ndo ña nduṽa'a xi kee Ndios. Miian ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña va'ará lú'u kándeé iní ndo Ndios tát'on k̄i'o leé ndíki mostaza, dá k̄ian kuu va ka'an ndo xí'ín yúku ín káa: “Kua'an ná kuiion chí káa”; ta kúú dión vá kakuan. Ta kúú ni iin ña'a o kákuu ña kuách̄i noo ndo. ²¹ Tído o kándeé ta'on ndó taó ndo espíritu kini, ña kée dión, tá ná o káka ndo ña man̄i noo Ndios, ta x̄ian nani o káne'e īi ndo —kaá na.

Yó'o kásto'on tuku Jesús ndi ndo'o na, dá kuu na

²² Ta nani ndéi na kuendá Galilea, dá n̄i kaa Jesús xí'ín t̄a xíonoo xí'ín ná:

—Ko'on iin t̄aa nak̄i'o ra na n̄i nduu t̄aa ñayúú yó'o noo ndá'a t̄a xiní u'u ñaá, ²³ dá ka'ání ñaá rá. Tído t̄ixi kuū ón̄i, ta kúú nataki va na —kaá na.

Ta kúú n̄i kunda'í nda'o ini r̄a sa'á ña n̄i ka'an na dión.

Di'a n̄i kuu tá n̄i x̄i'o Jesús di'ón sa'a ve'e ño'o ká'ano

24 Tá n̄i saa n̄a ñoo Capernaum, dá n̄i natuu yati dao t̄aa kí'in ȳa'i sa'a ve'e ño'o ká'ano noo ió Pedro, dá n̄i ndato'ón ñaa rá:

—¿Á k̄o x̄i'o ta'on maestro ní d̄i'ón sa'a ve'e ño'o?

25 Dá n̄i kaa Pedro:

—Jāan, x̄i'o nāan.

Tá n̄i ndu'u Pedro ve'e, ta kúú yach̄i va n̄i ndato'ón ñaa Jesús:

—¿Ndi ká'án yo'ó, Simón? ¿Ndá noo kí'in ȳa'i ta né'e choon ñayuú yó'o sa'a ñó'o? ¿Á noo n̄a ñoo mií rá, o noo n̄a ñoo tukú dándáki ra?

26 Dá n̄i kaa Pedro:

—Noo n̄a ñoo tukú vá kí'in ȳa'i ra.

Dá n̄i kaa Jesús:

—Jāan, ch̄i n̄a ñoo r̄a, k̄o káni ta'an vaan chiya'i na. 27 Tído ná dá'a n̄i dár'u'u ȳo rá. Kua'án yú'u taño'o, ta tiión t̄iyaká, ta kirí mií noo n̄i tiión, ta nandik̄a yú'u r̄i. Ta ñoo nan̄i'on iin d̄i'ón k̄aa. Ta kane'ón ñ̄a k̄isón, dá k̄i'ón ñ̄a noo rá sa'a yú'u x̄i'ín sa'a miíón —kaá n̄a.

18

Yó'o dána'a Jesús sa'a ndá yoo kúú n̄a ndáya'i cháá k̄a noo Ndios

1 Ta tiempo daá ñóo n̄i natuu yati ta x̄ionoo x̄i'ín Jesús noo ió n̄a, dá n̄i kaa r̄a x̄i'ín ná:

—¿Ndá yoo kúú n̄a ndáya'i cháá k̄a tein n̄a ñó'o t̄ixi ndá'a Ndios?

2 Dá n̄i kana Jesús iin tayií ló'o iin ñoo n̄i saa x̄i noo ná. Dá n̄i ch̄ikani ñaa ná tein t̄aa x̄ionoo x̄i'ín ná ñóo. 3 Dá n̄i kaa n̄a:

—Mīan ndaa ná ka'ín x̄i'ín ndó ñ̄a tá ná o nádaon ndó mií ndó nduu ndó táto'on k̄i'o kúú takuálí, dá

kían ni iin kuꝯ o koní ndo ndu'u ndó tixi ndá'a Ndios. ⁴ Chì ndi ndáa na kénóo mií tátò'on kì'o kúú takuálí, noón vá kúú na ndáyá'i cháá ká tein na ñó'o tixi ndá'a Ndios. ⁵ Ta ndi ndáa miíó ñayuu ná natiin va'a iin takuálí ta káa tátò'on kì'o káa tayí yó'o sa'á ña kúú ná kuendá yu'u, dá kían keei kuendá ña mií vái nì natiin va'a na.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni dáka'an kue'é yo dao ka ñayuu ña ya'a na kee na kuachi

⁶ 'Ta ndi ndáa mií ñayuu kándéé dáka'an kue'é takuálí kándísa yu'u ña ya'a xi kee xi kuachi, noón kúú na va'a cháá ká ná kandiko yuu molino diko ná, ta ná dáketa ñaá ná nda maá ini taño'o. ⁷ ;Nda'í kúú ví ñayuu ndéi ñayuú yó'o, chì kuá'á nda'o ña'a dáka'an ñaá, dá ya'a na kee na ña kini! Ta daá kuití vei ña dáka'an ñaá ña kee na kuachi. Tído jnda'í cháá ká ví ndo'o na dáka'an kue'é dao ka ñayuu, dá ya'a na kee na kuachi!

⁸ 'Sa'á ñoó tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'ín ndá'a ndo o sa'a ndo, dá kían ka'anda ndo iin xooan, ta dákana ndóan. Chì va'a cháá ká ví ña ku'u ndó noo ió Ndios xí'ín iin xoo ndá'a ndo o xí'ín iin xoo sa'a ndo o duú kaan ko'on ndo xí'ín ndi nduú ndá'a ndo o ndi nduú sa'a ndo kaño'o ndó indayá noo kéj ñó'o, tá'an ña ni iin kuꝯ o ndá'o. ⁹ Tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'ín nduchí nóo ndo, dá kían taó ndoan, ta dákana ndóan. Chì va'a cháá ká ví ña ku'u ndó noo ió Ndios xí'ín iin xoo nduchí nóo ndo o duú kaan ko'on ndo xí'ín ndi nduúan kaño'o ndó indayá noo kéj ñó'o.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin léko nì ndaño'ó

¹⁰ 'O sa káño'ó ndó ni iin tó'on takuálí yó'o, chì miían ndaa ká'in xí'ín ndó ña daá ndíta va ángel

ndáka ñaá náki'o na kuendá sa'a xí noo tatái, na ió induú, ¹¹ chí nì kasáa na nì nduu taa ñayúú yó'o nandukú ná ñayuu nì kana xoo noo Ndios, dá dákaaki ñaá ná.

¹² '¿Ndi kée iin taa ndáka iin ciento léko tá nì ndaño'ó iin rí, ká'án ndó? ¿Á kō dánkoo ta'on ra komi díko sa'on komi ka ríón, dá ki'in ra ko'on ra yúku nandukú rá kirí nì ndaño'ó ñoo? ¹³ Dá tá nì naní'i rá rí, ná ka'an ndaaí xí'ín ndó ña kádií cháá ka iní ra sa'a kiríóón o duú sa'á komi díko sa'on komi kirí kō ní ndaño'ó ñoo. ¹⁴ Ta dión ta'ani kō kóni ta'on tatá yō Ndios, na ió induú, ña ndaño'ó iin káa takuálí yó'o.

Yó'o dána'a Jesús ña kánian ku'u ká'ano iní yō sa'a sáta'an yó

¹⁵ 'Ta tá nì ya'a iin káa ñani ndo nì kee na iin kuachi noo ndo, kua'án ndo dánani ndó na noo kō iin ndéi. Tá nì nakoni na kuachi na, dá kían nandei va'a tuku ndó. ¹⁶ Tído tá kō kóni na nakoni na kuachi nì kee na, dá kían kua'án ndo kuaka ndó iin o uu ka ñayuu, dá chí kaá ley ña uu o oní taa xínño'ó kī'o kuendá sa'a iin ña'a, dá kían keyíko choon. ¹⁷ Tído tá kō ní kékuendá na ñayuu ndáka ndó nì sa'an ndo, dá kían náki'o ndó kuendá noo ndidaa na kándisa xí'ín ndó sa'á kuachi nì kee na. Tá nì noo na kándisa ñoo kō ní xín na nakoni na kuachi na, dá kían ná kandoo na kakuu na iin na kō ná'á Ndios, o iin na kí'in ya'i sa'a ñó'o noo ndo.

¹⁸ 'Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña tá ná kadi ndo dao choon noo ñayuu ñayúú yó'o, kuiin va Ndios xí'ín ndó nda induú. Ta tá ná ka'anda ndo choon noo dao ka na ñayúú yó'o, kuiin ta'ani Ndios xí'ín ndó nda induú. ¹⁹ Ta nándió kōo tukui ká'in

xí'ín ndó ña tá náki'in tá'an uu ndo, ta iin noo ni nduu ñaxintóni ndo, ta kaka ndo ndi ndaa mií vǎ ña'a, dá kían tatái Ndios, na ió induú, kǐ'o na ña noo ndo. ²⁰ Dá chí noo nátaaka uu o onǐ ñayuu ndéi na kéká'ano na yu'u, me'í na ñoo iói.

²¹ Dá ni natuu yati Pedro noo ná, dá ni kaa ra:

—Tatá, ¿ndidaá ta'ándá kánian ku'u ká'ano ini sa'a ñani tá yá'a na nooi? ¿Á nda usá ví ta'ándá?

²² Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—O dúú usá oon ni ta'ándá, kaá yu'u. Di'a nandío kooón ku'u ká'ano inon sa'a ná onǐ diko uxǐ ta'ándá. Ta keeón dión usá ta'ándá.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'á uu taa tái noo iin rey

²³ Kǐ'o dándáki Ndios ñayuu na kían tát'o'on kǐ'o kée iin rey tá ndékuendá ra xí'ín ta kéchóon noo rá.

²⁴ Iin kuú, dá ni kasá'á rá ndékuendá ra xí'ín ra tái noo rá. Kúú ni kana ra iin taa tái uxǐ mií di'ón plata noo rá ni saa ra. ²⁵ Ta kó ní kándeé ta'on ra chiya'i ra di'ón tái ra. Sa'á ñoo ni sa'anda rey ñoo choon ña ná di'ó rá mií rá xí'ín ñadi'í ra, xí'ín de'e ra, xí'ín ndidaá ña va'a ió noo rá, dá ná naa ña tái ra. ²⁶ Dá ni sa kuíin xití ta kéchóon ñoo, dá ni kasá'á rá seí nda'í ra noo rey ñoo, ta kaá ra: “Tatá, kandati too ní yu'u, dá ná chiya'i ndi'ii ña távi noo ní.” ²⁷ Dá ni ku'u ini rey ñoo sa'a rá. Ta kúú ni dayáa ñaa rá, dá ni xi'o ká'ano ini ra sa'á di'ón tái taa ñoo noo rá.

²⁸ Tído tá ni yaa ta ñoo kua'an ra, ta kúú ñoo ni náki'in tá'an ra xí'ín iin ka ta kéchóon dáó xí'ín rá, ta tái taa yó'o iin ciento di'ón plata noo mií rá. Dá ni tiin ñaa rá, dá ni kasá'á dáku'a'ánó ñaa rá, dá kaá ra: “Chiya'i kí ña távon nooi.” ²⁹ Dá ni sa kuíin xití ta'ani taa kéchóon dáó xí'ín rá ñoo, ni kasá'á seí

nda'í rā noo rá, ta kaá rā: “Kandati too ní yu'u, dá ná chiya'i ndi'í ña távi noo ní.” ³⁰ Tído kō ní xín ta'on ra kandati too ñaá rá. Di'a nī sa'an rā nī saki rā choon sa'á rā táí noo rá, dá nī chikáa ñaá rá ve'e kaa nda ná chiya'i ndi'í rā ña táí rā noo rá. ³¹ Tá nī xini dao ká tã kéchóon dáó xí'ín rá ña dión nī kee ra, kúu nī tar'u'u nda'o ini rā. Dá nī sa'an rā nī nakani ndi'í rā xí'ín rey ñoó sa'a ndidaá ña nī kuu. ³² Dá nī kana rey ñoó taa nī kee dión. Dá nī kaa rā xí'ín rá: “Tã kéchóon kini nda'o kúu yo'ó. Dión ví kua'á di'ón táí yo'ó noo, tído nī xí'o ká'ano va iniñ sa'on, dá chī nī seí nda'avóon noo. ³³ Ta, ¿ndiva'a kō ní xí'o ká'ano inon sa'á tã kéchóon dáó xí'ón tátō'on kī'o nī xí'o ká'ano ini yu'u sa'on?”, kaá rey. ³⁴ Ta nī xido nda'o ini rey ñoó. Sa'á ñoó nī naki'o ñaá rá noo ndá'a soldado ña dándó'o ra nío rá nda ná chiya'i ndi'í rā di'ón táí rā. ³⁵ Ta dión ta'ani kee tatá yu'u, na ió induú, xí'ín iin rá iin ndo'ó tá ná o kú'u ká'ano ndisa ini ndo sa'a ñani ndo —kaá Jesús.

19

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni dánkoo iin taa ñadi'í rā

¹ Tá nī ndi'í nī ka'an Jesús to'on yó'o, dá nī keta na kuendá Galilea kua'an na kuendá Judea nda iin ká xoo yuta Jordán. ² Ta kúu kua'á nda'o ñayuu tákuei ñaá kua'an na, ta ñoó nī nduva'a na ndidaá na kú'u.

³ Dá nī natuu yati dao tã fariseo noo iin Jesús, dá nī ka'an rá dátuu ñaá rá, dá nī ndato'ón ñaá rá:

—¿Á kuu dánkoo iin taa ñadi'í rā sa'a ndi ndáa mií vá ña'a?

⁴ Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á kō óon ta'on ka'i ndó ña na nī kava'a ñayúú yó'o nda míi sa'a, “noón kúú na nī kava'a iin taa xí'ín iin ñá'a”? ⁵ Dá nī kaa na: “Kánian dánkoo taa tatá ra xí'ín naná ra, dá naki'ín tá'an ra xí'ín ñadi'í ra, dá kían nduu na nda iin tó'ón vá.” ⁶ Ta kō kúú ka na uu, ndadá iin tó'ón vá kúú ná. Ta míi Ndios kúú na nī daki'ín tá'an ñáá, sa'á ñoó nī iin tó'ón ñayuu kō kánian ka'anda tá'an na —kaá Jesús.

⁷ Dá nī kaa ra xí'ín ná:

—Tá kī'o dión kían, ta ¿ndiva'a nī sonó Moisés ña kuu va kī'o iin taa iin tuti noo ñadi'í ra ña ká'an ña kóni ra ka'anda tá'an ra xí'án, ndi'i daá, dá kuu va dánkoo ñáá rá? —kaá ra.

⁸ Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—Sa'á ña káxí nda'o nío ndo, sa'á ñoó nī sonó Moisés ña kuu ka'anda tá'an iin taa xí'ín ñadi'í ra. Tído nda míi sa'a ñayúú yó'o kō ní kaá ta'on Ndios ña dión kee ra. ⁹ Sa'á ñoó ká'an yu'u ña ndi ndáa míi vá taa nī dánkoo ñadi'í ra, xían nani kō kían kuachi ña nī natuuán xí'ín iin ka taa, ta nī tanda'a rá xí'ín iin ka ñá'a, dá kían roón kúú ra yá'a kée kuachi xí'ín ñá'a ñoó noo Ndios. Ta ndi ndáa míi vá taa ná tanda'a xí'ín ñá'a nī kandoo ñoó, roón ta'aní kúú ra yá'a kée kuachi xí'ín ñá'a ñoó noo Ndios.

¹⁰ Dá nī kaa taa xíonoo xí'ín ná:

—Tá dión ndó'o taa xí'ín ñadi'í ra, dá kían va'a kaan ná dá'a nī tanda'a yō.

¹¹ Dá nī kaa na xí'ín rá:

—O duú ndidaá taa kándía kee dión, sava'a ra nī nī'í tá'í noo Ndios vá kúú ra kandeé iní kee dión.

¹² Dá chī dao taa kúú ra kándéé iní ndéi míi, dá chī kī'o dión kúú rá nda nī kaki ra. Ta dao ka ra kándéé iní ndéi míi, dá chī dao taa nī ndata ñáá, dá ná dá'a nī katoó ra na ñá'a. Ta dao ka ra kándéé iní ndéi

mií, dá chì kándadí ra nà ñá'a, chì kóni ra ñà ndu'u cháá ka ñayuu tìxi ndá'a Ndios. Tá xí'o ndeé iní ndò kandei mií ndó, dá kíàn kee ndó diòn —kaá Jesús.

Dì'a nì kuu tá nì nàtiin vạ'a Jesús takuálí

¹³ Tá nì ndi'i, dá ndáka ñayuu dao takuálí vei na noo Jesús, dá ná chinóo na ndá'a ná dinì xí, dá ná kaka nà ñà manì noo Ndios sa'a xí. Tído nì kasá'á tàa xíonoo xí'ín Jesús dánani ra ñayuu ñoó sa'á ñà kée na diòn. ¹⁴ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Konó ndó noo takuálí xaan ná kii xi noo yú'u. Ná dá'a nì chituu ndó xì, dá chì ñayuu kándéé iní tatá Ndios tátò'on kándéé iní takuálí xaan tatá xì, noón kúu nà ñó'o tìxi ndá'a Ndios —kaá nà.

¹⁵ Dá nì chinóo na ndá'a ná dinì iin rá iin xi. Dá nì xika nà ñà manì noo Ndios sa'a xí. Tá nì ndi'i, dá nì kee na kua'an nà.

Dì'a nì ka'an Jesús xí'ín iin taa kuiká

¹⁶ Kúu nì nàtuu yati iin tàa noo ín Jesús, dá nì kaa rà xí'ín ná:

—Maestro vạ'a kúu ní. Ta, ¿ndí kíàn kánian keei, dá nì'í ñà kataki chíchíí?

¹⁷ Dá nì kaa nà xí'ín rá:

—¿Ndiva'a ká'an yó'ó ñà kúu yu'u iin nà vạ'a? Ta nì iin tó'ón ñayuu kò kúu nà vạ'a. Iin tó'ón dinì Ndios vá kúu nà vạ'a. Tído, tá kónon nì'on ñà kataki chíchón, dá kíàn kánian keéon choon sa'ándá Ndios.

¹⁸ Dá nì kaa rà xí'ín ná:

—¿Ndi ndáa choon kánian keei?

Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—O sà ka'ánóon ndii, ta o sà kéeon kuachi xí'ín iin ñá'a kò kúu ñadi'óon, ta o sà kí'ín kuí'ínón, ta o sà kává'ón ñà tò'ón ka'on, ¹⁹ ta koo ñañó'ó noo

tatóon xí'ín noo nanóon, ta ku'u inon sa'a ñayuu xí'ón tátó'on ndó'ón xí'ín miíón.

²⁰ Dá nì kaa taa ñóó:

—Nda ló'o vèi nì kasá'a seídó'i ndidaá choon yó'o. ¿Á ió iin ká ña'a kómani keei?

²¹ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá kónon kakuuón iin taa ndaa noo Ndios, kua'an dīkó ndí'ón ña'a ió nooon, ta dasoon di'ón ñóó noó na kúnda'í, dá kían koo kuíkón chí induú, dá kían kison kanooón xí'ín yu'u.

²² Tá nì seídó'o ra ña dión nì kaa Jesús, ta kúnda'í nda'o nì kuu ini ra nì nandió koo ra kua'an ra, chí tá kuíká nda'o kúú rá.

²³ Dá nì kaa Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná:

—Miian ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña kuáchi nda'o kían, dá ndu'u ñayuu kuíká tixi ndá'a Ndios. ²⁴ Ta nandió koo tukui ká'in xí'ín ndó ña kaon cháá ká chika'anda iin camello yái iin ión tukú o duú ká ña ndu'u iin na kuíká tixi ndá'a Ndios —kaá na.

²⁵ Tá nì seídó'o tá xionoo xí'ín ná to'on yó'o, kúú nì naá nda'o ini ra. Dá nì ndatón rá Jesús:

—¿Ndá yoo nì'í ña káki na, tá dáá?

²⁶ Dá nì nandió koo Jesús nì sa nde'é ná noo rá, dá nì kaa na xí'ín rá:

—Ni iin tó'ón ta'on ñayuu o kándéé kee dión, tído ndidaá tá'an va ña'a kándéé Ndios kee na.

²⁷ Dá nì kaa Pedro xí'ín ná:

—Ndu'u kúú ra nì dankoo ndi'i ndidaá kúú ña'a ió noo ndú, ta xionoo ndu xí'ín mií ní, tatá. ¿Ndí kían kī'o Ndios noo ndú'u, tá dáá?

²⁸ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Miian ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña tá ná kasan-daá kuu ndesá Ndios ndidaá ña'a, dá kakoo na nì nduu taa ñayuu yó'o noo téi noo dándáki na

noo ndato téi náye'e ndaa induú. Ta ndo'ó, na sa xionoo xí'ín yu'u, nandei ta'ani ndó noo ndin uxí uu téi ndíta ñoó, dá keyíko ndo sa'a ñayuu ni kii tein na ve'e ndin uxí uu de'e ta Israel. ²⁹ Ta ndi ndaa miíó na ni dankoo ve'e na, o ñani na, o k'i'o na, o ku'u na, o tatá na o naná na, o ñadi'í na, o de'e na o ñó'o ná sa'a yú'u, na yó'o kúu na nani'i nda iin ciento cháá ka ña'a noo Ndios, ta ni'i ta'ani na ña kataki chíchí ná. ³⁰ Tído kua'a nda'o ñayuu kúu noo ñayuu yó'o, noón di'a kúu na kakuu noo ndi'i kuii noo Ndios. Ta na kúu noo ndi'i kuii noo ñayuu ñayuu yó'o, noón di'a kakuu na kuita noo noo Ndios tiempo daá ñoó.

20

Yó'o nákaní Jesús sa'a iin taa xíti uva

¹ Tá k'i'o dándáki Ndios ñayuu na kían tát'o'on kée iin taa xíti uva, chi na'a nda'o ni kee ra kua'an ra ndukú rá taa kechóon noo uva ra. ² Dá tá ni ni'i ñaá rá, dá ni kandoo ndaa ra xí'ín ta kéchóon ñoó ña chiya'i ñaá rá tá kuu. Dá ni tanda'a ñaá rá kua'an ra noo chóon. ³ Dá ni nandió koo tuku ra kua'an ra ndukú rá cháá ka ta kechóon noo rá tát'o'on ka iin na'a. Dá ni xini ra ndéi oon dao taa noo yá'i ñoó. ⁴ Dá ni kaa ra xí'ín rá: “Kua'an ndo'ó kechóon ndó noo káa uva yu'u, dá ná chiya'i va'i ndo'ó”, kaá ra xí'ín taa ñoó. Dá ni kee taa ñoó kua'an ra noo chóon. ⁵ Tát'o'on dao nduú ni ni'i sato'o uva ñoó cháá ka taa ni kandía ko'on kechóon noo uva ra. Ta nda ka oni sa'ini ni ni'i rá cháá ka taa kechóon noo uva ra. ⁶ Dá ni kee tuku ra kua'an ra tát'o'on ka o'on sa'ini, ta ni ni'i túku ra dao ka taa ndéi oon. Dá ni kaa ra xí'ín rá: “¿Ndiva'a ndéi oon ndó

iin ní kuu víti?” ⁷ Dá nì kaa taa ñoó: “Dá chī kō iin ta'on xī'o choon kee ndu'u.” Dá nì kaa sato'o uva ñoó xī'ín rá: “Kua'án ndo noo káa uvai kechóon ndó, dá ná chiya'i va'i ndo.” ⁸ Tá nì kuaá, dá nì kaa sato'o uva ñoó xī'ín tá dándáki ve'e ra: “Nditúti yo'ó tá kéchóon káa, dá chiya'ávón rá iin ní kuu. Ta dinñó'ó ká chiya'ávón tá nì kasáa noo ndí'í, dá chiya'ávón tá nì kasáa mií noó.” ⁹ Dá nì kasáa taa nì kasá'á kéchóon tát'on ká o'on sa'ini ñoó, ta kúú iin ní vá kuu nì chiya'i ñáá rá. ¹⁰ Tá nda noo ndí'í, dá nì kasáa taa nì ku'u nda na'a ñoó. Dá nì ka'án rá ña chiya'i ñáá rá cháá ká. Tído nì chiya'i ta'ani ñáá rá iin ní kuu vá. ¹¹ Dá tá nì ní'í rá ya'i ra, dá nì kasá'á rá ká'an kuáchī rá noo sato'o ñoó, ¹² ta kaá rá: “Tá'an taa nì kasáa nda noo ndí'í ñoó, iin tó'ón vá hora nì kéchóon ra, tído, iin noó vá nì kana ya'i ndu'u xī'ín rá, va'ará nì ku'u ndu nda na'a, ta nì ndo'o nda'o ndu, ta nì kei ndu nì kee ká'an iin ní ndii yaká.” ¹³ Dá nì kaa sato'o ñoó xī'ín iin taa ñoó: “Amigo, kō ní ya'a ta'on yu'u noo, dá chī nì chiya'ii yo'ó iin ní kuu tát'on kī'o nì kandoo yó. ¹⁴ Sa'á ñoó, ki'in di'ón ña kánian nī'on, ta kua'an nó'on. Chī nì chikaa inii ña chiya'i tá nì kasáa noo ndí'í yó'o tát'on kī'o nì chiya'ii yo'ó. ¹⁵ ¿Á kō ná'á ta'an voón ña ió va íchī yu'u kee ña ká'an mií xī'ín di'ón? ¿Á tá'u'u va inon sa'á ña kúú yu'u iin tá va'a ini, ndani?”, kaá rá. ¹⁶ Dá chī ñayuu kúú noó ñayuu yó'o, noón di'a kúú nā kakuu noo ndí'í kuií noo Ndios. Ta nā kúú noo ndí'í kuií noó ñayuu ñayuu yó'o, noón di'a kakuu nā nakuita noo noo Ndios. Dá chī kua'á nda'o ñayuu nì nakana Ndios, tído cháá vá ná natiin ña káki na.

Kásto'on tuku Jesús ndi ndo'o na, dá kuu na

¹⁷ Ta noó koka Jesús kua'an na íchi kua'an ñoo Jerusalén, dá nì taó xóo na ndin uxì uu tà xíonoo xí'ín ná tein ñayuu ñoo, dá nì kaa na xí'ín rá:

¹⁸ —Viti kían koka yó kua'an yó ñoo Jerusalén. Ta ñoo ko'on iin taa naki'o ra na nì nduu taa ñayúú yó'o noo ndá'a tà dutì sakua'a, xí'ín noo ndá'a tà dána'a ley. Dá kandoo ra ña kánian kuu na, ¹⁹ dá naki'o ñaa rá noo ndá'a tà tukú. Dá kediki ndaa ñaa rá, ta kani ñaa rá, ta chirkaa ñaa rá ndika iin cruz. Tído tixi kuú óni, kúú nataki va na —kaá Jesús ká'an na sa'a mií ná.

Di'a nì kuu tá nì xika Juan xí'ín Jacobo iin ña manì noo Jesús

²⁰ Dá nì natuu yati ñadi'í Zebedeo xí'ín ndi nduú de'an noo Jesús. Dá nì sa kuín xitíán noo ná. Dá nì ka'an xí'ín ná ña ná kee na iin ña manì xí'án.

²¹ Dá nì ndato'ón ñaa Jesús:

—¿Ndí kían kónon keei xí'ón?

Dá nì kaaan xí'ín ná:

—Konó ní ña ná kandeí ndi nduú de'i yó'o noo koo ní dándáki ní. Iin xì ná koo xoo kuá'a ní, ta iin ka xì ná koo xoo íti ní.

²² Dá nì kaa na:

—Kó ná'a ta'on ndo'ó ndí kían xíka ndo. ¿Á ío ndo ña ko'o ndó kirá ova ko'o yu'u? ¿Á ío ndo ña kodo ndúta ndo táto'on kì'o kodo ndúta yu'u xí'ín ña ndo'i?

Dá nì kaa ra xí'ín ná:

—Ío va ndu'u ña ndo'o ndu dión.

²³ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Míán ndaa ndisa ko'o ndo'ó kirá ova ko'o yu'u, ta kodo ndúta ta'ani ndó xí'ín ña ndo'o naní

ndó tátò'on kị'o ndo'o yu'ụ. Tído ña kandeí ndó xoo kuá'a yu'ụ o xoo íti yu'ụ, ọ duú choon sa'ándá yu'ụ kíán. Chì ñoó kúú noo nị kenduu tatái Ndios kandeí ñayuu nị kaxi mií ná —kaá Jesús.

²⁴ Tá nị seido'o uxị kạ taa xionoo xí'ín Jesús ña nị xikạ ndi nduú rạ kúú ñani ñoó noo ná, dá nị karyíí rá xí'ín rá. ²⁵ Dá nị kana Jesús ndidaá rá, dá nị kaa nạ xí'ín rá:

—Sa ná'á vá ndó tátò'on kị'o kée tạ né'e choon dándáki ra ñoo ñó'o ñayuu yó'o, chì kéndúsa rạ xí'ín ñayuu kueídó'o ñaá ná. Ta rạ né'e choon ná'ano sa'ándá rạ choon noó ñayuu ñó'o tịxi ndá'a rá. ²⁶ Tído kọ káni ta'an vaan kee ndó dión tein mií ndó. Chì ndi ndáa ndo'ó kátóó kakuu iin taa ndáya'i tein mií ndó, dá kíán kánian koni kuáchí di'a ndó noo dao kạ ndọ. ²⁷ Ta ndi ndáa ndo'ó kátóó kakuu noo tein mií ndó, dá kíán kánian koni kuáchí di'a ndó noo dao kạ ndọ, ²⁸ ta kee ndó tátò'on kée nạ nị nduu taa ñayuu yó'o, chì kọ ní kásaa nạ, dá koni kuáchí ñayuu noo ná. Di'a nị kásaa nạ koni kuáchí di'a na, ta nakị'o na mií ná kuu nạ, dá dítá ná ndidaá ñayuu tịxi ndá'a ña kánian ndo'o na sạ'á kuáchí kée na —kaá Jesús.

Di'a nị kuu, dá nị ndụvạ'a Jesús uu taa kọ túu noo

²⁹ Dá nị keta Jesús ñoo naní Jericó kua'an nạ xí'ín taa xionoo xí'ín nạ. Ta kua'á nda'o ñayuu tákuei ñaá kua'an nạ. ³⁰ Ta yu'ú íchị noó kua'an nạ ñoó ndéi uu taa kọ túu noo. Tá nị seido'o ra ña yá'a Jesús kua'an nạ íchị ñoó, dá nị kása'á káyuu'ú rá:

—¡Tatá, de'e nạ ve'e rey David, ku'ụ ini ní sa'a ndú'ụ! —kaá rạ.

³¹ Tá dánani ñaá ñayuu ñoó, dá ná kandeí tádi rá. Tído kúú ví'í kạ ví ndúndéé rá káyuu'ú rá:

—Tatá, de'e na ve'e rey David, ku'u ini ní sa'a ndú'u! —kaá ra.

³² Dá nì sà tuu too Jesús, dá nì kana ñaa ná, dá nì kaa na xí'ín rá:

—¿Ndí kán kóni ndo keei xí'ín ndó?

³³ Dá nì kaa ra:

—Tatá, kóni ndu natuu noo ndú.

³⁴ Dá nì ku'u ini Jesús sa'a rá. Dá nì kaka'on ndá'a ná noo rá. Kúú vití'ón vá nì natuuan. Ta kúú nì kee ra tákuei ra Jesús kua'an ra.

21

Di'a nì kuu, dá nì ku'u Jesús ñoo ká'ano Jerusalén

¹ Kúú nì kuyati na ñoo Jerusalén, chí nì kasandaá na ñoo naní Betfagé, ña nákaa yati yúku naní Olivos. Dá nì sa'anda Jesús choon noo uú ta xionoo xí'ín ná, ² ta kaá na xí'ín rá:

—Kua'an ndo ñoo ló'o nákaa chí noo káa. Ta ñoo naní'í ndo noo ndíko iin burro di'í xí'ín de'e rí. Ta ndaxí ndó rí, dá kandaka ndó rí kii ndó. ³ Tá ndaa na ndato'ón ñaa: “¿Ndiva'a ndaxí ndó rí?”, dá kaa ndo xí'ín ná. “Dá chí xínñó'ó sato'o ndu rí. Ndi'i daá, dá ná tanda'á ná ndu kii ndu nandaka ndu rí”, kaa ndo —kaá na.

⁴ Ta dión nì kuu, dá nì xinkoo noo nì ka'an profeta, chí di'a nì taa na:

⁵ Ka'an ndo xí'ín na ndéi ñoo Sión,

“Káa vei rey ndo,

ta nda'í nda'o ió ini na, ta kánóo na sata iin burro vei na,

chí sata iin burro ló'o, de'e kirí xío ña vee, kánóo na vei na.”

⁶ Dá nì kee uú ta xionoo xí'ín ná ñoo kua'an ra. Ta nì kee ra táto'on nì sa'anda na choon noo rá, ⁷ chí

ndáka ra burro di'í ñóó xí'ín de'e rí nī kasáa ra. Dá nī chikodó rá kotó ra sata ri. Dá nī kaa Jesús kánóo na kua'an na.

⁸ Dá nī kasá'á kua'á nda'o ñayuu chindei na kotó na íchi noó veí Jesús, ta dao ka na nī sa'anda nda'á yító, ta nī chindei naan íchi noo ya'a na ñóó. ⁹ Ta ndidaa ñayuu xió noó kua'an noo Jesús xí'ín ñayuu tákuei veí chí sata káyu'ú ná kua'an na:

—¡Ná natiin de'e na ve'e rey David ñaño'ó! ¡Na ká'ano kúu na veí xí'ín choon sato'o yo Ndios! Ná natiin Ndios ñaño'ó nda noo ió na noo dikó —kaá ñayuu ñóó.

¹⁰ Dá tá nī ku'u na ñoo Jerusalén, kúu nī naá nda'o ini na ñoo ñóó, ta ndátó'on tá'an na:

—¿Ndá yoo kúu ta kaa?

¹¹ Dá nī kaa ñayuu kua'an xí'ín ná ñóó:

—Na yó'o kúu Jesús, na kúu profeta nī kaa Ndios kasaa, na nī kii ñoo Nazaret, ña nákaa chí kuendá Galilea —kaá na.

Dí'a nī kuu tá nī taó Jesús ta díkó xí'ín ta xín ndéi ini ve'e ño'o ká'ano

¹² Dá tá nī ku'u Jesús yé'é ño'o ká'ano Ndios, dá nī taó ndí'i na ta díkó xí'ín ta xín kua'an ra sata vé'e. Ta nī dakuéi na mesa noo ndéi ta nádaon di'ón. Ta nī sata ni'ini na téi noo ndéi ta díkó paloma. ¹³ Dá kaá na xí'ín rá:

—Dí'a va kaá tuti i Ndios: “Ve'e yu'u kúu ve'e noo kánian nataka ñayuu ka'an na xí'ín.” Tído ndo'ó kúu na ndéi kéean tátó'on iin káo ta kuí'íná —kaá na.

¹⁴ Dá nī kasáa na kó túu noo xí'ín na kó kuú kaka ini ve'e ño'o ká'ano ñóó. Dá nī nduva'a ñaá Jesús.

¹⁵ Tído nī xido nda'o ini ta duti sakua'a xí'ín ta

dána'a ley tá nì xini rā ndidaá ña ná'ano nì kee na, ta nì seídó'o ra ña xíta takuáchí, chī kaá xī: “Ná natiin de'e na ve'e rey David ñaño'ó.” ¹⁶ Dá nì kaa rā xí'ín Jesús:

—¿Á kō seídó'o ta'on ní ndidaá ña ká'an takuáchí káa, ña kō kánian ka'an xī?

Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Jaan, seídó'o va yu'u ña xíta xī. ¿Á kō óon ta'on ka'i ndó ña ká'an tuti iñ Ndios? Chī di'a kaáan: Ini yú'u takuáchí xí'ín ini yú'u taleé chíchí nì chikáa ní ña kéká'ano ñaá xī.

¹⁷ Dá nì dānkoo ñaá Jesús. Dá nì keta na ñoo ñoo kua'an na ñoo Betania. Ta ñoo nì sá tuu na sākuaá dáá ñoo.

Dì'a nì ndo'o iin taño'ó nì kee Jesús

¹⁸ Tá nì tūu noo iin ká kuu, dá nì nāndió kōo Jesús kua'an na ñoo Jerusalén. Dá nda'í nì kasá'á kuíko na. ¹⁹ Kúú nì xini na iin iin taño'ó yu'ú íchí ñoo. Dá nì natuu yati na nì sá nde'é ná noo rā, tído kō ta'ón tñño'ó iin noo rā. Sava'a ndá'a óon va rá iin. Dá nì kaa na xí'ín rá:

—¡Ni iin kuu ká ná o kōn'í yó'ó kana kuí'i nooon!

Ta kúú mií hora daá vá nì ichí taño'ó ñoo. ²⁰ Tá nì xini taa xionoo xí'ín ná ña dión nì ndo'o rá, ta kúú nì naá vá iní rā, ta kaá rā:

—¿Ndiva'a kaon téi nì ichí taño'ó xaan?

²¹ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Miían ndaa kuiti ná ka'in xí'ín ndó, tá kándéé ká'ano ini ndo Ndios, ta kō nákaní kuáchí ini ndo, dá kían o duú ña yó'o oon ni kandeé ndó kee ndó xí'ín taño'ó yó'o. Di'a kandeé ndó ka'an ndo di'a xí'ín yúku káa: “¡Kuxoo, ta kua'an dákētón miíón ini taño'ó!” Ta kúú dión vá koo. ²² Ta ndi ndaa mií vá

ñā'a ná kaka ndo noo Ndios, tá kándéé ká'ano ini ndo ná, ta kúú nī'ī ndisa va ndoan.

Yó'o nī ndato'ón tǎ fariseo ndá yoo nī xī'o choon noo Jesús

²³ Dá tá nī nandió koo tuku Jesús yé'é ño'o ká'ano ñoó, kúú nī natuu yati dao tǎ duti sakuā'a xí'ín dao tǎ sá'ano noo nákaa nǎ dǎna'a nǎ noo ñayuu. Dá nī ndato'ón ñāá rá:

—¿Ndá choon né'e ní ñā nákaa ní kée ní di'a? Ta, ¿ndá yoo nī xī'o choon noo ní ñā kée nǎn?

²⁴ Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ná ndato'ón ta'ani yu'u ndo'ó sa'a iin ñā'a. Tá nī katī'a ndó nī nandió né'e ndoan, dá kǎn kastō'on yu'u xí'ín ndó ndá yoo nī xī'o choon nooí, dá kéei ñā yó'o. ²⁵ ¿Ndá yoo nī xī'o choon noo Juan ñā sǎ dakódo ndútǎ ná ñayuu? ¿Á Ndios nī xī'oan o tǎa? —kaá nǎ.

Dá nī kasá'á rá ndátó'ón tá'an mií rá:

—Tá ná kaa yó ñā Ndios nī xī'oan, dá kaa rǎ xí'á: “¿Ndivǎ'a kó ní kándisa ndó ñā nī dǎná'a rǎ, tá dáá?” ²⁶ Tído o kúu ta'on kaa yó ñā tǎa nī xī'o ñā, dá chī yu'ú yó ñayuu kuá'a yó'o, dá chī ndidaá vá ná kándisa ñā Juan nī sǎ kuu iin profeta.

²⁷ Dá nī kaá rǎ xí'ín Jesús:

—Kó ná'á ta'on ndu ndá yoo nī xī'o choon noo Juan.

Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta nī yu'u o kástō'on xí'ín ndó ndá yoo nī xī'o choon nooí ñā kéei ndidaá ñā yó'o.

Yó'o dǎna'a Jesús sǎ'á uu de'e

²⁸ 'Ta viti nata'í iní ndo ñā ko'ín ka'ín xí'ín ndó. Nī sǎ io iin tǎa, ta nī sǎ ndei uu de'e ra. Iin kuu, dá

n̄i natuu yati ra noó de'e ra, ta kúú noó, dá n̄i kaa ra xí'ín xi: “De'e ló'o, viti kían kua'an yo'ó kechóon noo uva yu'u.” ²⁹ Dá n̄i kaa xi: “O kó'on ta'oin.” Tído n̄i ndi'i, dá n̄i nandikó iní xi. Dá n̄i kee xi kua'an xi kechóon xi. ³⁰ Dá n̄i natuu yati taá ñóó noo nákaa iin ka de'e ra, dá n̄i sa'anda ra choon noo xí ña ná ko'on xi kechóon xi. Dá n̄i kaa xi xí'ín rá: “Joon, vití'ón dá ko'in, tatá”, kaá xi. Tído kó ní sa'an ta'on xi. ³¹ Ta, ¿ndi ndáa takuáchí yó'o n̄i kee ña kóni tatá xi, ká'an ndo'ó?

Dá n̄i kaa rá:

—Ta kúú de'e kúú noó ñóó.

Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Miian ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ta kí'in ya'i sa'a ñó'o, xí'ín na ñá'a díkó mií, noón kúú na ió cháá ka tandee iní ndu'u tixi ndá'a Ndios o duú ndo'ó. ³² Dá ch̄i n̄i kii Juan noo ndo'ó n̄i daná'a na iin ích̄i ndaa, tído kó ní kándisa ta'on ñaá ndó. Tído ta kí'in ya'i sa'a ñó'o xí'ín na ñá'a díkó mií n̄i kándisa ñaá ná. Ta va'ará n̄i xini ndo n̄i kuu dión, tído kó ní nándikó ta'on iní ndo sa'á kuachi ndo, ta kó ní sa'an ta'on ndó kándisa ndó ña n̄i ka'an na.

Dí'a kua'an ña n̄i nakani Jesús sa'á ta kini kéchóon noo iin ta n̄i xiti uva

³³ Kueídó'o va'a ndó, ná ko'in dákí'in tá'an tukui dao ña'a xí'ín to'on dána'i noo ndo. N̄i sa io iin taá, ta n̄i dandee ra yitó uva noño'o rá. Ta n̄i ch̄ikáa ra korraan. Dá n̄i kavá'a ra noo ko'óni ndutá uva ñóó. Ta n̄i kavá'a ra iin ve'e díkó noo kanóo ra kandaa uva ñóó. Dá n̄i díkó ndodó raan noo dao ka taá kéchóon. Dá n̄i kee ra kua'an xiká rá. ³⁴ Dá tá n̄i xinkoo tiempo ña ta'anda uva ñóó, dá n̄i sa'anda ra choon noo dao mozo ra ña ná ko'on ra noo ndéi ta

kéchóon ñóó natiin ra uva, kirí kánian nì'ì rá. ³⁵ Tído tá nì saa mozo ñóó, dá nì ndakuei ta kéchóon noo uva ñóó nì kani ra iin ra, ta nì sa'ání rá iin ka rá, ta iin ka rá nì chiyúú rá. ³⁶ Dá nì tanda'á ta kúú sato'o uva ñóó kua'a cháá ka mozo rá kua'an rá o duú táto'on kúú ta nì tanda'á rá ta'ándá mií noo ñóó. Kúú nì kendava'a tuku taa kéchóon ñóó xí'ín rá táto'on kì'o nì kee ra xí'ín ta nì sa'an mií noo ñóó. ³⁷ Tá nì ndí'i, dá nì chikaa ini taa kúú sato'o uva ñóó tanda'á rá de'e ra ko'on xì, chì di'a nì ka'án rá: “Ndá ndi kuu koo va ñaño'ó rá noo xí.” ³⁸ Dá nì kee xi kua'an xì. Tído, tá nì xini ñaá taa ñóó, dá nì kasá'á rá ndátó'ón kue'é rá: “Ta káa kúú rá natiin ndidaá kúú ñó'o yó'o noo tatá xì. Kó'o ka'ání yó xí, dá ná kandoo ñó'o yó'o noo yó”, kaá rá. ³⁹ Kúú nì tiin ñaá rá, ta nì taó ñaá rá satá korrá noo káa yitó uva ñóó. Ta kúú ñóó nì sa'ání ñaá rá. ⁴⁰ Ta, ¿ndí kían kee taa kúú sato'o uva ñóó xí'ín taa kéchóon ñóó viti, ká'án ndó? —kaá na.

⁴¹ Dá nì kaa rá xí'ín ná:

—Kasaa rá, ta dánaá ndí'i ra taa kini ñóó, ta ni o kú'u ini rá sa'a rá. Dá ñí'í ndodó rá ñó'o rá noo dao ka ta kéchóon, tá'an rá miían ndaa nakì'o uva kánian nì'ì sato'o uva ñóó.

⁴² Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á kó óon ta'on ka'i ndó tuti iì Ndios? Chì di'a kaáan:

Tá'an yuu nì kaño'ó taa káva'a ve'e,

ñóó di'a va nì kasandaá kakuu yuu titó.

Dión nì kee sato'o yó Ndios xí'ín yuu yó'o,

sa'á ñóó iin ña'a ndato nda'o kían noo yó, kaáan.

⁴³ Sa'á ñóó ká'ín xí'ín ndó ña ko'on Ndios ñí'tá ná ña manì nì xì'o na noo ndo ña kaño'o ndó tixi ndá'a ná, ta ko'on na nakì'o naan noo dao ka ñayuu, na

mi₁an ndaa ndisa kee ña kóni na. ⁴⁴ Tá ndi ndaa na ná kankao sata yuu yó'o, kuachi ndi'i na. Ta na kankao yuu yó'o sata, noón kúu na tadi ndi'i na keean —kaá Jesús.

⁴⁵ Tá ni seídó'o ta duti sakua'a ñoó xí'in ta fariseo ñoó to'on ni daki'in tá'an Jesús ni ka'an na, kúu ni kandaa ini ra ña ni ka'an na sa'a míi rá. ⁴⁶ Sa'a ñoó ni ka'an rá tiin ñaa rá kadi ra ve'e kaa, tído yu'ú ra ñayuu kuá'a ñoó, chi nákonni na Jesús ña kúu ná iin profeta.

22

Dì'a kua'an ña ni danda'a Jesús sa'a iin ta ni kee iin víko tánda'a

¹ Dá ni nandíó koo Jesús ni daki'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on danda'a na, ta kaá na:

² —Táto'on kí'o ni kee iin rey ni kee ra iin víko ká'ano noo tánda'a de'e ra, kí'o dión kée Ndios dándaki na ñayuu na. ³ Dá ni tánda'a rey ñoó ta kéchóon noo rá kua'an ra kuaka ra ñayuu sa ni kana ra kii noo koo víko ve'e ra. Tído ni iin na ko ní xín ta'on sa. ⁴ Dá ni xi'o ra choon noo dao ka ta kéchóon noo rá, ta ni kaa ra xí'in rá: “Kua'an ndo ka'an ndo xí'in ñayuu ñoó ña sa io nduu va ña'a kasá'an na, chi sa ni sa'ání vái toroj xí'in ndidaá kirí ndi'í ni danda'í. Ta sa ni cho'o vá rí. Ta ka'an ndo xí'in ná ña ná kii na, chi sa ió va víko tánda'a”, kaá ra. Dá ni kee ta kéchóon ñoó kua'an ra. ⁵ Tído ko ní kékuendá ta'on ñayuu ñoó ña ni ka'an ra xí'in ná. Dao na ni kee kua'an kuti, ta dao ka na kua'an naka'an nda'i, ⁶ ta dao ka na ni ndakuei ni kendava'a xí'in ta kéchóon ñoó, ta ni sa'ání ñaa ná. ⁷ Tá ni ni'í tó'on rey ña dión ni kuu,

kúú nì karyíí nda'o ra. Dá nì tanda'á rá soldado ra nì sa'an ra nì sa'ání ndí'i ra ñayuu kinni ñoó, ta nì chí'ño'o ra ñoo na. ⁸ Dá nì kaa ra xí'ín dao ka ta kéchóon noo rá: “Sa ío nduu va víko viti, tído ndidaá kúú na nì kanaí kii, ndá ko káni ta'an vaan kii na, ndani. ⁹ Kua'án ndo noo náki'in tá'an íchi, ta kana ndó ndi ndáa mií vá ñayuu nì xini ndo ná kii na víko tánda'a yó'o”, kaá ra. ¹⁰ Dá nì kee ta kéchóon ñoó kua'an ra ndidaá ní íchi. Dá nì dataká ra ndidaá ñayuu nì náki'in tá'an xí'ín rá, mií ná kúú ná ñayuu kinni, o mií ná kúú ná ñayuu vá'a. Ta dión nì kee ra, dá nì chití ve'e noo ío víko tánda'a ñoó.

¹¹ Dá tá nì ku'u rey ñoó nì sa nde'é rá ndidaá na nì kasáa víko ñoó, kúú nì xini ra nákaa iin ta ko ndíxi dá'on ndí na ñó'o víko tánda'a. ¹² Dá nì kaa rey ñoó xí'ín rá: “Amigo, ¿ndi nì kuu nì ku'u yo'ó yó'o, ta ko ta'ón dá'on ndíxi na ñó'o víko tánda'a ndísón?” kaá ra. Ta kúú tádi óon iin ta ñoó. ¹³ Dá nì kaa rey ñoó xí'ín ta dánduu ña'a noo ío víko ñoó: “Ko'oni ndo sa'á ta yó'o, xí'ín ndá'a rá, ta taó ndo rá satá ve'e noo iin naá, chí ñoó kúú noo nde'i ñayuu xí'ín ndirá noo ná, ta kuchi tá'an no'o na”, kaá ra. ¹⁴ Ta viti, kana'á ndó ña kua'á nda'o ñayuu nì kana Ndios, tído cháá vá ná nì'í ña káki na —kaá Jesús.

Dí'a nì kuu tá nì ka'án dao ta dátúú rá Jesús

¹⁵ Dá nì kee ta fariseo kua'an ra. Dá nì kasá'a rá ndátó'ón kue'é ra ndí kían kee ra, dá dátúú rá Jesús, dá ya'a na noo ká'an na. ¹⁶ Sa'á ñoó nì tanda'á rá dao ka ta xionoo xí'ín mií rá, xí'ín ta kúú kuendá Herodes kua'an ra noo nákaa Jesús. Tá nì saa ra, dá nì kaa ra xí'ín ná:

—Maestro, ná'á vá ndu'u ña kúú ní iin na ndaa, ta dána'a ndaa ní íchi Ndios. Ta kọ yu'ú ní ni iin tó'ón ñayuu, ta kọ né'e ní tándini ndá yoo kúú iin rá iin ñayuu, á mií ná kúú ná na ndáya'i o kọó. ¹⁷ Sa'á ñoó, ¿ndi kaá mií ní? ¿Á va'a ni kée yó chíya'i yó sa'a ñó'o yọ noo rá kúú kuendá César o kọó? —kaá rá.

¹⁸ Tído nì kandaá va ini Jesús ña kátoó rá dátúú ñaá rá. Dá nì kaa na xí'ín rá:

—¡Taa uu noo vá kúú ndó! ¿Ndiva'a ndúkú ndó ña ya'i noo ká'ín? ¹⁹ Tei tóo ndó iin di'ón, tá'an ña chíya'i ndó sa'a ñó'o ndo, dá ná kande'á —kaá na.

Dá nì xí'o tóo ra di'ón kaa ñoó noo ná. ²⁰ Dá nì kaa na xí'ín rá:

—¿Ndá na'ána kían ndá'a noo di'ón yó'o? ¿Ta ndá kuu kían ndá'a nooán yó'o?

²¹ Dá nì kaa rá:

—Na'ána César kían xí'ín kuu rá.

Dá nì kaá Jesús xí'ín rá:

—Naki'o ndó ña kúú ña'a César noo rá, tá dáá, ta naki'o ndó ña kúú ña'a Ndios noo ná.

²² Tá nì seido'o ra ña dión nì ka'an na, kúú nì naá vá iní rá. Dá nì dankoo ñaá rá, dá nì nandio kuéi ra kua'an rá.

Dí'a kua'an ña nì daná'a Jesús ña miigan ndaa nataki na nì xí'í

²³ Ta mií kuu dáá ñoó nì natuu yati ta'ani dao ta saduceo noo Jesús. Ta kọ kándisa ta'on ra ña nataki na nì xí'í. ²⁴ Dá nì kaa rá xí'ín ná:

—Maestro, dí'a kaá iin ley nì taa Moisés: “Tá nì xí'í iin taa, ta ni iin de'e yíí rá kọ ní sá io xí'ín ñadi'í rá, dá kían kánian naki'ín ñaá ñani rá tanda'a rá xí'án, dá koo iin tayíí naki'ín kuu ñani rá.” ²⁵ Ta viti, nì sa ndei usá ñani ñoo yó'o. Ta kúú nì tandá'a

tə kúú noó ñóó. Ta kúú nì xì'i va ra, ta kò tə'ón de'e yíi rə nì sà io xí'án. Sà'á ñóó nì tándá'a ñani rə xí'án.
²⁶ Tído nì xì'i ta'ani tə kúú uu ñóó, ta kò ní sà io tuku de'e yíi rə xí'án. Ta kì'o dión ta'ani nì ndo'o tə kúú onì. Ta kúú ndin usə ñani ñóó nì ndo'o dión xí'ín ñá'a ñóó. ²⁷ Tá nì ndi'i, dá nì xì'i ta'ani mií ñá'a ñóó.
²⁸ Sà'á ñóó, tá ná kasandaá kuú nataki nà nì xì'i, ¿ndi káa iin təa ñóó kakuu yíian, chì ndin usə va ra nì sà kuú yíian?

²⁹ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Kò ná'á ta'on ndó ndí kián ká'an ndo, chì kò kékuendá ta'on ndó ña ká'an tuti ií Ndios, ta kò nákonì ndo choon ká'ano ió noo ndá'a ná. ³⁰ Chì tá ná kasandaá kuú nataki ñayuu nì xì'i, o kóo kə ña tanda'a ná, ta o kí'o kə nà de'e na tanda'a xí, dá chì tátò'on kì'o ndéi ángel induú, ndə kì'o dión vá kandeì na. ³¹ Tído viti ná kò'in kastò'in xí'ín ndó ña miían nataki nà nì xì'i. ¿Á kò óon ta'on ka'i ndó to'on nì ka'an mií Ndios, chì di'a nì kaa nà: ³² “Yu'u kúú Ndios noo Abraham, ta yu'u kúú Ndios noo Isaac, ta yu'u ta'ani kúú Ndios noo Jacob”? Dión nì kaa nà, dá chì kò kúú ta'on na Ndios noó nà nì xì'i, di'a noó nà takí vá kúú ná Ndios, chì ndidaá vá ñayuu ndéi takí noo ná.

³³ Tá nì seídó'o ñayuu ñóó to'on nì daná'a Jesús, kúú nì naá vá iní nà, chì va'a ndə'o nì ka'an nà.

Yó'o nì daná'a Jesús ndi káa choon ndáya'i cháá kə nì sa'anda Ndios keeá

³⁴ Tá nì seídó'o tə fariseo ña nì tuú tə saduceo xí'ín ña dána'a rə nì kee Jesús, dá nì kasá'á rá ndátó'ón tá'an ra. ³⁵ Ta iin tə fariseo ñóó, tá'an rə ná'á va'a choon sa'ándá ley, roón kúú rə nì ndátò'ón Jesús, dá korndodó ñaá rá, ta kaá rə:

³⁶ —Maestro, ¿ndi káa iin choon ndáyá'i cháá ka noo choon ni sa'anda Ndios keeá?

³⁷ Dá ni kaa Jesús:

—“Koní ndo sato'o yo Ndios xí'ín ndino'o ini níó ndo, xí'ín ndino'o ini mií ndó, ta xí'ín ndidaá ñaxintóni ndo.” ³⁸ Ña yó'o kúú choon kúú noo, ña ndáyá'i cháá ka ni sa'anda Ndios keeá. ³⁹ Ta ña kúú uu kían sa kí'ín tá'an xí'ín ña yó'o, chí di'a kaáan: “Ku'u ini ndo sa'á ñayuu xí'ín ndó tát'on kí'o ndó'o ndó xí'ín míí ndó.” ⁴⁰ Ta ndi nduú choon yó'o kúú míí sa'a noo ndidaá ka choon sa'ándá ley, xí'ín ña ni ka'an profeta —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña dána'a Jesús sa'a Cristo, na dákaki ñáá

⁴¹ Ta ndíta tú'u ií vá ta fariseo. Dá ni ndato'ón ñáá Jesús:

⁴² —¿Ndi kaá ndo sa'á na kúú Cristo, na dákaki ñáá? ¿Ndá tein na ve'e kakuu na?

Dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Tein na ve'e rey David.

⁴³ Dá ni kaa na xí'ín rá:

—¿Ndiva'a ni kaa rey David ña Cristo ñoó kúú mií sato'o na, tá dáá? Chí di'a ni kaa na ni kee Espíritu ií Ndios:

⁴⁴ Di'a ni kaa sato'o yo Ndios xí'ín na kúú sato'i:

“Kakoo yo'ó xoo kuá'a yu'u

nda ná kasandaá kuu nataán ndí'ii ta xiní u'u ñáá tixi sa'on.”

⁴⁵ Yó'o ni ka'an mií David ña sato'o na kúú Cristo, sa'á ñoó, ¿ndiva'a ká'an ndo ña kii Cristo tein na ve'e rey David, tá dáá? —kaá Jesús.

46 Ta ni kọ íin ta'on kándéé nandíó né'e noó nì ka'an na, ta ni kọ íin ka ra ní chínaa noo ndato'ón ñáá rá nda kuu dáá ñóó.

23

Dì'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'á ña kini kée ta dána'a ley xí'ín sa'á ña kini kée ta fariseo

1 Dá nì ka'an Jesús xí'ín ñayuu ñóó, ta nì ka'an ta'ani na xí'ín ta xíonoo xí'ín ná, ta kaá na:

2 —Tá'an ta dána'a ley xí'ín ta fariseo nì tiin ra choon ña nakani ra ndi kóni kaa choon sa'ándá ley Moisés. 3 Sa'á ñóó natiin va'a ndó ndidaá ña'a ká'an ra, ta koo ini ndo kueídó'o ndóan, ta kee ndóan. Tído o sa kée ndó tátó'on kị'o kée ra, dá chì va'ará dána'a ra ley, tído kọ kée ta'on ra choon sa'ándáan. 4 Ta kua'a nda'o choon kuáchì sa'ándá ra noó ñayuu, ta chíkodó rá ña vee dokọ ná, tído ni lú'u kọ nátuu ndá'a mií rá chindeé ñáá rá xí'án. 5 Tá kua'an ra kée ra ña va'a, ta ndúkú rá kee ra ña noo ndidaá ñayuu, dá ná koni na ña kée ra. Ta káva'a ná'ano ra noo ñó'o tuti iì Ndios né'e ra xíonoo ra, ta kátoó ra koo nánì ndíkì dá'on karkuei yú'u kotó ra. 6 Ta kátoó ra kandeì ra noo téj kúú noó noo ndéi ta ndáya'i sásá'an ra noo ió víkọ. Ta ini ve'e noo ndítútí na ñoo ra, kátoó ra kandeì ra téj ndíta mií noó. 7 Ta kátoó ra ña ndidaá ñayuu ná ka'an ndisá'án xí'ín rá noo xíonoo ra noo yá'i, ta kátoó ra ña ka'an na xí'ín rá, “Maestro, maestro.”

8 Tído ndo'ó, ná dá'a ni konó ndó chinaní ná ndo'ó maestro, dá chì iin tó'ón vá kúú maestro ndo, ta noón kúú Cristo, ta sava'a ñani oon va kúú ndidaá ndó. 9 Ta o sa ká'an ndo tatá xí'ín ni iin ñayuu, chì iin tó'ón dínì vá kúú tatá ndo, ta noón

kúú nà ió nda induú. ¹⁰ Ta ná dá'a ni konó ndó ka'an nà sato'o xí'ín ndó, dá chī iin tó'ón dinī vá kúú sato'o ndó, ta noón kúú Cristo. ¹¹ Ta nà kúú noó noo ndó, noón kúú nà kánian koni kuáchí di'a noo ndó. ¹² Dá chī nà chindaya'i mií, noón di'a kúú nà kandoo nóo. Ta nà kénóo mií, noón di'a kúú nà kandaya'i kee Ndios.

¹³ 'Tído, jnda'í kúú ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'ín ndo'ó, ta fariseo! jNdo'ó kúú taa uu noo! Dá chī sadí ndó noó ñayuu ndu'u na tixi ndá'a Ndios, ta ni kó ndúkú mii ndó ña ndu'u ndó, di'a kétéin ndó noó nà kóni ndu'u tixi ndá'a ná. ¹⁴ jNda'í kúú ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'ín ndo'ó, ta fariseo! jNdo'ó kúú taa uu noo! Dá chī koku'u ndó ve'e nà kuáan kí'ín kuí'íná ndó ña né'e va'a na. Ta sa'á ña kóni ndó ña chindaya'i ñayuu ndo'ó, sa'á ñoó na'á nda'o xíka ta'i ndó. Ta sa'á ña kée ndó dión, sa'á ñoó ndo'o naní cháá ka nío ndó. ¹⁵ jNda'í kúú ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'ín ndo'ó, ta fariseo! jNdo'ó kúú taa uu noo! Dá chī kua'an ndó iin ka xoo taño'o, ta xionoo ndó iin ní kúú xián, dá kandeé ndó kandísa iin ñayuu to'on kī'o kándísa mií ndó. Tá nī kandeé ndó xí'ín ná, dá ndée ñaá ndó uu cháá ka ví ndée de'e indayá o duú mií ndó.

¹⁶ jNda'í kúú ví ndó, chī tīn ndaa ndó ñayuu va'ará kó túu noo ndó! Chī kaá ndó ña tá ná nachina'á ná ve'e ño'o ká'ano yó, dá kían kó xínño'ó ná kee na noó nī ka'an nà. Tído tá ná nachina'á ná oro ño'o ve'e ño'o, dá kían kánian dáxinkoo na noó nī ka'an nà, kaá ndo'ó. ¹⁷ jTa xixi, ta kó túu noo kúú ndó! ¿Á kó ná'á ta'on ndó ña ndaya'i cháá ka ve'e ño'o ñoó o duú oro ño'o inian, dá chī mií ve'e ño'o kédaá xí'ín oro, sa'á ñoó kían ña ii? ¹⁸ Ta kaá ta'ani ndó ña tá ná nachina'á ná noo

náa noo dókọ ná ña'a noo Ndios, dá kían kọ xínñó'ó ná kee na noo ni ka'an na. Tído tá ná náchina'á ná ña ni dokọ ná, dá kían kánian dákinkoo na noo ni ka'an na, kaá ndo. ¹⁹ ¡Ta xixi, ta kọ túu noo kúú ndó! ¿Á kọ ná'á ta'on ndó ña ndáya'i cháá ka noo náa ñoó o dúú ña'a ni dokọ ná, dá chị noo náa kían kédaá xí'ín ña ni dokọ ná, sa'á ñoó kían ña ii? ²⁰ Dá chị na náchina'á noo náa, noón kúú na náchina'á mián xí'ín ndidaa ña'a ni dokọ ná kándodó noón. ²¹ Ta dión ní, na náchina'á ve'e ño'o, náchina'á ná mián, ta nda Ndios náchina'á ná, chị mií ná kúú na ió ñoó. ²² Ta na náchina'á induú, noón kúú na náchina'á noo téi noo ió Ndios dándáki na, ta náchina'á ta'ani na na ió noo téi ñoó.

²³ ¡Nda'í kúú ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'ín ndo'ó, ta fariseo! ¡Ndo'ó kúú taa uu noo! Chị xí'o ndó noo Ndios uxị ndu'ú mìnno noo iin iin ciento ndu'ú ña kána noñó'o ndo, ta dión ta'ani kée ndó xí'ín yukụ anís xí'ín yukụ comino viti, tído dánkoo xoo ndó ña kee ndó choon ndáya'i cháá ka sa'ándá ley, dá chị kọ kée ndó ña ndaa, ta kọ kú'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu, ta kọ kándéé ini ndo Ndios. Ña yó'o kían kánian kee ndó, tído ná dá'a ni dánkoo xoo ndó ña dokọ ndo ña'a noo Ndios. ²⁴ ¡Ta ndáka ñayuu kúú ndó, tído kọ túu ta'on noo ndo! Chị ndí'i ini ndo dákixi ndó takuúí, dá ná o yá'a tikaon ini ra, tído ni kuendá kọ xí'o ndó kokó ndó camello nákaa ini takuúí xí'i ndó.

²⁵ ¡Nda'í kúú ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'ín ndo'ó, ta fariseo! ¡Ndo'ó kúú taa uu noo! Chị nákata ndó sava'a sata óon va vaso, xí'ín sata ko'o, tído kándoo yakó vá inian. Dión ta'ani kée ndó xí'ín mií ndó, dá chị kúú ndó ñayuu ku'íná, xí'ín ñayuu maña.

²⁶ ¡Ndo'ó kúú ta fariseo kọ túu noo! Dinñó'ó ka

nduvii ndó ini vaso xí'ín ini ko'ò, dá kían kandoo vii ta'ani sataán.

²⁷ 'jNda'í kúu ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'ín ndo'ó, ta fariseo xaan! jNdo'ó kúu taa uu noo! Chì kúu ndó tátò'on náò ndji, ña luu ni ñake'i kuxí. Luu ná'a sataán, tído ndino'o lásá ndji xí'ín koño tei'í ñó'o inian. ²⁸ Dión ta'ani ndó'o ndo'ó, dá chì miían ndaa kée ndó mií ndó ña kúu ndó ñayuu ndaa noó ñayuu, tído kómí ndó iin níò tò'ón, iin níò katoó kee ña kini.

²⁹ 'jNda'í kúu ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'ín ndo'ó, ta fariseo xaan! jNdo'ó kúu taa uu noo! Chì káva'a ndó náò saá kaño'o lásá profeta ni sa ndei sa na'á, ta ndúvii ndó noo ñó'o lásá na ni sa kuu ta ndaa, ³⁰ ta kaá ndo ká'an ndo: “Tá ni sa ndei yó tiempo ni sa ndei na yatá ve'e yó, o kí'ín tá'an ta'on yó xí'ín ná katí yó ni na ni sa kuu profeta, ní kúu”, kaá ndo.

³¹ Ta sa'á ña kaá ndo dión, mií vá ndó xí'o kuendá sa'a mií ndó ña kúu ndó de'e na ni sa'ání profeta.

³² Sa'á ñoó ndo'ó kúu ra dáxinkoo choon ni kee na yatá ve'e ndó xí'ín profeta.

³³ jKoo vá kúu ndo'ó, na ndéi tiempo viti, chì de'e rí kúu ndó! ¿Ndi koo kaki ndó, dá o kó'on ndo ndo'o níò ndo indayá, ká'an ndó?

³⁴ 'Viti, dá ko'in tanda'í dao ka profeta, xí'ín ta ndichí, xí'ín ta dána'a noo ndo. Tído ndakuei ndó ka'ání ndó dao na, ta dao ka na chirkuei ndó ndika cruz, ta dao ka na kani ndó ini ve'e noo ndítútí ndó. Ta ñoo yó'o, ñoo káa karkuei ñaá ndó kanoo ndó kendava'a ndó xí'ín ná. ³⁵ Dión, dá kandio ndó sa'á ni ndidaa na ni sa ndita ndaa xí'ín Ndios, na ni sa'ání na ve'e ndó, nda Abel, xí'ín ndidaa ka taa ndaa ni sa ndei nda tiempo ni sa io Zacarías, de'e Berequías. Taa yó'o kúu ra ni sa'ání na ve'e ndó

yé'é ño'o noo kúú noo náa noo dóko ta duti ña'a noo Ndios. ³⁶ Ta ná ka'an ndaai xí'ín ndó ña ndidaá ñayuu ndéi tiempo viti ndo'o níó ná sa'a ndidaá ña kini yó'o.

Di'a ni kuu tá ni ndei'i Jesús sa'a ñoo Jerusalén

³⁷ ¡Na ñoo Jerusalén, na ñoo Jerusalén, ndo'ó kúú na sa'ání profeta, ta chíyúú ndó na tánda'a Ndios vei kasto'on xí'ín ndó! ¡Ndidaá ví ta'ándá ni ka'an yu'u ña kían nditútíí ndo'ó tát'o'on k'i'o kée iin tĩñoó ndítútí rí de'e kuálí rí nátaán va'a rí tii ndixi rí! Tído ko ní xíin ta'on ndo'ó. ³⁸ Sa'a ñoo kandoo íi ve'e ndó viti, ³⁹ dá chĩ ká'ín xí'ín ndó ña o koní ka ndo'ó yu'u nda rá ná kasandaá kuu kaa ndo, “Na ká'ano kúú na vei xí'ín choon Ndios, na kúú sato'o yo” —kaá Jesús.

24

Kásto'on Jesús ndí kían koo, dá naá ve'e ño'o ká'ano

¹ Dá ni keta Jesús yé'é ño'o ká'ano ñoo kua'an na. Dá ni natuu yati taa xionoo xí'ín ná. Dá ni daná'a ndá'a rá ve'e ño'o ká'ano, ña ñóchí nda'o ndaa yuu ni kava'an. ² Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á ñóchí nda'o kaa ve'e ño'o ká'ano kaa, xini ndo? Mii'an ndaá ná ka'ín xí'ín ndó ña ni iin tó'ón yuu kaa o kándoo kandodó tá'an, chĩ koon ndi'i vaan —kaá na.

Kásto'on Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná ndí kían koo, dá naá ñayuu yó'o

³ Dá ni sa koo Jesús dini yúku naní Olivos. Dá ni natuu yati ta xionoo xí'ín ná. Dá ni ndato'ón xoo ñaá rá, ta kaá rá:

—Kasto'on ní xí'ín ndu'u, ¿ndá oon koo dión, ta ndí kían koo tá nandió koo tuku ní kii ní ñayúú yó'o? Ta, ¿ndí kían koo tá sà kua'an kasandaá kuu noo ndí'i?

⁴ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Kandaa ndo mií ndó, dá ná o dándá'í ñáá nì iin tó'ón ñayuu, ⁵ dá chí kuá'á nda'o taa kasaa, ta kechóon ra kuu yú'u, ta kaa rá: “Yu'u kúú Cristo, na dákaki ñáá”, ta kandeé rá dándá'í rá kuá'á nda'o ñayuu. ⁶ Tá nì kandaa ini ndo ña sa'ání tá'an iin ñoo xí'ín iin ka ñoo, ta nì nì'í tó'on ndó ña naá tá'an dao ka ñoo ñó'o xíká, tído ná dá'a nì yu'u'ú ndo, dá chí kì'o dión káni vaan koo, tído kò ñá'a ta'on kasandaá kuu noo ndí'i.

⁷ Chí ndakuei dao nación naá tá'an xí'ín dao ka nación, ta naá tá'an ta né'e choon ndéi iin rá iin ñoo ná'ano. Ta yó'o rá yó'o va kasá'á koo tama, ta yó'o rá yó'o ta'ani kasá'á nì'í nda'o taan. ⁸ Tá nì kasá'á kúu dión, dá kían kana'á ndó ña sà nì kasá'á vǎ tandó'ó ndo'o ñayuu ndéi ñayúú yó'o.

⁹ Ta nakì'o na ndo'ó noo ndá'a ta né'e choon, dá kendava'a ra xí'ín ndó, ta ka'ání rá ndo'ó. Ta koni u'u ndidaá ñayuu ndo'ó sà'á ña kúú ndó kuendá yu'u. ¹⁰ Ta kuá'á nda'o ñayuu dánkoo ña kándísa na yu'u tiempo daá ñóó, ta kasá'á ná dǐkó tá'an na noo ta né'e choon, ta koni u'u tá'an mií ná. ¹¹ Ta kuá'á nda'o profeta to'ón ndakuei, ta kandeé rá dándá'í rá kuá'á nda'o ñayuu. ¹² Ta sà'á ña nì ndukini cháá ka ñayuu, sà'á ñoó o kú'u ka ini sátá'an na sa'a ná, ta o kóni ka na Ndios. ¹³ Tído ndidaá na nì xì'o ndéé iní nì sà ndita ndaa xí'ín nda noo ndí'i kuíi, noón kúú na nì'í ña káki na. ¹⁴ Ta miían dána'a na kúú ñayuuí to'ón va'a ña ká'an sa'a ndí koo ndu'u

ñayuu tixi ndá'a Ndios iin ní kúú ñayuú yó'o, dá kían kueídó'o ñayuu ndéi ndidaá tá'an ñoo sa'a ñá, nda daá ví, dá kasandaá kuu noo ndí'i.

15 'Tá nì xini ndo ña ió ña kini, ña dáyako noo kúú noo ìi ini ve'e ño'o ká'ano yo, tá'an ña nì ka'an profeta Daniel sa'a —ndo'ó, na ká'i to'on yó'o, nata'í iní ndo sa'an, dá kandaá ini ndo—, 16 dá kían ndidaá na ndéi chí Judea ná kuino kí ná ko'on na dinì yúku. 17 Ta na kándodó dinì vé'e kuu dáá ñóó, kó kánian ndu'u na ve'e na naki'in na ña'a na kane'e na ko'on na. 18 Dá ri na ñó'o yúku, kó kánian nandió kuéi na no'o na naki'in na kotó na. 19 Tído nda'í kúu ví na ñá'a ñó'o de'e. Ta nda'í kúu ta'ani ví na ndéi taleé chí chí kuu dáá ñóó. 20 Kaka ndo ña manì noo Ndios, dá ná dá'a ni ndo'o ndó dión tein yoo víxi, ni tein kuu nani'ì ndée yo.

21 'Chì kuu dáá ñóó kakuu iin kuu noo ndo'o naní nío ñayuu. Chì nda nì kasá'a vá sa'a ñayuú, ta nda vitì kó óon ndo'o ñayuu táto'on kì'o ndo'o na tein kuu dáá ñóó. Ta nì iin kuu o kóo ka dión. 22 Tído tá kó ní chítuu Ndios tandó'ó vèi koo tein kuu dáá ñóó, dá kían ndi'i va ñayuu ñóó naá. Tído sa'a ña kú'u ini Ndios sa'a ñayuu nì kaxi mií ná, sa'a ñoó chituu na tandó'ó koo tein kuu dáá ñóó.

23 'Sa'a ñoó tá kaa dao ñayuu xí'ín ndó: “Kande'é ndó, yó'o nákaa Cristo, na dákaki ñáá”, o tá kaa na xí'ín ndó “Kande'é ndó, chì káa nákaa na”, ná dá'a ni kandísa ndó. 24 Chì ndakuei dao ta to'on, ta kaa ra ña mií rá kúú Cristo. Ta ndakuei ta'ani profeta to'on. Ta kee ra ña ndato, xí'ín ña ná'ano, ta kì'o dión kee ra, dá kandeé rá dándá'í ra ñayuu, ta kúu nda ñayuu nì kaxi mií Ndios ndukú rá dándá'í ra. 25 Sa nì datí'ai ndo'ó tá kó ñá'a koo dión. 26 Sa'a

ñoo tá kaa na xí'ín ndó: “Kua'án ndo kande'e ndó, chí nákaa na kúú Cristo noo kúú yukú ichí káa”, ná dá'a ni ko'on ndo. Ta tá kaa na xí'ín ndó: “Ini ve'e káa nákaa na”, ná dá'a ni kandía ndó noo ka'an na. ²⁷ Dá chí tát'on k'i'o xiní ndo sá nduta noo xíno ndindii, ta kasandaá naye'e nda noo ni keta ña, k'i'o dión koo tá nandio koo na ni nduu taa ñayuu yó'o kasaá na. ²⁸ Dá chí ndeí kúú mií vá noo kándu'u ndii, ñoo nditúti tiyokó ñó'o.

Nandio koo ndisa Jesús ñayuu yó'o

²⁹ 'Ta mií hora ni ndi'i ni sa io ndidaá kúú tandó'ó tein kuu dáá ñóó, dá nákuin naá noo ndindii, ta ni yoo ka o tóon. Dá kuei tiñoó ñó'o ndá induú káa, ta kidi ni'ini ndidaá ña'á ná'ano ñó'o induú. ³⁰ Dá koo ña ndato chí induú, ña ná'á ña sa vei na ni nduu taa ñayuu yó'o. Ta nda'í nda'o kuaki ñayuu ndeí iin rá iin ñoo ñó'o ñayuu yó'o, chí koni na ña vei na ni nduu taa ñayuu yó'o tein viko, ta ndato naye'e ndaa noo kii na xí'ín ndidaá choon kómí ná. ³¹ Ta ka'anda na choon noo ángel vei xí'ín ná xí'ín tachí trompeta, dá ko'on na nditúti ná ndidaá kúú ñayuu ni kaxi mií ná ndeí ndin komi xoo tachí, dá náta'an na ndidaá tá'an xoo nditúti ñaá ná.

³² Kane'e ndó kuendá tát'on k'i'o kée taño'ó. Tá ni nduyúta noo ra, ta vei nóma yúta kuálí ra, kúú sa ná'á vá yó ña sa ni kuyati yoo koon dai. ³³ Ta dión ta'ani, tá ni xiní ndo kúú ndidaá tandó'ó yó'o, dá kían kana'á ndó ña sa ni kuyati kuu nandio kooi kasaá.

³⁴ Mían ndaa kuiti ká'in xí'ín ndó ña o kuú ta'on ñayuu ndeí tiempo daá nda ná koo ndidaá ña yó'o.

35 Induú káa xí'ín noño'o yó'o naá váán, tído to'on ká'in, o yá'a ta'an vaan.

36 'Tído kō íin ta'on ná'á ndá kuu kakian o ndá hora kooan, ta ni ángel ndéi induú kō ná'á. Sava'a iin tó'ón diní mii vá tatá Ndios kúu na ná'á.

37 'Ta tát'o'on kī'o nī sá kee ñayuu tiempo Noé, kī'o dión ta'ani kee na kuu nandió koo tuku na nī nduu taa ñayuu yó'o kasaa na. 38 Dá chí tá kō ñá'a kasá'á koon daí déen, ndéi ñayuu sásá'an na, ta ndéi na xí'i na, ta ndéi na tánda'a ná, ta ndéi na dárnda'a ná de'e na nda rá nī kasandaá kuu nī ndu'u Noé ini barco. 39 Ta kō ní xī'o ta'on ñayuu ñóó kuendá nda nī kasá'á daí déen koon ra. Ta kúu ni xí'i ndi'i va na nī kee rá. Ta dión ta'ani koo tá ná nandió koo tuku na nī nduu taa ñayuu yó'o kasaa na.

40 'Tein kuu dáá ñóó kaño'o uu taa kechóon ra yúku. Iin ra naki'in Ndios kane'e na ko'on na, ta iin ka rá kandoo. 41 Ta tein kuu dáá ñóó ta'ani kaño'o uu na ñá'a ndiko na. Iin na naki'in Ndios kane'e na ko'on na, ta iin ka na kandoo. 42 Sa'á ñóó kaño'o ini ndo, chí kō ná'á ta'on ndó ndá oon nandió koo tuku sato'o ndo kasaa na.

43 'Ta kana'á ndó ña tá ná kandaá ini sato'o ve'e ndá hora kasaa tá kuí'íná ve'e ra, dá kían kandeí nduu rá kandaá raán, ta o kónó ta'on ra ku'u tá kuí'íná kī'in kuí'íná rá ña'a ñó'o ve'e ra. 44 Sa'á ñóó kandeí nduu ta'ani mii ndó, chí mii hora kō ndáti va ndó, dá nandió koo na nī nduu taa ñayuu yó'o kasaa na.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin tá kéchóon va'a xí'ín iin tá kō kéchóon va'a

45 '¿Ndá yoo kúu iin tá kéchóon ndaa, iin taa ndísá'ano, ká'án ndó? Roón kúu rá chikani na kúu

sato'o ra ka'anda ra choon noo dao ka ta kéchóon ve'e na, dá ki'o ra ña'a kasá'an dao ka ta kéchóon ñoó. ⁴⁶ Ndiká'an ví ta kéchóon ñoó tá ná ndusaa sato'o ra natiin ñaá ná kée ra choon ni ta'anda noo rá. ⁴⁷ Miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña ki'o sato'o ra choon ká'ano cháa ka noo rá ña dándáki ra ndidaá ña va'a ió noo ná. ⁴⁸ Tído tá ná kakuu ra iin ta kéchóon kini, dá kían nakani ini ra ña yó'o: “Kueé vá ndusaa sato'i”, ⁴⁹ ta kasá'á rá kani ra ta kéchóon dáó xí'in rá, ta kasá'á rá kasá'an ra, ta kasá'á rá ko'o ra xí'in ta xí'i, ⁵⁰ ta kúú ndusaa sato'o ta kéchóon ñoó mií kuu kó ndáti ra, ta mií hora kó ná'á rá. ⁵¹ Ta kúú dándó'o naní na nío rá, ta chikaa ñaá ná noo ñó'o ñayuu uu noo, ta ñoó kuaki ra xí'in ndirá noo rá, ta ñoó kuchi tá'an no'o ra.

25

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a uxí tadi'í tákí

¹ 'Tátō'on ni ndo'o uxí takuáchí di'í tákí, ki'o dión koo tá kasaa Ndios dándáki na ñayuu na. Iin rá iin takuáchí di'í ñoó ni ki'in candil xí, dá ni kee xi kua'an xi natiin xi ta kúú tonō. ² Ta o'on takuáchí di'í ñoó kúú ta kaon ini, ta o'on ka xi ñoó kúú takuáchí di'í oon nda'o ini. ³ Takuáchí di'í oon ini ñoó ni ki'in xi candil xí né'e xi kua'an xi, tído kó ní ki'in xi cháa ka sití kane'e xi ko'on xi. ⁴ Tído takuáchí di'í kaon ini ñoó ni ketí'a xi ni dakútí xí tindo'o xí xí'in sití né'e xi kua'an xi xí'in candil xí. ⁵ Ta sa'á ña ni kuee tonō ñoó, sa'á ñoó ni kasáa ña ma'ánó noo xí, ta kúú ni naá ini xi ni kidí xi. ⁶ Ta ni kudao ñoó, dá ni kayu'ú iin taa: “Sa vei va tonō. Ndakuei ndó natiin ndó ra.” ⁷ Dá ni ndakuei ndidaá takuáchí di'í tákí ñoó, dá ni kenduu xi candil xí. ⁸ Dá ni kaa takuáchí di'í oon

ini ñoó xí'ín ra kaon ini: “Tei ndó cháá sití nani'i ndú, dá chī sa kua'an nda'o ñó'o candil ndu'u”, kaá xī. ⁹ Dá nī kaa takuáchí di'í kaon ini ñoó: “Oon nī ví o keta ta'on sití ndu tá ná kechóon ndi'i yó ra. Sa'á ñóó va'a kaan kua'án ndo kuiin ndó ra noó na díkó rá kechóon ndó”, kaá xī. ¹⁰ Tído xían nani kua'an takuáchí di'í oon ini ñoó kuiin xī sití, kúu nī kasáa vá tonó ñoó. Dá nī ku'u takuáchí di'í ndéi nduu ñoó xí'ín tonó ini ve'e noo ió víko. Dá nī sadi na yé'é. ¹¹ Nī ndi'i, dá nī ndisáa dao ka takuáchí di'í ñoó, dá kaá xī: “Tatá, tatá, konó ní yé'é ná ku'u ndu víko.” ¹² Dá nī kaa tonó ñoó xí'ín xī: “Miian ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ko ná'a ta'on yu'u ndá yoo kúu ndo'ó”, nī kaa rá. ¹³ Sa'á ñoó kaño'o ini ndo, dá chī ko ná'a ta'on ndó ndá kuū o ndá hora nandio ko na nī nduu taa ñayuu yó'o kasaa na —kaa Jesús.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin taa nī xī'o di'ón noo ta kéchóon noo rá

¹⁴ Dá nī kaa ta'ani na:

—Tátó'on kī'o dándáki Ndios ñayuu na kían tátó'on nī kee iin taa nī kana kua'an xíká. Tído tá ko ñá'a ko'on rá, dá nī kana ra taa kéchóon noo rá. Dá nī xī'o ra di'ón noo rá, dá ná naka'án nda'i rá xí'án. ¹⁵ Ta noo iin ra nī xī'o ra o'on di'ón ndáya'i, ta noo iin ka rá nī xī'o ra uuan, ta noo iin ka rá nī xī'o ra iian. Dá chī tátó'on kī'o kaon va ra nī nī'i ráan. Ndi'i, dá nī kee ra kua'an xíká rá. ¹⁶ Dá nī kee taa nī nī'i o'on di'ón ñoó kua'an rá naka'án nda'i ráan. Ta nī kandeé rá nī nanóo o'on ka di'ón sataán. ¹⁷ Ta dión ta'ani nī kee taa nī nī'i uu di'ón ñoó. Nī kandeé rá nī nanóo uu ka di'ón sataán. ¹⁸ Tído ta nī nī'i iin tó'ón di'ón ñoó, roón kúu rá nī sa'an nī kaan iin yái noño'o, ta ñoó nī chikáa de'é rá di'ón sato'o rá.

19 'Tá nì ya'a kuá'á nda'o tiempo, dá nì ndisáa sato'o ta kéchóon ñoó. Dá nì kana ñaá rá, dá nì ndekuendá ra xí'ín iin rá iin ra. 20 Dá nì kasáa dinñó'ó taa nì nì'i o'on dì'ón ñoó. Ta kúú né'e ra o'on ka dì'ón, ta kaá ra: "Tatá, nì xì'o ní o'on dì'ón noó. Ta yó'o ióan xí'ín o'on ka dì'ón nì nì'i sataán", kaá ra. 21 Dá nì kaa sato'o ra xí'ín rá: "Va'a nda'o nì keeón. Yo'ó kúú iin ta kéchóon va'a, iin ra kéchóon ndaa. Iin taa ndaa nì sa kuu yo'ó noo choon ló'o nì xì'oi noo'on, ta viti ko'in kì'oi iin choon ndaya'i cháá ka noo'on. Kua'án ku'u koo dijon xí'ín sato'on viti", kaá ra.

22 'Dá nì kasáa ta'ani taa nì nì'i uu dì'ón ñoó, dá nì kaa ra: "Tatá, uu dì'ón nì xì'o ní noó. Ta yó'o ióan xí'ín uu ka dì'ón nì nì'i sataán", kaá ra. 23 Dá nì kaa sato'o ra: "Va'a nda'o nì keeón. Yo'ó kúú iin ta kéchóon va'a, iin ra kéchóon ndaa. Iin taa ndaa nì sa kuu yo'ó noo choon ló'o nì xì'oi noo'on, ta viti ko'in kì'oi iin choon ndaya'i cháá ka noo'on. Kua'án ku'u koo dijon xí'ín sato'on viti", kaá ra.

24 'Tído tá nì kasáa ta'ani taa nì nì'i iin dì'ón ñoó, dá nì kaa ra: "Tatá, ná'í ña kúú ní iin taa tondó, ta dákée ní noó kọ ní xítí ní, ta dáaká ní ña'a noo kọ ní satá ní nonján. 25 Sa'a ñoó nì yu'í, ta nì sa'in nì chide'íi dì'ón ní tixi ñó'o. Jó'on, yó'o ió ña kúú dì'ón ní", nì kaa ra. 26 Dá nì kaa sato'o ra xí'ín rá: "Yo'ó kúú iin ta kéchóon kini, iin ta kéchóon dúsa. Sa ná'a vá yo'ó ña kúú yu'u ta tondó, ña dákéei noó kọ ní xítí, ta dáaká yu'u ña'a noó kọ ní satá nonján. 27 Sa'a ñoó, ¿ndiva'a kọ ní sá'on chikaan dijon yu'u banco, dá ná koo cháá sataán nani ndusaai?", kaá ra.

28 'Dá nì kaa ra xí'ín dao ka ra: "Kuo ndaa ndo dì'ón né'e taa xaan, ta kì'o ndóan noó ra kómí uxí

dí'ón xaan. ²⁹ Dá chí nà sà íó ñà'a noo, noón kúú nà nì'ì cháá kaan. Ta nà koó ñà'a noo, dí'a dítá ná lú'u ñà kómí ná. ³⁰ Ta chikaa ndo ta ko choon xaan noo ín naá sata vé'e. Káa kúú noo kuaki ra xí'ín ndirá noo ra, ta kuchi tá'an no'o ra."

Dí'a koo tá ná kasaa Jesús keyíko nà sa'a nà ndéi ñayuu yó'o

³¹ Tá ná nandíó koo tuku nà nì nduu taa ñayuu yó'o kasaa nà, ndato naye'e ndaa kii na xí'ín ndi-daá ángel kéchóon noo ná, dá kakoo na noo téi ndato naye'e noo dándáki na, ³² dá nakuíta ñayuu ndéi ndidaá tá'an ñoo noo ná, dá kasá'á ná taó xóo na iin rá iin ñayuu ñoo tátò'on kée taa taó xóo ra léko tein kítì. ³³ Ta ná chikata na kirí kúú léko xoo kuá'a nà, ta xoo íti nà ná chikata na kirí kúú kítì. ³⁴ Dá kaa nà kúú rey ñoo xí'ín nà ndíta xoo kuá'a nà: "Nakíi ndo'ó, nà nì kemáni tatái, chí ndo'ó kúú nà nì nì'ì tá'ì kandeí ndó noo dándáki yu'u, ña kían sà daá íó nduu kandeí ndó nda míi sa'a ñayuu. ³⁵ Dá chí tá nì kuikoi, ta nì xì'o ndó ñà'a nì sasá'in; tá nì ichì iníi, ta nì xì'o ndó takuìi nì xì'ii; tá nì xionoo nda'ávíi, ta nì nakuaka va'a ndó yu'u nì sà ioi ve'e ndó; ³⁶ tá nì sà kaa vichíi, dá nì xì'o ndó dá'on nì sà ndixii; tá nì sà kú'ì nì saa ndó nì xito nì'ini ndó yu'u; tá nì sà káai ve'e kaa, dá nì saa ta'ani ndó nì ka'an nì'ini ndó noo nákaai", kaa rey ñoo. ³⁷ Dá kaa nà kúú ñayuu ndaa ñoo xí'ín ná: "Tatá, ¿ndá oon nì xini ndu míi ní ña kuíko ní, dá nì xì'o ndu ñà'a nì sasá'an ní? Ta, ¿ndá oon nì xini ndu míi ní ña íchì iní ní, dá nì xì'o ndu takuìi nì xì'ì ní? ³⁸ Ta, ¿ndá oon nì xini ndu míi ní ña xionoo nda'í ní, dá nì nakuaka va'a ndu míi ní? Ta, ¿ndá oon nì xini ndu míi ní kaa vichí ní, dá nì xì'o ndu dá'on nì

sa ndixi ní? ³⁹ Ta, ¿ndá oon nī xini ndu ña sa kú'u mií ní o nī sa káa ní ve'e kaa, dá nī saa ndu nī xito ni'ini ndu mií ní?”, kaa na. ⁴⁰ Dá kaá rey ñoo xí'ín ná: “Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña sa'a ña nī kee ndó dión xí'ín na kúú ñani, na kuálí cháá ka yó'o, sa'a ñoo kéei kuendá ña mií yu'u nī kee ndó dión xí'ín.”

⁴¹ Dá kaa na xí'ín na ndíta xoo íti na ñoo: “Kuxoo ndó noó, ndó'o na kúú ñayuu kīni. Kua'án ndo kaño'o ndó tein ñoo ita, ña nī ku'u o ndá'o, noó sa daá ío nduu kaka ña u'u xí'ín ndidaa ña kīni kéchoon noón. ⁴² Dá chī sa kuikoi, ta kō ní xī'o ta'on ndó ña'a kasá'in; nī sa íchī ini, ta kō ní xī'o ta'on ndó takuī ko'i; ⁴³ nī xionoo nda'ávī, ta kō ní nákuaka va'a ndó yu'u, nī sa kaa vichí, ta kō ní xī'o ta'on ndó dá'on kandixi, nī sa kú'i, ta nī sa káa ve'e kaa, ta kō ní saa ta'on ndó koto ni'ini ndó yu'u”, kaa na. ⁴⁴ Dá kaa na ndíta xoo íti na: “Tatá, ¿ndá oon nī xini ndu'u mií ní ña nī kuiko ní, ña nī ichī ini ní, ña nī xionoo nda'í ní, ña sa kaa vichí ní, ña sa kú'u ní, ña sa káa ní ve'e kaa, ta kō ní saa ndu koto ni'ini ndu mií ní?”, kaa na. ⁴⁵ Dá kaa rey ñoo xí'ín ná: “Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña sa'a ña kō ní kée ndó dión xí'ín na kúú ñani, na kuálí cháá ka yó'o, sa'a ñoo kéei kuendá ña nda yu'u kō ní ku'u ini ndo sa'a”, kaa na xí'ín ná. ⁴⁶ Sa'a ñoo ndidaa ñayuu kīni ñoo ko'on ndo'o nío ndidaa tá'an ku'u, ta ndidaa ñayuu ndaa ñoo nī'í ña kataki chíchí ná.

26

Yó'o nī ndatón kue'é ta né'e choon ndi kee ra, dá tiin ra Jesús

¹ Tá nī ndi'i nī ka'an Jesús ndidaa to'on yó'o, dá nī kaa na xí'ín ta xionoo xí'ín ná:

² —Sa ná'á vá ndó ña kámani uu ka kuu, dá koo víko páscoa, dá nakí'o ra na nī nduu taa ñayuu yó'o noo ndá'a ta xiní u'u ñaá, dá chirkaa ñaá rá ndika cruz —kaá na.

³ Daá ñóo nī nataka ndidaá ta duti sakua'a xí'in ta dána'a ley xí'in ta sá'ano ñoo ñóo yé'é ve'e ta duti kúu noo naní Caifás. ⁴ Ta ñóo nī ndatón mañá ra ndi koo kee ra, dá tiin ndakána ra Jesús, dá ka'ání ñaá rá, ⁵ ta kaá ra:

—Ná dá'a nī tiin yó ra tein víko, dá chí ndakuei ñayuu nakuina vaa na kí'in na sa'a rá.

Di'a nī kuu tá nī kuei iin ñá'a ndutá támi sá'an diní Jesús

⁶ Tá nákaa Jesús ñoo Betania noo kúu ve'e Simón, tá'an ra nī sa ndo'o kue'e té'i, ⁷ dá nī kasaa iin ñá'a noo nákaa na ñóo, ta né'án iin tindo'o nī kava'a xí'in yuu díon naní alabastro. Ta nī chitián ñó'o ndutá támi sá'an, ta ndutá ya'i nda'o kúu rá. Ta kúu nī kuei ndi'án ra diní Jesús noo ió na mesa. ⁸ Tá nī xini taa xionoo xí'in ná ña nī kee ñá'a ñóo díon, kúu nī xido nda'o ini ra, dá nī kaa ra:

—¿Ndiva'a nī danaá óon ñá'a kaa ndutá támi sá'an kaa? ⁹ Ta va'a ka ví ní díkó yó ra, chí ndutá ya'i nda'o kúu rá, ta kandoo di'ón ñóo chindeé yó na kúnda'í, ní kúu —kaá ra.

¹⁰ Tído nī kandaá va ini Jesús ña ká'an ra díon, dá nī kaa na xí'in rá:

—¿Ndiva'a dáta'án ndo ñá'a yó'o? Chí ña va'a va kían nī keeán xí'in yu'u. ¹¹ Chí daá ndéi va ñayuu kúnda'í xí'in ndo'ó, tído yu'u, o kóo kuii ta'on yu'u xí'in ndó. ¹² Chí sa'á ña nī dakúchián yu'u xí'in ndutá támi sá'an yó'o, sa'á ñóo nī kenduuan yikí koñoi táto'on kí'o kooi nduxii. ¹³ Míían ndaa ná

ka'in xí'in ndó ña ndeí kúú míí vá noo dána'a na to'on va'a sa'i iin ní kúú ñayúú yó'o, nakani ta'aní na sa'á ña nì kee ñá'a yó'o xí'in yu'u, dá ná kaño'o ini ñayuu sa'á ña nì keeán —kaá Jesús.

Di'a nì kuu, dá nì kandoo Judas ña naki'o ra Jesús noo ndá'a ta duti kúú noo

¹⁴ Dá nì kee Judas Iscariote, tá'an ra nákaa tein ndin uxí uu taa xionoo xí'in Jesús, kua'an ra noo ndeí ta duti sakua'a. ¹⁵ Tá nì saa ra, dá nì kaa ra xí'in rá:

—¿Ndidaa kì'o ní noo yú'u, dá ná naki'oi Jesús noo ndá'a ní? —kaá ra.

Dá nì kandoo ta duti ñoo ña kì'o ra oko uxí dì'ón plata noo rá. ¹⁶ Nda kuu dáá nì kasá'á Judas ndúkú rá ndi kee ra naki'o ra Jesús noo ndá'a rá.

Di'a nì kuu tá nì sadíni Jesús noo ndí'i kuii xí'in ta xionoo xí'in ná

¹⁷ Tá nì kasandaá kuu míí noo, ña kúú víko noo seí na Israel pan, ña ko ní kí'in tá'an xí'in ña dákuita tachían, dá nì natuu yati ta xionoo xí'in Jesús noo ná, dá nì ndato'ón ñaá rá:

—¿Ndeí kóni ní ko'on ndu kenduu ndu ña kadíni yó kuendá pascua?

¹⁸ Dá nì kaa na xí'in rá:

—Kua'an ndo ñoo ká'ano káa. Ta káa naki'in tá'an ndó xí'in iin taa, ta ka'an ndo xí'in rá: “Di'a kaá maestro ndu'u: Sa nì kasandaá vá kuu ndo'o níoi, ta saai ve'e ní kadínii kuendá víko pascua xí'in ta xionoo xí'in”, kaa ndo xí'in rá —kaá Jesús.

¹⁹ Dá nì sa'an taa ñoo nì kee ra choon nì sa'anda Jesús noo rá, ta nì kenduu ra ña kadíni ná kuendá víko pascua.

20 Dá tá nì kuaá kuu dáá ñóó, dá nì saa Jesús ve'e ñóó nì sa koo na mesa xí'ín ndin uxí uu taa xionoo xí'ín ná. 21 Ta tein sásá'an na ñóó, nì kaa ná xí'ín rá:

—Miian ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña iin mií vá ndo'ó ko'on nakí'o ñaa noo ndá'a taa xiní u'u ñaa —kaá na.

22 Ta kúnda'í nda'o nì kuu ini ra sa'á ña nì ka'an na dión. Dá nì kaa iin rá iin ra xí'ín Jesús:

—¿Á yu'u kúúí, tatá?

23 Dá nì kaa Jesús:

—Iin taa dáketa dáó ndá'a xí'ín yu'u ini ko'o, roón kúú ra nakí'o ñaa noo ndá'a taa xiní u'u ñaa.

24 Ta miian ndaa ndo'o na nì nduu taa ñayúú yó'o tát'o'on kí'o ká'an tuti ií Ndios. Tído, jnda'í va taa nakí'o ñaa noo ndá'a tá xiní u'u ñaa! Va'a cháá ka vían ní xio dá'a ní kaki taa ñóó, ní kúu.

25 Dá nì kaa Judas, tá'an ra ko'on nakí'o ñaa:

—¿Á yu'u kúú ra kee dión, maestro?

Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Jaan, tát'o'on nì ka'on, kí'o dión kían —kaá na.

26 Ta tein noo sásá'an na ñóó, dá nì tiin Jesús pan. Dá nì nakí'o na ndivé'e noo Ndios sa'án. Dá nì sa'anda dáó naán, dá nì xí'o naan noó tá xionoo xí'ín ná. Dá nì kaa ná xí'ín rá:

—Keí ndoán, chí ña xaan kúú yikí koñoi.

27 Dá nì tiin na copa. Dá nì nakí'o na ndivé'e noo Ndios sa'a ra, dá nì xí'o na ra noo tá xionoo xí'ín ná. Dá nì kaa ná xí'ín rá:

—Ndidaá ní ndó ko'o lú'u lú'u vino xaan, 28 chí kirá xaan kúú nij yu'u, kirá dáxinkoo ña nì kandoo Ndios kee na xí'ín ñayuu na, chí sa'á ña kuita ra, sa'á ñóó ndoo kuachi kua'á nda'o ñayuu. 29 Ká'ín xí'ín ndó ña o nándió koo kai ko'i ndutá uva yó'o

nda ná kasandaá kuu, dá ko'o saái ndutá uva xí'ín ndó noo ió tatái Ndios dándáki na —kaá na.

Yó'o nì ka'an Jesús ña ndatq Pedro sa'a ná

³⁰ Dá tá nì ndi'i nì keká'ano na Ndios xí'ín iin yaa, dá nì kee na kua'an na dinì yúku naní Olivos. ³¹ Dá nì kaa Jesús xí'ín ta xíonoo xí'ín ná:

—Ndidaá vá ndo'ó dánkoo ndava'a ñaá sakuaá víti, dá chi di'a kaá tuti i Ndios: “Dárkue'e ka'í yu'u ta ndáka léko, ta kúú ndi ndi'i va léko kuita noo ko'on”, kaáan. ³² Tído tá nì ndi'i nì natakii, dá kuió noói noo ndo ko'ín chí Galilea di'a, dá kasandaá ndo.

³³ Dá nì kaa Pedro:

—Va'ará ná dánkoo ndava'a ndidaá ta yó'o mií ní, tído yu'u, o kée ta'on yu'u dión.

³⁴ Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Miían ndaa ná ka'ín xí'ón ña sakuaá víti, tá ko ñá'a ta'on kana chéli, kúú sa oní va ta'ándá ndaton sa'a yú'u.

³⁵ Dá nì kaa Pedro:

—Va'ará ná kánian kuu nduúi xí'ín ní, tído o ndatq ta'oin sa'a ní —kaá ra.

Ta kúú dión nì ka'an ndidaá ka ta xíonoo xí'ín ná ñóó.

Di'a nì kuu tá nì ndató'ón Jesús xí'ín Ndios iin noo naní Getsemaní

³⁶ Dá nì saa Jesús xí'ín ta xíonoo xí'ín ná noo naní Getsemaní. Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Yó'o nì kandeí tóo ndó, dá ná ko'ín lú'u ka chí kaa ka'ín xí'ín Ndios —kaá na.

³⁷ Dá nì kee Jesús ndáka na Pedro xí'ín ndi nduú de'e Zebedeo kua'an na lú'u ka noo. Dá nì kixian

n̄i kunda'í nda'o ini Jesús, ta n̄i kasá'á ndó'o nda'o n̄io ná. ³⁸ Dá n̄i kaa na xí'ín taa kua'an xí'ín ná ñoó:

—Nda'í nda'o kúu ini. S̄a nda'á nd̄ii va kúúí xin̄í. Yó'o ni kandeí tóo ndó, ta kaño'o dáo ini ndo xí'ín yu'ü s̄akuaá víti —kaá na.

³⁹ Dá n̄i kee na kua'an na lú'ü ka chí noo. Dá n̄i s̄a kuin̄ xití ná, ta n̄i xino taan na nda noñó'o. Dá n̄i kasá'á ná ká'an na xí'ín Ndios:

—Tatá mií, tá kuu d̄itá ní ndirá ova, ña k̄ian vei ndo'i, dá k̄ian d̄itá n̄ian. Tído ná dá'a ni kakuuan tát'o'on k̄i'o kóni yu'ü. Ná kakuuan tát'o'on k̄i'o kóni mií ní —kaá na.

⁴⁰ Dá n̄i n̄andió koo na n̄i ndisáa na noo ndéi taa kua'an xí'ín ná ñoó, kúu s̄a k̄id̄i va ra ndéi ra. Dá n̄i kaa na xí'ín Pedro:

—¿Á ko xí'o ndeé ta'on ini ndo kaño'o ini ndo, va'ará iin hora? ⁴¹ Kaño'o ini ndo, ta ka'an ndo xí'ín Ndios, dá ná dá'a ni kexíxi ña kini xí'ín ndó. Ch̄i s̄a ió nduu n̄io ndo kee ndó ña kóni Ndios, tído ña kóni ñ̄i ndo k̄ian ch̄ituu ñaá —kaá na.

⁴² Dá n̄i n̄andió koo tuku na kua'an na. Dá n̄i kasá'á ká'an tuku na xí'ín Ndios:

—Tatá mií, tá o kúu d̄itá ní ndutá ova, ña vei ndo'i, dá k̄ian ná kakuuan tát'o'on k̄i'o kóni mií ní —kaá na.

⁴³ Dá n̄i n̄andió koo tuku na n̄i ndisáa na noo ndéi taa ñoó. Kúu s̄a k̄id̄i tuku va ra ndéi ra, ch̄i sa'án̄i nda'o ñaá ña ma'ánó. ⁴⁴ Dá n̄i n̄andió koo tuku na n̄i sa'an na n̄i ka'an na xí'ín Ndios ta'ándá kúu on̄i, ta n̄i ka'an na xí'ín ná tát'o'on k̄i'o n̄i ka'an na dao ka ta'ándá ñoó.

⁴⁵ Dá n̄i n̄andió koo tuku na n̄i ndisáa na noo ndéi taa kua'an xí'ín ná ñoó, dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—¡Kudi ní ndó viti! ¡Ta nani'i ndée ndo viti! Chì sa nì kasandaá vá hora nakì'o ra na nì nduu taa ñayuú yó'o noo ndá'a taa kómí kuachi. ⁴⁶ ¡Ndakuei kii ndo, ná ko'o! Kande'é ndó, chì sa kúyati taa vèi nakì'o yu'u noo ndá'a ta xiní u'u ñaá —kaá na.

Dì'a nì kuu tá nì tiin ra Jesús ña ko'on na noó ta né'e choon

⁴⁷ Ká'an jí vá Jesús íin na, kúu nì kasáa va Judas, tá'an ra nákaa tein ndin uxì uú taa xionoo xí'ín ná. Ta kua'á nda'o taa vèi xí'ín rá. Dao ra né'e espada, dao ka ra né'e yito. Chì vèi ra xí'ín choon nì sa'anda ta dutì sakua'a, xí'ín ta sá'ano ñoo. ⁴⁸ Sa nì kasto'on va Judas xí'ín taa ñoo ndi kee ra, dá na'a ra ndá yoo kúu Jesús, chì nì kaa ra:

—Taa nì chitóí noo ñoo, roón tiin ndó.

⁴⁹ Ta kúu vití'ón nì natuu yati Judas noo íin Jesús, dá nì kaa ra xí'ín ná:

—Nákaa ní, maestro.

Dá nì chitó rá noo ná. ⁵⁰ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Amigo, ¿ndá choon vasón?

Ta kúu nì natuu yati taa kua'a ñoo nì tiin ñaá rá.

⁵¹ Ta iin taa ío xí'ín Jesús ñoo nì taó rá espada ra. Ta kúu nì chító'on ra do'o iin ta kéchoon noó ta dutì kúu noó. ⁵² Dá nì kaa Jesús:

—Nachikaa va'a espada xaan noó nì sa káaan, dá chì taa tiin espada, xí'ín espada ta'ani kuu ra.

⁵³ ¿Á ko ná'a ta'an voon ña kuu va ka'in xí'ín tatái, dá tanda'a ná uxì uú tu'u ángel kii na chindeé ná yu'u? ⁵⁴ Tído tá ná kee yu'u dión, dá kían, ¿ndi koo, dá xinkoo noo ká'an tuti ií Ndios? Chì ká'an ña kì'o dión kánian ndo'i.

⁵⁵ Dá nì kaa na xí'ín taa kua'a ñoo:

—¿Á tã kuɪ'íná vá kée ndó yu'u kúúí, sa'á ñóó vɛi ndó xí'ín espada xí'ín yító tiin ndó yu'u? Ta ndidaá kuɪ vá nɪ sã káaɪ xí'ín ndó yé'é ño'o sã daná'ɪ noo ndo, ta nɪ kɔ ní tɪin ndó yu'u. ⁵⁶ Tído ndidaá ñã yó'o kúu viti, dá ná xinkoo noo nɪ ka'an profeta noo tuti iɪ Ndios —kaá ra.

Ta kúú ndidaá vá tã xionoo xí'ín ná nɪ dankoo ndava'a ñaa, ta nɪ xino ra kua'an ra.

Dì'a nɪ kuu tá nɪ sã ɪin Jesús noo mií tã dutɪ kúú noó

⁵⁷ Ta tã nɪ tiin Jesús, roón kúú ra ndáka ñaa kua'an ve'e Caifás, ra kúú dutɪ kúú noó, chɪ ñóó nɪ ndítútí tã dana'a ɪey Moisés xí'ín tã sá'ano ñoo. ⁵⁸ Ta Pedro, ndaa xíká xíká tákaa ra kua'an ra. Dá nɪ saã ra nɪ ku'u ra noo kúú yé'é ve'e tã dutɪ kúú noó ñóó. Dá nɪ sã koo ra ió ra tein tã ndaa yé'é ñóó, dá koni ra ndi koo.

⁵⁹ Ta ra dutɪ sakua'a ñóó xí'ín tã sá'ano ñóó xí'ín ndidaá kã tã né'e choon ñoo Jerusalén nɪ ndítútí rá ndéi ra ndúkú rá tã ka'an to'ón sa'a Jesús, dá kuu nakɪ'o ñaa rá noo nda'á tã romano, dá ka'ání ñaa rá. ⁶⁰ Tído kɔ ní nɪ'ɪ ta'on ra iin kuachi ká'ano dakuío ra Jesús, va'ará kua'á nda'o tã nɪ nakuiɪta nɪ ka'an to'ón sa'a ná. Tído tá nɪ ndi'ɪ, dá nɪ ndakuei uu kã tã nɪ ka'an kuachi ra sa'a ná, ⁶¹ ta kaá ra:

—Dì'a ta'ani nɪ kaa tã xaan: “Íó choon noo ndá'í ñã kían nakani ndi'ii ve'e ño'o Ndios, ta tixi kuu óni kandeé yu'u nduva'ɪ ñã” —kaá ra.

⁶² Dá nɪ ndakuɪin ndichi mií tã dutɪ kúú noó ñóó. Dá nɪ kaa ra xí'ín ná:

—¿Ndiva'a kɔ ká'on chindeéon miíon? ¿Á ñã ndaa kían ká'an kuachi tã káa sa'on o koo? —kaá ra xí'ín Jesús.

63 Tído tádi óon va íin Jesús.

Dá nì nandíó kọo tuku ẹ́ duti kúú noó ñóó nì ndato'ón ñaá rá:

—Xí'ín kuu Ndios takí sa'ándáí choon nooón ña kasto'on ndaa xí'ín ndu'u. ¿Á yo'ó kúú Cristo, na dákaki ñaá? ¿Á yo'ó kúú de'e Ndios?

64 Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Táto'on kị'o ká'an ní, kị'o dión kían. Ta ká'an ta'ani yu'u xí'ín ní ña nda kuu víti koni ndo na nì nduu ẹ́a ñayuu yó'o nakoo na xoo kuá'a tatá Ndios, noo ío na dándáki na. Ta koni ta'ani ndó kii na tein vikọ tánee induú —kaá na.

65 Ta kúú nì ndatá ẹ́ duti kúú noó ñóó kotó ra sa'á ña nì xido téi ini rá. Dá nì kaa rá:

—Nì ka'an ndava'a ẹ́a yó'o sa'a Ndios! ¿Ndá choon kuu ka yọ cháá ka ẹ́a ka'an kuachi sa'a rá? Chì vití'ón kúí nì seídó'o va mií ndó ña nì ka'an ndava'a ẹ́a yó'o sa'a Ndios. 66 ¿Ndí kían náta'an ini ndo keeá xí'ín rá?

Dá nì kaa dao ka ẹ́a ñóó:

—Kánian kuu va ra sa'á ña nì ka'an rá dión.

67 Dá nì ẹ́a ndaa dii dao ra noo ná, ta dao ka ra nì kani ñaá xí'ín yíkí, ta dao ka ra nì koon da'anda noo ná, 68 ta kaá ra xí'ín ná:

—Tá miían ndaa kúúón Cristo, dá kían nakoni ini kii ndi ndaa ndu'u nì kani ñaá.

Dì'a nì kuu, dá nì ndata Pedro sa'a Jesús oni ta'ándá

69 Ta ío Pedro sata vé'e noo ndéi dao ka ñayuu ñóó. Dá nì natuu yati iin ñá'a kéchóon ve'e ñóó. Dá nì kaaan xí'ín rá:

—Xíonoo ta'ani yo'ó xí'ín Jesús, ẹ́ kúú kuendá Galilea káa, ¿daá kọó?

⁷⁰ Tído nì ndatá vá Pedro sa'a Jesús noo ndidaá ñayuu ndéi ñoó, ta kaá rá:

—Kò ná'í nda sa'a ká'on.

⁷¹ Dá nì kee ra kua'an rá noo kúú yé'é di'a. Dá nì xini ñáá iin ká ñá'a. Dá nì kaaan xí'ín dao ñayuu ndíta ñoó:

—Taa káa ta'ani kúú kuendá Jesús, tã ñoo Nazaret.

⁷² Ta kúú tuku va nì ndatá rá sa'a Jesús, ta kaá rá:

—Miian ndaa kuiti kò ná'á ta'on yu'u taa ká'an ní sa'a.

⁷³ Ta kúú lú'u ká tóó, dá nì natuu yati dao ká na ndíta ñoó, dá nì kaa na xí'ín rá:

—Miian ndaa kuiti kuendá Jesús kúú yo'ó, dá chí táto'on ká'an tã Galilea, kì'o dión ká'on.

⁷⁴ Dá nì kasá'á ká'an ndava'a ra, ta kaá rá:

—Ná'á Ndios ña kò ná'á ta'on yu'u taa ká'an ní sa'a ñoó.

Ta nì ndi'i nì ka'an rá dión, ta kúú nì kana va chéli. ⁷⁵ Dá ví nì ndisáa ini rá to'on nì ka'an Jesús xí'ín rá, chí di'a nì kaa na: “Tá kò ñá'a kana chéli, ta kúú sa ndatá yo'ó sa'á yu'u onì ta'ándá”, kaá na. Dá nì keta ra satá vé'e, ta kúú nda'í nda'o nì saki ra.

27

Di'a nì kuu tá nì sa'ín Jesús noo tã naní Pilato

¹ Tá nì tuu noo, dá nì ndató'ón kue'é tã duti sakua'a, xí'ín tã sá'ano ñoo ndi koo kee ra, dá nakì'o ra Jesús noo ndá'a tã né'e choon romano, dá ka'ání ñáá rá. ² Dá nì kató ñáá rá ndáka ra nì saá rá nì nakì'o ra noo ndá'a tã né'e choon romano naní Pilato.

Di'a nì kuu tá nì sa'ání Judas mií rá

³ Kúú nì kandaá ini Judas, tá'an ra nì nakì'o Jesús noo nda'á taa xinì u'u ñaá, ña sa nì kandoo ra né'e choon ña ka'ání rá Jesús. Kúú nì nandíó né'e ra oko uxì dì'ón plata noo ta dutì sakua'a xí'ín ta sá'ano, dá chì nì nandikó iní ra sa'á ña nì ya'a ra nì kee ra,
⁴ dá kaá ra:

—Nì kee yu'u iin kuachi, dá chì nì nakì'o yu'u iin taa koó kuachi noo ndo'ó.

Dá nì kaa ta dutì ñoó:

—Ko sa'ání ta'on ndu mií ndú. Kuachi mií vóón kíán.

⁵ Dá nì ko'ono ni'ini ra dì'ón plata ñoó noo kúú yé'é ño'o ñoó. Dá nì keta ra kua'an ra. Ta kúú ñoó nì sa'an ra nì chĩrkaa ra mií rá, dá nì xí'í ra.

⁶ Dá nì ndítútí ta dutì sakua'a ñoó dì'ón ñoó, dá nì kaa ra:

—O kúu ta'on taán yo dì'ón yó'o noo dì'ón dóko ñayuu noo Ndios, dá chì kíán ya'i sa'a nì ndíi.

⁷ Dá tá nì ndi'i nì ndat'ón kueé ra, dá nì xiin ra iin ñó'o noo ta káva'a kidi, dá ná koo noo nduxi na tukú xí'í. ⁸ Sa'á ñoó nda kuu víti naní ñó'o ñoó, no'ño'o nì. ⁹ Díón, dá nì xinkoo to'on ká'an ña nì taa profeta Jeremías: “Nì kí'ín ra oko uxì dì'ón plata, ña nì chiyá'i ra sa'a ná tát'ón nì chĩkaa ini ta ñoo Israel kakuu ya'i na, ¹⁰ ta xí'ín dì'ón ñoó nì xiin ra ñó'o noo taa káva'a kidi. Díón nì kaa sato'o yo Ndios xí'ín yu'u.”

Dì'a nì kuu tá nì sa lìn Jesús noo taa naní Pilato

¹¹ Tá nì sa kuíin Jesús noo Pilato, ra dándáki ñoo ñó'o kuendá Judea ñoó, dá nì ndat'ón ñaá rá:

—¿Á yo'ó kúú rey noo na Israel?

Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta díón kaá mií ní.

¹² Ta va'ará dátaí kuachi ñáá ta duti sakua'a, xí'ín ta sá'ano ñoo, tído ni iin tó'ón to'on kó ní ka'an na.

¹³ Dá nì kaa tuku Pilato xí'ín ná:

—¿Á kó seídó'o ta'an voón ña kì'o dión ví káva'a ra kuachi sa'on? —kaá ra.

¹⁴ Tído ni iin tó'ón to'on kó ní ka'an na. Sa'á ñoo kúu nì naá vá iní Pilato.

Di'a nì kuu, dá nì sa'anda Pilato choon ña ná karkaa Jesús ndika cruz

¹⁵ Ta iin iin tein víkó pascua dáyaá Pilato iin taa nákaa ve'e kaa, tá'an ra kándoo na ñoo Israel sa'a.

¹⁶ Ta daá ñóó nákaa iin taa naní Barrabás ve'e kaa, ta iin ní kúu ká'an na sa'a rá ña kúu rá iin ta kini.

¹⁷ Ta sa'á ña nì nataka kuá'a ñayuu noo Pilato, sa'á ñoo nì ndato'ón ñáá rá:

—¿Ndá yoo dáyaá yu'u, kóni ndo? ¿Á Barrabás dáyaá, o Jesús, tá'an ra chinaní ndó kúu Cristo?

¹⁸ Dión nì kaa Pilato, chì nì kandaá ini ra ña sa'á ña u'u iní vá ta duti ñoo, sa'á ñoo nì nakì'o ra Jesús noo ndá'a rá.

¹⁹ Ta nda noo ió ra sa'ándá ra choon ñoo, nì tanda'a ñadi'í ra choon nì saaan noo rá, ta kaáan: “Ná dá'a nì kendava'ón xí'ín taa xaan, chì taa ndaa kúu rá. Dá chì nda'í nda'o nì saní sa'a rá nì tuu noo kuu víti.”

²⁰ Tído nì kasá'a ta duti sakua'a xí'ín ta sá'ano ñoo dáka'an kue'e ra ñayuu kuá'a ñoo ña ná kaka na ña dáyaá ra Barrabás, ta ná ka'ání rá Jesús. ²¹ Dá nì nandíó koo tuku Pilato nì ndato'ón rá ñayuu ñoo:

—¿Ndi káa iin taa yó'o dáyaá, kóni ndo?

Dá nì kaa ñayuu kuá'a ñoo:

—Dáyaá ní Barrabás xaan.

²² Dá nì kaa Pilato xí'ín ná:

—¿Ndí kían kóni ndo keei xí'ín Jesús yó'o, tá'an ra kaá ndo kúú Cristo, tá dáá?

Dá nì kaa ñayuu kuá'a ñoó:

—Chirkaa ní ra ndika cruz.

²³ Dá nì kaa Pilato xí'ín ná:

—Ta, ¿ndí kían kini nì ya'a taa yó'o nì kee ra?

Tído kúú nì'i cháá ka ví nì kasá'á káyu'ú ñayuu kuá'a ñoó:

—¡Chirkaa ní ra ndika cruz!

²⁴ Kúú nì kandaá ini Pilato ña ko kándeé ka ra ka'an ra xí'ín ñayuu kuá'a ñoó, chí dī'a nì nakuína vaá cháá ka ví ná. Sa'á ñoó nì kī'in ra cháá takuí, ta nì nakata ra ndá'a rá noo ndidaá na ñoo Israel ñoó, dá nì kaa ra xí'ín ná:

—O kándio kuachi ta'on yu'u sa'á nì taa yó'o, chí kúú rá iin taa ndaa. Mii vá ndó kúú na ná kandido kuachi sa'a rá.

²⁵ Dá nì kaa ndidaá na ñoo ñoó:

—Ndu'u ná kandido kuachi sa'á nì rá, ta nda de'e ndu ná kandido kuachi sa'a ra.

²⁶ Dá nì dayáa Pilato Barrabás. Dá tá nì ndi'i nì kani soldado Jesús xí'ín chirrión, dá nì nakí'o ñaá Pilato noo ndá'a rá, dá ná ko'on ra chirkaa ñaá rá ndika cruz.

²⁷ Dá nì nakí'in ñaá soldado kuendá Pilato ndáka ra kua'an ra nda maá ini ve'e chóon ta romano. Dá nì nadataká ra ndidaá ka soldado kúú kuendá ra, dá nì kaq noo ra Jesús noo íin na ñoó. ²⁸ Dá nì taó rá dá'on ná. Dá nì dakuí'ino ñaá rá iin dá'on kuá'a toón. ²⁹ Dá nì chinóo ra iin corona nì kava'a xí'ín íon diní ná. Ta nì chirnee ra iin taníí ndá'a xoo kuá'a na. Dá nì kasá'á sá kuíta xití rá noo ná, dá kediki ñaá rá, dá kaá ra xí'ín ná:

—Nā ká'ano kúú mií ní, nā kúú rey noó nā Israel
—kaá ra.

³⁰ Ta nì tūu ndaa dií ñáá rá, ta nì xio ndaa ra
tañíí né'e nā ñóó nì koon ra dinì ná. ³¹ Tá nì ndi'i
nì kediki ñáá rá, dá nì dítá rá dá'on ñóó. Dá nì
nadakuí'ino ñáá rá dá'on mií ná. Dá ví nì kee ra
ndáka ñáá rá kua'an ra chirkaa ra ndika cruz.

Dì'a nì kuu tá nì chirkaa ra Jesús ndika cruz

³² Ta noo ndáka ñáá rá kua'an ra ñóó, nì naki'in
tá'an ra xí'ín iin taa naní Simón, tã kúú kuendá
Cirene. Dá nì kendúsa ra xí'ín taa yó'o ñá ná
kadokó ra cruz ko'on ra.

³³ Dá nì saa ra noo naní Gólgota. To'on yó'o kóni
kaa yiki lásá dinì ndii.

³⁴ Dá nì xi'o ra vino nì daká tá'an xí'ín ndiró ova
ko'o Jesús. Dá tá nì ndi'i nì xirndodó ná ra, kúú
ko ní xín ta'on na ko'o na ra. ³⁵ Dá tá nì ndi'i nì
chirkaa ñáá rá ndika cruz, dá nì sa ndei ra nì sadiki
ra suerte xí'ín dá'on ná, dá ná kande'á ndi ndáa
dá'on kánian nì'i iin rá iin ra. Dión nì kee ra, dá nì
xinkoo to'on nì ka'an profeta, chi di'a nì kaa na:
“Nì naka'anda ra dá'ámái, chi nì sadiki ra suerte
xí'án.”

³⁶ Tá nì ndi'i, dá nì sa ndei ra ndéi ra ndaá ra
Jesús. ³⁷ Ta nì kani ra iin tabla yati dinì cruz ñóó,
ta ká'an ndá sa'a kían tákaa na ñóó. Ta di'a kaáan:
“Taa yó'o kúú Jesús, tã kúú rey noó nā ñoo Israel.”

³⁸ Ta nì chir kuei ta'ani ra uu tã kuí'íná ndika dao
ka cruz. Iin ra tákaa xoo kuá'a na, ta iin ka ra tákaa
xoo íti na.

³⁹ Ta ñayuu chíka'anda kua'an noó tákaa na ñóó
kédiki ndaa ñáá ná, ta kaó nā dinì ná kénóo na
Jesús, ⁴⁰ ta kaá na:

—Kaá yó'ó ña nakani ndi'ón ve'e ño'o ká'ano yo, ta kúú tixí oní va kuú, kúú sa nduva'a voón ña, kaáon. Sa'a ñoó ndani dákaki miíon viti. Kua'an noo kí ndika cruz xaan tá miían ndaa de'e Ndios kúúón.

⁴¹ Ta dión ta'ani kédiki ñaá ta duti sakua'a ñoó, xí'ín ta dána'a ley Moisés, xí'ín ta fariseo ndíta ra, ta kaá ra:

⁴² —Dao ka va ñayuu sa kandeé rá sa dakáki ra, tído ko kándéé ta'on ra dákaki ra mií rá viti. Tá nda rey yo kúú rá, dá kían ná noo kí rá ndika cruz káa, dá ná kandísa yó ra. ⁴³ Ní kandeé iní ta káa Ndios, sa'a ñoó ná dákaki ñaá Ndios viti tá miían ndaa kú'u iní na sa'a rá, chí kaá ra ña kúú rá de'e Ndios —kaá ra ndíta ra.

⁴⁴ Ta kána'a ta'ani nda uu ta kuí'íná tákuei iin iin xoo díin ná xí'ín ná.

Di'a ni kuu tá ni xi'i Jesús

⁴⁵ Ta nda kaxuu kuú dáá ñoó ni nakuín naá iin ní kúú ñayuu nda ka oní sa'ini.

⁴⁶ Tá kua'an kasandaá ka oní sa'ini, kúú ni'i nda'o ni kayu'ú Jesús, ta kaá na:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —to'on yó'o kían kóni kaa: Ndios mií, Ndios mií, ¿ndiva'a ni dayáa ndá'a ní yu'u?

⁴⁷ Tá ni seido'o dao ka taa ndíta ñoó ña ni kaa na dión, dá ni kaa ra:

—Kueídó'o ndó, chí kána ra profeta Elías.

⁴⁸ Ta kúú vití'ón ni kankono iin taa ni sa'an ra ni dandáxi ra iin tá'í dá'on xí'ín vino iá. Dá ni so'oní raán diní iin tañí. Dá ni chinee raan yú'u Jesús, dá ná ko'o na ra. ⁴⁹ Dá ni kaa dao ka ñayuu ndíta ñoó:

—Ná dá'a ni kee ní díon. Ná kandati yó, ta ná kande'á á kasaa Elías chindeé ñaá ná —kaá na.

⁵⁰ Ta kúú nì'i nda'o nì kayu'ú tuku Jesús, dá nì naki'o na mií ná nì xi'i na.

⁵¹ Ta kúú mií hora daá ñóó nì ndata dao dá'on tákaa ndadí ini ve'e ño'o ká'ano. Nì keean nda yú'an nino, ta kúú nda yú'an nino nì xino noó nì ndata ñá. Ta kúú nì'i nda'o ni taan, ta kúú nì ndata dao ña kúú yuu ndáá, ⁵² ta nì nono yé'é káo noo ñó'o ndii, ta kúú kua'á nda'o ñayuu Ndios, na nì xi'i, nì natakí. ⁵³ Dá tá nì ndi'i nì natakí Jesús, dá nì kuu nì kankuei ñayuu ñóó ini káo ñóó, dá nì sa'an na ñoo Jerusalén, ña kúú ñoo ii, ta ñóó nì na'a noo ná noó kua'á nda'o ñayuu.

⁵⁴ Ta mií ta dándaki soldado ín ra xí'in dao ka soldado ndaá ra Jesús noo tákaa na ndika cruz ñóó. Dá tá nì xini ra ña nì taan xí'in dao ka ña'a nì kuu, kúú nì yu'ú nda'o ra, ta nì kaa ra:

—Miían ndaa ndisa de'e Ndios nì sa kuu ta yó'o —kaá ra.

⁵⁵ Ta xíká vá ndíta kua'á nda'o na ña'a ndé'é ná ña nì ndo'o Jesús. Ta noón kúú na nì xionoo xí'in Jesús nda rá nì kasá'á ná kuendá Galilea xionoo na, ta sa chindeé ñaá ná. ⁵⁶ Ta tein na ña'a ñóó nákaa María Magdalena, xí'in María, naná Jacobo xí'in José, xí'in naná ta kúú de'e Zebedeo.

Dì'a nì kuu, dá nì nduxi Jesús

⁵⁷ Tá nì kuaá kuu dáá ñóó, dá nì saa iin ta kuiká naní José, ta ñoo Arimatea, ta sa xionoo ta'aní ra xí'in Jesús. ⁵⁸ Ta nì sa'an ra noo nákaa Pilato, dá nì xika ra ña ná naki'o ra yikí koño Jesús noo rá. Dá nì sa'anda Pilato choon noo soldado ra ña ná ko'on ra naki'o ra yikí koño Jesús noo José ñóó.

⁵⁹ Dá nì saa ra nì danóo ñaá rá ndika cruz. Dá nì naki'in ñaá José, dá nì nachituú ñaá rá xí'in iin sáana nì ndoo. ⁶⁰ Dá nì sa'an ra nì chikáa ñaá rá ini iin yái saá, ña nì kaan mií rá ndika káo. Dá tá nì ndi'i nì sadi ra yu'ú yái ñoo xí'in iin yuu chiká'ano, dá nì kee ra kua'an ra. ⁶¹ Ta yu'ú yái ñoo nì ndoo María Magdalena xí'in iin ka María ñoo ndéi na.

Dì'a nì kuu tá nì sa'anda Pilato choon ña kandeí soldado kandaa ra yu'ú yái ñoo

⁶² Sa nì ya'a kuu kénduu na Israel ña'a kasá'an na. Tá nì tuu noo iin ka kuu, dá nì nataka ta duti sakua'a xí'in ta fariseo noo Pilato, ⁶³ dá nì kaa ra xí'in rá:

—Tatá, nì ndisáa ini ndu ña sa ká'an ta to'ón ñoo ña tixi kuu óni, dá nataki ra, kaá ra tá kó ñá'a kuu ra. ⁶⁴ Sa'a ñoo ka'anda ní choon ña ná kandaa va'a soldado ní yu'ú yái noo nákaa ra nda ná kasandaá kuu óni. Dá chī oon nì ví kasaa ta sa xionoo xí'in rá iin sakuaá natao kuí'íná ñaá rá, dá kaa ra xí'in na ñoo ndu ña nì nataki ra, dá kían tuú cháá ka choon o duú ta'ándá mií noo.

⁶⁵ Dá nì kaa Pilato xí'in rá:

—Xa'an ndíta soldado. Kandaka ndó ra kua'an ndo, ta nakujta ra kandaa ra yái ndii ñoo táto'on kī'o kóni ndo —kaá ra.

⁶⁶ Dá nì sa'an ra nì sadi toon ra yu'ú yái ñoo, chī nì kani ra sello yé'án, ta nì chikata ra soldado ndíta ra ndaá raán.

28

Dì'a nì kuu tá nì nataki Jesús

¹ Tá nì ya'a kuu nani'i ndée na Israel, na'a va'a kuu mií noo kásá'á sa'a semana, dá nì kee

María Magdalena xí'ín iin ka María ñoó kua'an na kande'é ná yái noó ni nduxi Jesús. ² Ta kúú ni'i nda'o ni taan, dá chi ni naxino iin ángel kéchóon noo sato'o yo Ndios ni kii chí induú, dá ni natuu yati na noo ni nduxi Jesús, dá ni ditá ná yuu ká'ano ñoó, dá ni sa koo na ió na sataán. ³ Tató'on kị'o náye'e ndaa noo sá kuiin tasa, kị'o dión ndato yé'e na, ta kuxí kachi dá'on ná. ⁴ Ta kúú ni yu'ú nda'o soldado ndíta ndaá yu'ú yái ñoó ni kee na, ta kúú ndéi nino oon ví rá ndíta ra, ta kéeá kuendá ndaá ndii va kúú rá ndíta ra. ⁵ Dá tá ni saa na ñá'a ñoó, dá ni kaa ángel ñoó xí'ín ná:

—Ná dá'a ni yu'ú ndo, chi sa ná'a vái ña vei ndó nándukú ndó Jesús, na ni sarkaa ndika cruz. ⁶ Tído koó ka na nákaa yó'o. Sa ni nataki va na tató'on kị'o ni sa ká'an na xí'ín ndó. Nakíi ndo kande'é ndó noo ni sa nóo na kúú sato'o yo, dá koni ndo. ⁷ Kua'án kii ndo kaston ndó xí'ín ndidaá ta xionoo xí'ín ná ña ni nataki va na. Ta kuió noo na ko'on na noo rá chí Galilea di'a. Ta nda ñoó ví, dá koni ñaá rá, kaa ndo xí'ín rá. Choon yó'o vei kaston xí'ín ndó —kaá ángel ñoó.

⁸ Dá ni kankuei na yu'ú yái ñoó, ta kúú yu'ú nda'o na. Tído kadii nda'o ta'ani ini na taxi tá'an na kua'an na kaston na to'on saá yó'o xí'ín ta xionoo xí'ín Jesús. Ta noo taxi tá'an na kua'an na kaston na sa'a to'on saá yó'o xí'ín ta xionoo xí'ín ná, ⁹ kúú iin kuití va ni na'a noo Jesús noo kua'an na ñoó, dá ni kaa na:

—¿Á kúueé ni ndó?

Dá ni natuu yati na noo iin Jesús, ta ni nomi ni'ini na sa'a ná, ta dión ni sa ndaño'o ñaá ná. ¹⁰ Dá ni kaa Jesús xí'ín ná:

—Ná dá'a ni yu'ú ndo. Kua'án ndo kasto'on ndó xí'ín ñani kuálí ña ná ko'on xí chí Galilea di'a, ta ñoo koni xí yu'ú —kaá na.

Di'a kua'an ña ni kaa soldado sa'a ndí kían ni ndo'o Jesús

¹¹ Tá ni ndi'i ni kee na ñá'a ñoo kua'an na, dá ni kee ta ndaa yu'ú yái ñoo kua'an ra ñoo Jerusalén. Tá ni saa ra, dá ni naki'o ra kuenda noo ta duti sakua'a sa'a ndidaa ña ni kuu ñoo. ¹² Dá ni kana ta duti kúu noo ñoo ndidaa ta sá'ano ñoo. Dá tá ni ndi'i ni ndatón kue'é ra, dá ni xí'o ra kua'a nda'o di'ón noo soldado ñoo, ¹³ ta ni kaa ra xí'ín rá:

—Kaa ndo xí'ín ñayuu ña ñoo tádi ni kii ta sa xionoo xí'ín rá, ta ni taó kuí'íná rá yikí koño ra né'e ra kua'an ra tein kidi ndu, kaa ndo. ¹⁴ Tá nda ndi kuu ni ni'i tón Pilato, o sa nákanini ini ndo, chi mií vá ndú ná'a ká'an ndu sa'a ndo, dá ná dá'a ni ka'áni rá ndo —kaá ra xí'ín soldado ñoo.

¹⁵ Dá ni ki'in ra di'ón ñoo. Dá ni kee ra tát'on ni ta'anda choon noo rá. Ta nda kuu víti ká'an na Israel ña ni nataó kuí'íná ñaa ta ni sa xionoo xí'ín ná.

Yó'o sa'ándá Jesús choon noo ta xionoo xí'ín ná ña ná ko'on ra dána'a ra to'on na iin ní kúu ñayuu yó'o

¹⁶ Dá ni kee ndin uxí iin ta xionoo xí'ín Jesús kua'an ra iin yuku iin chí kuenda Galilea tát'on ni sa'anda na choon noo rá. ¹⁷ Tá ni xini ra Jesús, dá ni sa ndaño'o ñaa rá. Tído nákanini kuáchi ií vá ini dao ra. ¹⁸ Dá ni natuu yati Jesús noo rá, dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ni natiin yu'ú ndidaa choon ña dándákii induú xí'ín noño'o yó'o. ¹⁹ Sa'a ñoo kua'án ndo dána'a ndo noo ñayuu ndéi ndidaa ñoo ñó'o ñayuu yó'o

sa'a yú'u, dá ná kakuu na kuendá yu'u. Ta dákodo ndúta ndo ná xí'ín kuu tatá Ndios, xí'ín kuu de'e na, xí'ín kuu Espíritu ii, ²⁰ ta dána'a ndo noo ná ná kee na ndidaá choon ni sa'andai noo ndo. Ta kooi xí'ín ndó ndidaá tá'an kuu, nda noo ndi'i kuií ñayuú yó'o. Dión ná koo.

**Tuti yó'o kúú to'on Ndios, ta xí'o ña kuendá
sa'a Jesús**
**New Testament in Mixtec, Tezoatlán (MX:mx:Mixtec,
Tezoatlán)**

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Tezoatlán

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Tezoatlán [mx], Mexico

Copyright Information

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Tezoatlán

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

b81ac6b3-0ad5-5336-8d42-4c2703b04e9f